

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КРИВОРІЗЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Факультет географії, туризму та історії
Кафедра фізичної географії, краєзнавства та туризму

«Допущено до захисту»

Завідувач кафедри

_____ В.Л. Казаков

_____ 2018 р.

Реєстраційний № _____ «__»

«__» _____ 2018 р.

**ГЕОГРАФІЧНИЙ АНАЛІЗ ТЕМАТИЧНИХ ПАРКІВ У СВІТІ ТА
 В УКРАЇНІ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ЇХ СТВОРЕННЯ У КРИВОМУ РОЗІ**

Кваліфікаційна робота студентки
 групи ГОЕ м–12

ступінь вищої освіти: магістр

спеціальності: 014.07 Середня освіта
 (Географія)

Рудницької Катерини Василівни

Керівник: кандидат географічних
 наук, доцент

Шипунова В.О.

Оцінка:

Національна шкала _____

Шкала ECTS ____ Кількість балів ____

Голова ДЕК _____

(підпис) (прізвище, ініціали)

Члени ДЕК _____

(підпис) (прізвище, ініціали)

_____ (підпис) (прізвище, ініціали)

_____ (підпис) (прізвище, ініціали)

_____ (підпис) (прізвище, ініціали)

ЗМІСТ

ВСТУП.....	4
РОЗДІЛ 1. ТЕМАТИЧНІ ПАРКИ ЯК ОБ'ЄКТИ ТУРИЗМУ	7
1.1. Тематичні парки: визначення, особливості, класифікації.....	7
1.2. Етапи створення тематичних парків у світі та їх розвиток.....	15
Висновки до розділу 1.....	20
РОЗДІЛ 2. ГЕОГРАФІЧНИЙ АНАЛІЗ ТЕМАТИЧНИХ ПАРКІВ У СВІТІ ТА В УКРАЇНІ.....	22
2.1. Географічний аналіз тематичних парків Північної Америки.....	22
2.2. Тематичні парки Європи, їх географічний аналіз.....	29
2.3. Географічний аналіз тематичних парків в Азіатсько- Тихоокеанському регіоні.....	34
2.4. Тематичні парки в інших регіонах світу.....	39
2.5. Географічний аналіз тематичних парків України.....	43
2.6. Перспективи створення тематичного парку в Кривому Розі.....	46
Висновки до розділу 2.....	58
РОЗДІЛ 3. МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО ВИВЧЕННЯ ТЕМАТИЧНИХ ПАРКІВ НА ЗАНЯТТЯХ ФАКУЛЬТАТИВУ «ГЕОГРАФІЯ ТУРИЗМУ».....	62
3.1. Факультативні заняття у практиці роботи школи	62
3.2. Методичні рекомендації щодо вивчення тематичних парків на факультативі «Географія туризму»	68
Висновки до розділу 3.....	81
ВИСНОВКИ.....	83
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ.....	88
ДОДАТКИ.....	93
Додаток А	93
Додаток Б.....	95
Додаток В.....	96

Додаток Г.....	99
Додаток Д.....	100
Додаток Е.....	102
Додаток Ж.....	103
Додаток З.....	105
Додаток К.....	107
Додаток Л.....	108
Додаток М.....	110
Додаток Н.....	111
Додаток О.....	112
Додаток П.....	113
Додаток Р.....	114
Додаток С.....	115

ВСТУП

Актуальність дослідження. Кінець 2010-х років є періодом найбільшого зростання туристичних потоків у світі. Тематичні парки є особливим центром тяжіння туристів, тому що вони формують унікальний туристичний продукт, що включає комплекс розважально-пізнавальних послуг. Вони стали серйозними конкурентами для традиційних розважальних парків, адже останні вже не в змозі задовольняти постійно зростаючі потреби туристів. З кожним роком кількість відвідувачів тематичних парків стрімко збільшується, випереджаючи за цим показником всесвітньо відомі культурно-історичні пам'ятки.

Великі тематичні парки з мільярдними прибутками є одними з основних розповсюджувачів інновацій у туризмі. Комплексність пропонованих ними послуг задовольняє потреби туристів різного віку та вподобань. Різноманітність і багатогранність тематичних паркових розваг у порівнянні з іншими видами відпочинку забезпечують їх інтенсивний розвиток, який в свою чергу може визначати розвиток окремих регіонів.

Розвиток тематичних парків у світі сьогодні являє собою складний процес як в плані еволюції самих парків і пов'язаних з ними розваг, так і зрушень в їх поширенні. Їх вплив на формування туристичних потоків і рекреаційних зон позначається на зайнятості населення, темпах економічного зростання, дифузії інновацій тощо. У порівнянні з традиційними парками розваг, тематичні використовують новітні технології, призначені для відвідувачів будь-якого віку, виконуючи різні функції: пізнавальну, розважальну, освітню, адаптаційну та ін..

У той же час у різних регіонах світу у формуванні тематичних парків є свої особливості, що визначають їх вигляд, функції, розміри, внутрішній устрій, вплив на прилеглі території та туристичні потоки. Відпочинок у таких парках, поєднуючи в собі розважальний і пізнавальний елементи, охоплює

велике коло відвідувачів і відповідає потребам сучасної людини, будучи надзвичайно перспективним напрямком у туристичній діяльності. Незважаючи на тенденцію зростання та поширення тематичних парків у світі, комплексного дослідження даного явища не було проведено. У науковій літературі відображено лише частковий аналіз конкретних тематичних парків, який не дозволяє провести цілісний географічний аналіз поширення тематичних парків у світі. Наведені аргументи зумовили вибір теми дослідження: **«Географічний аналіз тематичних парків у світі та в Україні та перспективи їх створення у Кривому Розі».**

Мета дослідження: здійснити географічний аналіз тематичних парків у світі та в Україні, проаналізувати перспективи їх створення у Кривому Розі, розробити методичні рекомендації щодо їх вивчення на географічному факультативі.

Завдання дослідження:

1. Розглянути підходи до тлумачення поняття «тематичний парк» у науковій літературі.
2. Вивчити особливості тематичних парків світу та проаналізувати історію їх виникнення та розвитку.
3. Дослідити закономірності розташування основних тематичних парків світу за регіонами.
4. Розробити картосхему розміщення 25 найбільш відвідуваних тематичних парків світу, визначити динаміку туристичних потоків за останні роки.
5. Дослідити стан і розвиток тематичних парків України, розробити проект створення тематичного парку в Кривому Розі.
6. Розробити методичні рекомендації до вивчення теми «Тематичні парки» на факультативі «Географія туризму».

Об'єктом дослідження є тематичні парки світу й України та процес їх вивчення на географічному факультативі.

Предметом дослідження є закономірності розміщення та динаміка туристичних потоків основних тематичних парків світу, розміщення аквапарків на території України та методичні особливості вивчення тематичних парків на географічному факультативі.

Теоретичною та методологічною основою дослідження слугують комплексний, системно-структурний, історичний та суспільно-географічний підходи до аналізу вітчизняних та іноземних джерел з теми дослідження та узагальнення фактичного матеріалу.

Дослідженням особливостей тематичних парків займалися такі вчені, як вітчизняні, так і зарубіжні вчені: Александрова А.Ю., Седенкіна О.Н., Терлеєва О.Н., Савранчук Л.А., Ніколаєнко Д.В..

Інформаційно-емпіричну базу дослідження склали офіційні документи держав, оприлюднені у вітчизняній та зарубіжній періодиці та на сайтах міністерств цих держав, дані щорічних звітів ООН та Всесвітньої туристичної організації, міжнародних рейтингів Асоціації фахівців в області тематичних розваг (TEA) та Асоціації економічних досліджень (ERA), статистичні дані міжнародних організацій, матеріали довідників, енциклопедій, періодичних видань, офіційних сайтів тощо.

Основними методологічним підходом у роботі є системно-структурний, який визначив логічну послідовність використання теоретичних, статистичних, порівняльно-географічних і емпіричних методів дослідження.

Структура роботи: кваліфікаційна робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаної літератури та джерел, 16 додатків. Зміст дослідження викладено на 87 сторінках основного тексту.

РОЗДІЛ 1. ТЕМАТИЧНІ ПАРКИ ЯК ОБ'ЄКТИ ТУРИЗМУ

1.1. Тематичні парки: визначення, особливості, класифікації

У світовій індустрії розваг тематичні парки займають особливе місце. На пострадянському просторі парки, у першу чергу, призначалися для вільного відпочинку населення від трудових буднів і до сьогоднішнього дня не мали яскравого тематичного забарвлення. З розвитком нових видів відпочинку, інтелектуальних занять у природному середовищі та розваг з'явилися нові різновиди парків зі своїм специфічним зовнішнім виглядом – тематичні парки [10].

Тематичні парки займають особливе місце в парковій типології. Існують різні підходи до їх визначення. Один з них – розширений, коли під тематичним парком розуміють великий парк відпочинку з атракціонами, ресторанами, готелями та магазинами. Поряд з парками атракціонів до них відносять океанаріуми, зоопарки, дельфінарії, інші парки всіх можливих розваг для дітей та дорослих. Інший підхід заснований на виділенні ряду характерних ознак, виокремлюючи тематичні парки не тільки від парків інших типів, але і від всіх інших об'єктів дозвілля та розваг [15].

Аналіз наукової літератури засвідчив, що немає єдиного погляду на трактування поняття «тематичний парк». Тому в нашому дослідженні ми висвітлюємо різні підходи до його визначення.

В енциклопедичному словнику з туризму «тематичний парк» трактується як парк, що надає своїм відвідувачам широкий набір розваг, об'єднаних спільною темою [22].

Александрова А.Ю. у своїй праці «Тематичні парки світу», розглядає тематичні парки як місця для розваг, відпочинку, пізнання та гри, засновані на певних критеріях і диференціації їх від інших парків і рекреаційних зон.

Вона вважає, що тематичні парки – це рекреаційні зони, але вони повинні:

- мати тематичну ідентичність;
- мати дві або більше тематичні зони;
- містити достатньо кількість атракціонів для відвідування;
- мати великий потенціал для залучення сімей;
- мати комерційну основу;
- надавати послуги високої якості;
- бути організованими в замкненому просторі та з контрольованим доступом;
- мати централізоване керування виробничого та споживчого процесів [2].

Як зазначає Л.А. Савранчук у своїй праці «Тематичні парки як різновиди антропогенних розважальних комплексів», тематичні парки – це парки, що містять розважальні заклади, атракціони, навколишнє оточення та персонал яких стилізовані під певну тематику. Це не просто міський парк відпочинку з кількома каруселями та кафе, а великий комплекс розважальних об'єктів. Зазвичай це територія, що займає понад 20 га та включає понад 30 атракціонів, магазини, сувенірні крамниці, ресторани, кафе та кінотеатри різного спектру; готелі, зручні під'їзди для громадського транспорту та великі стоянки. І все це підпорядковано конкретній тематиці [11].

За визначенням Т.Н.Третьякової, тематичний парк – це певна територія, призначена для рекреації та розваг, особливістю якої є комплекс послуг, який відповідає певній темі [18].

На думку Горохова В.А., тематичний парк – це великий парк відпочинку з атракціонами, ресторанами, готелями та магазинами, який має певну тему [9].

Проаналізувавши літературу, ми сформулювали власне визначення, за яким тематичні парки – високотехнологічні пізнавально-розважальні парки,

які об'єднані між собою конкретною темою. Вони є окремим напрямом у розвитку паркового господарства та туризму з метою відпочинку та розваг. Як правило, кожен великий парк є багатофункціональним, однак провідна функція, що є головною в програмі парку, надає йому яскраво виражену художню та образну спрямованість.

У світі популярність тематичних парків як місця для відпочинку зростає з кожним роком. На перший погляд може здатися, що вони мають багато рис з іншими видами парків, однак істотно відрізняються від них складовими елементами, принципами організації та функціонування. Наприклад, зоопарк, так само як тематичний парк розвиває певну тему. Він присвячений тваринам, демонструє різноманіття тваринного світу, займається вивченням його представників і поширенням природничо-наукових знань. Таким чином, ставлячи в центр уваги тварин, а не людину з її потребами, зоопарки не мають основної ознаки тематичного парку – повної орієнтації на споживача [14].

Принципова відмінність існує між тематичними парками та традиційними парками культури та відпочинку. Тематичні парки створюються та функціонують на основі передових технологій і новітніх наукових досягнень.

Підвищена увага до останніх розробок в галузі науки та техніки, використання нових технологій зближує поняття «тематичний парк» з інноваційними центрами – технопарками, які відкриваються при великих університетах. Однак вони досить сильно відрізняються виконуваними функціями.

При поверхневому огляді між тематичними та національними парками також можна знайти деяку схожість. Національні парки покликані поєднувати охорону природи із задоволенням потреб населення у відпочинку та виконання культурно-просвітницької функції, що споріднює їх з тематичними парками. Спільним є і принципи проектування паркової

території на основі зонування. У межах національного парку виділяють наступні функціональні зони: заповідна, де вся рекреаційна та господарська діяльність суворо заборонена, зона регульованого рекреаційного користування (огляд визначних пам'яток), зона обслуговування відвідувачів (розміщення, побутове та культурне обслуговування), зона господарського користування. Тематичний парк, як правило, також складається з декількох зон: рекреаційної, буферної – у вигляді алеї, кафе, сувенірних магазинів і заповідної – «мозковий центр». І на завершення, як національний парк створюється на основі виділення будь-якого природного об'єкта або об'єктів, які стають його своєрідною «темою», так і тематичний парк будується на основі певної теми (це може бути історико-культурний аспект, цікава професія, або казковий персонаж і т.д.) [14].

Однак, не зважаючи на наявність загальних ознак, тематичні та національні парки не можна об'єднати в одну категорію, оскільки дані парки мають різне призначення. Завдання національного парку полягає у збереженні екосистем і окремих об'єктів природи та культури, проведенні наукових досліджень, вихованні у відвідувачів дбайливого ставлення до природи. Тематичний же парк покликаний забезпечити умови для пізнання світу в процесі розваг.

Питання про розмежування понять «тематичний парк» і «парк розваг» виник відразу після появи «Діснейленду», в якому була втілена нова революційна концепція паркової справи, у результаті чого парк набув індивідуальних рис. Тематичні парки сильно відрізнялися від звичайних парків розваг – луна-парків, які являють собою зони відпочинку зі стандартним набором атракціонів (колесо огляду, кімната сміху, тир і т.д.), де проводились ярмарки та карнавали. З самого початку тематичні парки демонстрували високий ступінь конкурентоспроможності в порівнянні з традиційними парками розваг. Вона досягалася завдяки постійному оновленню пропонованих послуг і технологій, сучасної організації

виробництва, продуманої ринкової стратегії та хорошої репутації, тісним зв'язкам зі споживачами паркових послуг. Серед конкурентних переваг тематичного парку особливо слід виділити передовий технічний рівень виробництва турпродукту, запатентовані технології та грамотну цінову політику. Також тематичні парки відрізняються від звичайних парків різноманітністю функцій, вони спеціалізуються одночасно за кількома напрямками, перш за все розважальним, культурно-пізнавальним, а також освітнім [11].

Тематичні парки сьогодні пропонують відвідувачам широкий спектр послуг, які становлять значну частку загального прибутку тематичних парків. Наприклад, приблизно 55–60% доходів тематичного парку генерується від продажу квитків, 25–30% генерується від послуг харчування, продажу їжі та напоїв, продажу сувенірів та інших витрат відвідувачів. Тематичні парки також генерують 10–20% своїх доходів від ліцензування, спонсорства та зборів від проведення спеціальних заходів [20].

Для тематичних парків характерні ретельне планування, проектування, грамотний менеджмент, активна маркетингова та гнучка цінова політика, висока технологічність, постійне оновлення пропонованих послуг і висока якість обслуговування. Все більшу роль починають відігравати просвітницький і освітній елементи в тематиці парку. Сучасні тематичні парки відіграють велику роль у формуванні соціального простору. Вони отримали глобальне поширення та впливають на культуру населення, динаміку соціальних процесів, регіональний розвиток, економіку [18].

На сьогодні тематичні парки залишаються слабо вивченими в нашій країні та на всьому пострадянському просторі в цілому, тому не існує загальноприйнятої типології тематичних парків. При роботі над цією темою були вивчені роботи А. Ю. Александрової, О. Н. Сединкиної, які частково розробили класифікацію тематичних парків. Джон Ейп систематизував функції тематичних парків та зробив класифікацію їх за основними ознаками.

У міру того, як тематичні парки розвиваються й стають більш різноманітними, зростає необхідність їх типології. В її основу можуть бути покладені різні ознаки. Першою, як правило, є розмір парку, який визначається площею паркової території, кількістю відвідувачів та чисельністю працівників, а другою – контингент відвідувачів.

За цими ознаками виділяють чотири види тематичних парків, які показані на Рис. 1.1. [2].

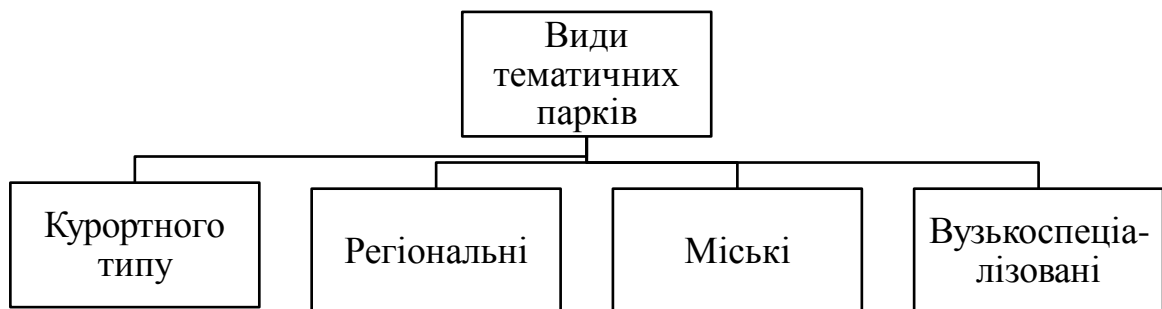

Рис. 1.1. Види тематичних парків за розміром та спеціалізацією

Тематичні парки курортного типу мають розвинену інфраструктуру та пропонують пакети послуг, що включають не тільки розваги, а й розміщення, харчування і т.д.. Вони розраховані на приймання великої кількості відвідувачів, які проводять в них тривалий час, можливо, кілька днів. Інвестиції в будівництво найбільших парків курортного типу складають понад 1 млрд євро. Ці парки використовують актуальні теми, які об'єднують в єдине ціле різні зони, виділені в парковій території, і зміцнюють авторитет торгової марки. Їх цільова аудиторія дуже широка. Великий парк може прийняти понад 5 млн відвідувачів на рік. Для багатьох з них відвідування парку є головним мотивом поїздки, більшість долають для цього значні відстані, тому парки курортного типу дуже чутливі до впливу економічних, соціальних і політичних факторів, які визначають схильність людей до подорожей. Парки У. Діснея та парки компанії Universal Studios – можуть бути віднесені до тематичних парків курортного типу.

Регіональні тематичні прагнуть зміцнити ринкові позиції, посилюючи різноманітність атракціонів і видовищність розважальних заходів, але їх тематика не настільки яскрава, як у парків-курортів. Більшість відвідувачів регіональних парків проживають порівняно недалеко від них. Деякі регіональні парки, такі як «Port Aventura», розташовані в туристичних регіонах і орієнтовані на приїжджих, тому привертають велику кількість туристів. Регіональні тематичні парки представлені, перш за все, парками американської групи Six Flags. Інші парки «Sea World» в США, «Europa Park» в Німеччині, «Ocean Park» в Китаї, – також відносяться до цієї категорії парків.

Міські парки мають локальне значення: їх відвідують переважно місцеві жителі. Тематика таких парків обмежена та виконує другорядну функцію, а вся увага перемикається на атракціони. Це зближує їх з парками класичного типу: луна-парками. «Isla Magica» (Чарівний острів) в Іспанії, «Elitch Gardens» (Сади Еліч) в США та «Enchanted Kingdom» (Зачароване королівство) на Філіппінах є прикладами такого роду парків.

Поряд з парками курортного типу, регіональними та міськими парками існують ще один вид тематичних парків – вузькоспеціалізовані. Вони являють собою невеликі рекреаційні зони, в яких розвиваються певні теми. Наприклад, в Орландо (США) є парк «Holy Land Experience», присвячений життю Ісуса Христа та Святій Землі. Інший парк цієї категорії — «Bonfante Gardens» у Каліфорнії — розвиває тему садівництва та знайомить відвідувачів зі значенням дерев у нашому повсякденному житті. Кількість відвідувачів, число атракціонів і обсяги інвестицій мають незначні розміри. Спеціалізовані парки розраховані на вузькі сегменти ринку та відрізняються великою різноманітністю контингенту відвідувачів, тематикою, місцем розташування (як в місті, так і за його межами) [2].

За демографічною ознакою, Джон Ейп виділяє такі види тематичних парків дитячі, дорослі та змішані, де основною ознакою є вікова категорія,

що впливає на вибір теми (Рис. 1.2.).

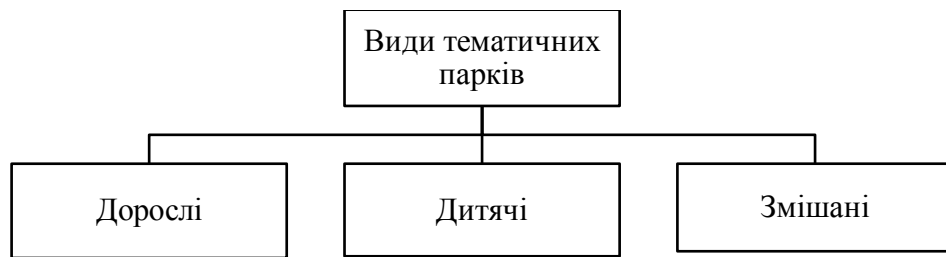

Рис.1.2. Види тематичних парків за демографічною ознакою [33]

Прикладом змішаних тематичних парків можуть бути парки розваг, які задовольняють зацікавленість як дорослих, так і дітей, які мають не лише розважальний, а й пізнавальний характер. Прикладом таких територій є всесвітньо відомі «парки Діснейленд», які розташовані в різних країнах світу, де поряд з яскравими декораціями й мультиплікаційними героями знаходяться експозиції досягнень науково-технічного прогресу. Це і французький парк «Asterix», де територія поділена на історичні зони, і таким чином цікавий як дітям, так і дорослим.

За функціональним зонуванням, у парках виділяються такі зони (детальна характеристика подана у таблиці 1.1.):

- масово-видовищна зона,
- культурно-просвітницька,
- фізичної культури та спорту,
- дитяча,
- зона тихого відпочинку та прогулянок,
- господарська.

Таблиця 1.1.

Функціональне зонування тематичних парків [41]

№ п/п	Зони тематичного парку	Особливості
1	Масово-видовищна	Наявні широкі алеї та великі відкриті майданчики перед будівлями та спорудами. Ці простори відіграють роль «фойє на відкритому повітрі» та розміщені поблизу від головного входу в парк. Зелені насадження застосовують у вигляді рядових насаджень

		дерев і чагарників, газонних і квіткових партерів.
2	Культурно-освітня	Призначена для проведення культурно-освітніх заходів. У ній передбачені показові майданчики, виставкові павільйони, читальні, які оточені декоративними насадженнями. Для їх розташування призначені, як правило, основні паркові алеї та площі, які наближені до головного входу.
3	Фізичної культури та спорту	Для цієї зони потрібні великі відкриті простори під ігрові та навчальні майданчики. Вони розміщуються групами та можуть бути розосереджені по території парку.
4	Дитяча	Розташовуються поблизу від головного або одного з другорядних входів, на самостійній території без транзитного руху дорослих відвідувачів та ізолювано від масових секторів. Майданчики повинні бути різноманітні як за обрисами, так і за оформленням. В озелененні переважають відкриті галявини, різноманітні квітучі кущі та дерева, розсажені вільними групами.
5	Зона тихого відпочинку та прогулянок	У цій зоні використовуються лісові масиви, галявини, водойми. Для цього простору бажаний різноманітний, пересічений рельєф, зручний для влаштування цікавих видових терас, де розміщуються альтанки і павільйони, та прокладені прогулянкові алеї.
6	Зона обслуговування	Ця зона містить ресторани, кафе, павільйони, закусочні, кіоски та т.п. Вони, як правило, розміщуються в місцях масового скупчення відвідувачів, мають зручний зв'язок з господарськими та транспортними під'їздами.
7	Зона адміністративних-господарських будівель	Група адміністративно-господарських будівель (контора, майстерні, гаражі, туалети, склади та ін.) розміщується на віддаленій території, на кордоні парку, пов'язаній з транспортними під'їздами й ізолюваній від відвідуваних ділянок парку, бажано поблизу одного з другорядних входів.

Кожна з цих територій відповідає за свою функцію парку. Функціональне зонування є основою архітектурно-планувального рішення парку.

Проаналізувавши різні підходи до класифікації тематичних парків, ми запропонували класифікувати тематичні парки за їх призначенням. Ця класифікація подана в Додатку А.

1.2. Етапи створення тематичних парків у світі та їх розвиток

У суспільстві прийнято вважати, що індустрія тематичних парків виникла в 1955 році, коли в м. Анахайм (штат Каліфорнія, США) відкрився «Діснейленд». Тим не менш до появи першого тематичного парку передувала

довга передісторія, яка підготувала ґрунт для розквіту цих закладів дозвілля. Їх витoki йдуть углиб часів середньовічних європейських ярмарків, барвистих карнавалів, а також «садів задоволень».

З XVI по XXI ст. в розвитку тематичних парків можна виділити п'ять етапів, на кожному з яких під дією різноманітних факторів, що мали неоднакове значення в різний час, відбувалися відповідні структурні та просторові зрушення (Додаток Б).

Перший проявлявся у зміні концепції, збільшення кількості гравців на ринку та різноманітності тематик, збільшення кількості тематичних парків, зростання їх мережі, поява паркового ТНК, другий – у послідовному розширенні географії тематичних парків у світі (Таблиця 1.2.).

Таблиця 1.2.

Етапи розвитку тематичних парків [33]

Етап	Часові межі	Особливості
I.	Середина XVI – кінець XIX століть	Початок першого етапу було обумовлено виділенням європейських ярмаркових атракціонів. Прообраз сучасного тематичного парку, що розташовувався у цей час на території Європи, являли собою обгороджені ділянки території з атракціонами, які ще не були об'єднані спільною темою.
II.	Кінець XIX – середина XX століття	Для другого етапу характерне просторово-структурне зрушення, коли з широкомасштабною еміграцією зі Старого Світу в Новий «переїхали» європейські традиції паркових розваг. Разом з припливом іммігрантів після завершення колонізації території, закінчення воєн і скасування рабства став проявлятися інтерес американців до масових атракціонів, і з'явилося перше колесо огляду, що служило ядром перших парків такого роду. Парки розваг були породжені епохою промислових переворотів і формуванням індустріального суспільства. Електрифікація, повсюдне впровадження різних машин і механізмів змінили вигляд розважальних закладів, а самі розваги прийняли нові форми. Створювався ринок масово-видовищних розважальних послуг, і парки розваг перетворилися в улюблені народом місця відпочинку, завжди гучні, яскраво освітлені, з різноманітними атракціонами і видами рекреаційної діяльності. Їх популярність ще більше зросла на початку XX ст., коли підвищилися доходи населення, у людей стало більше часу, з'явилися

		більш досконалі системи громадського транспорту та збільшилася мобільність населення.
III.	Середина 1950-х – початок 1980-х років	На третьому етапі сталося структурне зрушення в розвитку тематичного парку, викликане будівництвом першого «Disneyland» у 1955 році, коли луна-парки та подібні парки застарілих концепцій перестали задовольняти попит населення. Успіх нових великих парків складався з гармонійного поєднання приблизно сім основних складових: оригінальна тема-концепція, висока технологічність, ретельне планування та проектування парку, увага до дрібниць і деталей, поєднання різноманітності та доступності пропозиції, стабільно висока якість обслуговування відвідувачів, грамотний менеджмент і маркетинг. Просторове зрушення проявилось в зміщенні основного вектора поширення тематичних парків з північного сходу США на їх південь і післявоєнне відродження парків Європи.
IV.	Початок 1980-х – початок XXI ст.	Цей етап характеризувався активним розширенням географії тематичних парків у розвинених країнах. У 1983 році був побудований «Disneyland» в Японії (Токіо), у 1992 році – у Франції (Париж). Це призвело до зміцнення позицій на світовому ринку деяких (переважно американських) мереж тематичних парків.
V.	Початок XXI ст – наш час	Відбулося просторово-структурне зрушення тематичних парків в країни, що розвиваються, переважно азіатські: Китай, Індія, Малайзія, Сінгапур, Таїланд, ОАЕ.

Сьогодні транснаціоналізація виступає одним з найважливіших інструментів глобалізації ринку тематичних парків і обумовлює просторові зрушення в їх розміщенні, які проявляються в зміні напрямку вектора їх розвитку з північного заходу на південний схід. Нинішнє розміщення тематичних парків у світі – це результат впливу економіко-соціальних, політичних і природних чинників, характер впливу яких постійно змінюється.

Сучасний розвиток тематичних парків визначається двома головними тенденціями, що знаходяться в суперечливій взаємодії: глобалізацією та регіоналізацією. З одного боку, транснаціоналізація тематичних розваг є одним з основних двигунів глобалізації туристської діяльності, з іншого –

зростання регіональної та субрегіональної інтеграції обумовлює специфіку розвитку тематичних парків у конкретному регіоні [37].

Друга половина ХХ ст. була ознаменована стрімким розвитком тематичних парків у всьому світі. Відточувалася їх концепція, ставала все більш різноманітною тематика, зростала кількість і одночасно йшло укрупнення цих закладів дозвілля, розширювалася їх географія. Тематичні парки надавали дедалі помітніших впливів на туристську індустрію в цілому. Деякі з них перетворювалися на головні визначні пам'ятки туристських районів, забезпечуючи приплив відвідувачів. Ці зміни увінчалися появою тематичних парків нового покоління, характерних для сучасного етапу. У них знайшла втілення концепція мультипаркового курорту, де відвідувачі можуть проводити від декількох годин до декількох днів, як самостійного туристського напрямку.

З початку 1980-х рр. ринок тематичних паркових розваг набув глобальних масштабів. Поряд з транснаціональними парками-велетнями на кшталт «Disneyland» або «Universal Studios» індустрія тематичних парків охопила середні за розміром парки типу «Six Flags».

Сьогодні окремі тематичні парки та великі дозвільні комплекси, перш за все в розвинених країнах світу, що включають об'єкти розваг, засоби розміщення, магазини, спортивні заклади та установи культури, самі стають туристичними територіями, що привертають потоки туристів. Але для цього недостатньо мати у своєму розпорядженні атракціони та регулярно влаштовувати шоу, необхідно виробити маркетингову стратегію та слідувати їй, удосконалювати інфраструктуру та працювати цілий рік, створити надзвичайно диференційований продукт з точки зору змісту та форми, а також цільових споживчих ринків. Такі тематичні туристичні дестинації, по суті, є різновидом територіально-виробничих кластерів.

Тим часом розвиток тематичних парків по регіонах світу має великі відмінності та характеризується нерівномірністю. У Північній Америці

(США і Канада), де ринок тематичних паркових розваг почав формуватися раніше за інші регіони, він є найбільш розвиненим і знаходиться в стадії зрілості.

В Європі будівництво сучасних тематичних парків розпочалося в 1960-і роках, тому ринок ще не досяг стадії зрілості. Він знаходиться у постійному розвитку: тут відбувається процес перегрупування сил і репозиціонування тематичних парків. Багато в чому це пояснюється значними демографічними та соціально-економічними відмінностями (в розміщенні населення, моделях споживання, рівень життя, ступеня розвиненості економік країн в цілому і т.д.), що існують усередині регіону [3].

В Азіатсько-Тихоокеанському регіоні перші тематичні парки з'явилися в 1970-х рр. Їх розвиток відрізнявся особливою динамікою, тому в 1990-і рр. регіон буквально увірвався на світовий ринок тематичних паркових розваг. Але розпочатий процес експансії стосувався лише розвинених країн регіону та певних моделей тематичних парків.

Латинська Америка – порівняно новий і перспективний регіон розвитку тематичних парків. Особливу роль в його становленні відіграють північноамериканські оператори.

Решта регіонів світу слабо представлені на світовому ринку тематичних паркових розваг.

Процеси глобалізації, що прискорилися останнім часом, привели до посилення конкурентної боротьби між регіонами. Особливо загострилися вона між Північною Америкою (США і Канадою) й Азіатсько-Тихоокеанським регіоном. Північна Америка – загальновизнаний лідер у сфері тематичних парків – втрачає конкурентні переваги та перші позиції, її ринкова частка неухильно знижується. Одночасно підвищується питома вага Азіатсько-Тихоокеанського регіону, який демонструє найвищі темпи зростання за останні роки.

В кінці ХХ – початку ХХІ ст. у просторовому розміщенні тематичних

парків у світі відбулося зрушення у країни, що розвиваються, переважно в азійські. Вектор їх розвитку спрямований з північного заходу на південний схід. Китай, Індія, ОАЕ, Малайзія, Сінгапур, Таїланд, Індонезія – все більш активно просуваються на глобальний ринок тематичних паркових розваг. Зміцнюють свої ринкові позиції Мексика та Бразилія.

Поширення сучасної концепції тематичного парку в світі та її реалізація на практиці були прискорені формуванням транснаціональних ланцюгів тематичних парків. Сьогодні транснаціоналізація виступає одним з найважливіших інструментів глобалізації ринку тематичних паркових розваг. Паркова індустрія, поширившись за межі Північної Америки та Європи, стрімко розвивається в Азіатсько-Тихоокеанському регіоні, набирає темпи в країнах Латинської Америки, Близького Сходу, Африки [36].

Висновки до розділу 1

1. Аналіз наукової літератури засвідчив, що немає єдиного погляду на трактування поняття «тематичний парк». Проаналізувавши літературу, ми сформулювали власне визначення, за яким тематичні парки – це високотехнологічні пізнавально-розважальні парки, які об'єднані між собою конкретною темою. Вони відрізняються від інших парків організаційно-управлінською структурою, концепцією та є самостійним напрямом у розвитку паркового господарства та туризму з метою відпочинку та розваг. Як правило, кожен великий парк є багатофункціональним, однак провідна функція, що є головною в програмі парку, надає йому яскраво виражену художню та образну спрямованість.

2. Для тематичних парків характерні ретельне планування, проектування, грамотний менеджмент, активна маркетингова та гнучка цінова політика, висока технологічність, постійне оновлення пропонованих послуг і висока якість обслуговування. Все більшу роль починають відігравати просвітницький і освітній елементи. Сучасні тематичні парки

відіграють велику роль у формуванні соціального простору. Вони отримали глобальне поширення та впливають на культуру населення, динаміку соціальних процесів, регіональний розвиток, економіку.

3. Проаналізувавши різні підходи до класифікації тематичних парків, ми запропонували класифікувати тематичні парки за їх призначенням. Виділили такі види тематичних парків: географічні, історичні, морські, парки-атракціони, сафарі парки, космічні.

4. У розвитку тематичних парків світу нині можна виділити п'ять етапів, обумовлених просторово-структурними зрушеннями, що відбувалися у різний час під впливом різних факторів.

РОЗДІЛ 2. ГЕОГРАФІЧНИЙ АНАЛІЗ ТЕМАТИЧНИХ ПАРКІВ У СВІТІ ТА В УКРАЇНІ

2.1. Географічний аналіз тематичних парків Північної Америки

Північна Америка займає особливе місце на світовому ринку тематичних парків розваг. Вона має високі показники в світі за відвідуваністю тематичних парків, величиною їх доходів і розміром вкладених в них інвестицій, інноваційністю та унікальністю атракціонів, різноманітністю тематик і програм перебування відвідувачів у парках. У цій сфері Північна Америка є «законодавцем моди» для інших регіонів. Сучасний сектор тематичних парків у США та Канаді має зрілі форми та характеризується особливою стійкістю стосовно несприятливих зовнішніх обставин. Навіть у напружені роки (2001-2003), після атаки терористів на Всесвітній торговий центр у Нью-Йорку, Північна Америка, перш за все, США залишалася світовим лідером за відвідуваністю тематичних парків. Канада не має такої кількості тематичних парків, як її географічний сусід США. Однак, у цій країні теж є відомий тематичний парк «Canada's Wonderland», який розташовується у місті Торонто з відвідуваністю в 3,73 млн осіб за 2017 рік, проте він значно поступається США, займаючи лише 13 місце в рейтингу за відвідуваністю серед тематичних парків у Північній Америці за 2017 рік [32].

З 1990-х років паркова справа в регіоні розвивається досить динамічно. У 2017 році тематичні парки відвідали понад 115 млн відвідувачів. За цим показником Північна Америка залишила далеко позаду всі інші регіони світу, випереджаючи свого прямого конкурента – Азіатсько-Тихоокеанський регіон на одну третину, Європу – втричі, а Латинську Америку – у 8 раз. Таке високе зростання відвідуваності в Північноамериканському регіоні в основному забезпечується великими тематичними парками (Рис. 2.1) [43].

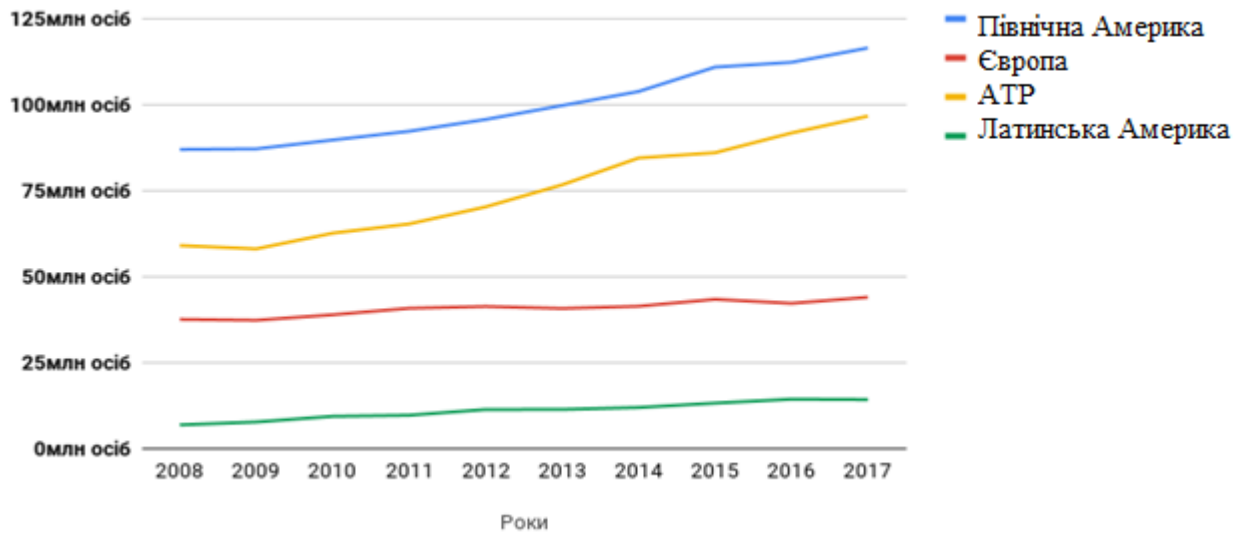

Рис. 2.1. Динаміка відвідуваності основних тематичних парків світу за регіонами у період з 2008 по 2017 роки (розроблено автором)

Проаналізувавши статистичні дані, можна зробити висновок, що в даний період, відбулося збільшення кількості відвідуваності тематичних парків у Північній Америці на 25% з 87 млн відвідувачів до 116 млн, в АТР – на 39% з 59 млн до 97 млн, в Європі – на 15% з 37 млн до 44 млн, а в Латинській Америці – на 50% з 7 млн до 14 млн. Хоча Латинська Америка показує стрімку динаміку зростання кількості відвідувачів, все ж таки у загальному рейтингу серед регіонів світу вона займає останнє місце. Європейський ринок тематичних парків показує незначне зростання, займаючи третє місце. Більшість тематичних парків цього регіону досягли стабільності або демонструють незначне збільшення кількості відвідувачів. Стрімке збільшення кількості відвідувачів спостерігається у АТР, хоча за загальною кількістю туристичних потоків лідирує Північна Америка.

Нами проаналізовано статистичні дані кількості відвідувачів за роками у тематичних парках світу та складено таблицю (Додаток В), на основі якої розроблено картосхему розміщення 25 найбільш відвідуваних тематичних парків світу за 2017 рік (Додаток Г). На ринку домінують тематичні парки АТР (Японія, Китай, Південна Корея та Сінгапур), де розташовуються 11 з 25

найбільш відвідуваних тематичних парків світу, на другому місці знаходиться Північна Америка (США), де розміщується 9 з 25 тематичних парків, на третьому місці – Європа (Франція, Німеччина, Нідерланди та Данія), лише 5 тематичних парків входять в 25 найбільш відвідуваних тематичних парків світу.

Аналіз туристичних потоків тематичних парків за регіонами вказує на панівне положення тематичних парків Північної Америки (112,5 млн осіб за 2017 р.), яке вони зберігають з моменту відкриття першого парку Disney. Найбільші темпи зростання кількості відвідувачів характерні для тематичних парків АТР, деякі з них збільшили кількість відвідувачів більше, ніж на 10 % у порівнянні з 2016 роком.

Загальна кількість відвідувань 25 найбільших тематичних парків за 2017 рік становила 243,9 млн осіб, що на 4,7 % більше, ніж за 2016 рік. Цей показник демонструє стабільний розвиток у порівнянні з попередніми роками та значний обсяг надходжень. Перші 10 позицій у рейтингу відвідувань тематичних парків всього світу займають парки Disney. Звичайно, поширеність цих парків забезпечується популярністю бренду «Disneyland», що входить до десятки найдорожчих світових брендів [43].

Високий ступінь консолідації, переважання транснаціональних компаній і великих гравців є також особливістю розвитку Північноамериканського ринку тематичних парків розваг. Північна Америка лідирує в світі за кількістю парків з відвідуваністю понад 3 млн осіб на рік (табл. 2.2). Більша частина всіх парків-гігантів зосереджено в цьому регіоні. У Північній Америці розташовано 9 з 15 найбільших тематичних парків світу з відвідуваністю понад 8 млн осіб на рік.

Таблиця 2.1.

Регіональний розподіл тематичних парків з відвідуваністю понад 3 млн осіб за 2017 рік* (складено автором)

№	Кількість відвідувачів, млн	Північна Америка	Європа	АТР	Всього	Частка великих парків певного розміру в

п/п	осіб					загальній їх кількості, %
1	Понад 12	4	0	3	7	15,5
2	Від 8 до 12	5	1	2	8	17,8
3	Від 5 до 8	0	3	5	8	17,8
4	Від 3 до 5	11	3	8	22	48,9
5	Всього	20	7	18	45	100
6	Частка регіону в загальній кількості великих парків, %	44,5	15,5	40,0	100	

*У Латинській Америці тематичні парки з відвідуваністю понад 3 млн осіб за рік відсутні.

Прийнято вважати, що саме в «Disneyland» 17 липня 1955 року вперше матеріалізувалася сучасна концепція тематичного парку.

Тематичні парки-гіганти належать в основному парковим національним компаніям, наприклад, корпорація У.Діснея. Поряд з тематичними парками-гігантами типу «Disneyland» існують парки середнього розміру з відвідуваністю від 3 до 5 млн осіб в рік. Вони відносяться до категорії регіональних. Такого роду парки належать провідним північноамериканським корпораціям у сфері відпочинку і розваг – «Anheuser-Busch» і «Cedar Fair Entertainment» – і знаходяться в їх управлінні.

У більш численний сегмент тематичних парків з відвідуваністю від 1 до 3 млн осіб на рік входить понад 30 парків Північної Америки. Вони розташовані недалеко від таких міст США, як Атланта, Баффало, Денвер, Клівленд, Сан-Антоніо, Сан-Франциско, Х'юстон, Чикаго та ін.. Вони користуються особливою популярністю серед американського населення.

Нами складено рейтинг топ-10 тематичних парків Північної Америки за кількістю туристичний потоків (Таблиця 2.2.) та графік динаміки відвідуваності основних тематичних парків Північної Америки за роками (Рис. 2.2.), де зображено зміну кількості відвідувачів у період з 2008 по 2017

роки. Також нами створено картосхему розміщення тематичних парків Північної Америки (Додаток Е).

Таблиця 2.2.

Кількість відвідувачів топ-10 тематичних парків Північної Америки за 2017 рік (розроблено автором)

№ п/п	Назва тематичного парку	Місце розташування	Кількість відвідувачів за 2017 рік (млн осіб)
1	Magic Kingdom	Флорида, США	20,45
2	Disneyland Park	Каліфорнія, США	18,30
3	Disney's Animal Kingdom	Флорида, США	12,5
4	Epcot	Флорида, США	12,2
5	Disney's Hollywood Studios	Флорида, США	10,72
6	Universal Studios Florida	Флорида, США	10,19
7	Disney California Adventure Park	Каліфорнія, США	9,57
8	Universal's Islands of Adventure	Флорида, США	9,54
9	Universal Studios Hollywood	Каліфорнія, США	9,05
10	Knott's Berry Farm	Каліфорнія, США	4,03

10 найвідвідуваніших тематичних парків Північної Америки розміщуються у США. За даними графіка, у всіх тематичних парках США відбувається зростання кількості відвідувачів. На першому місці у США, так і у світі загалом, знаходиться тематичний парк «Magic Kingdom» з відвідуваністю 20,45 млн осіб за 2017 рік. У Флориді розміщуються 8 тематичних парків із загальною відвідуваністю 83,5 млн осіб, у Каліфорнії – 6 тематичних парків з відвідуваністю 47,4 млн осіб, які утворюють мультипаркові курорти. За 2017 рік у «Disney's Animal Kingdom» (Флорида) та «Universal Studios Hollywood» (Каліфорнія) кількість відвідувачів зросла на 15,3% і 12% відповідно, що є найвищими показниками у регіоні. На 13

місці знаходиться єдиний тематичний парк у Канаді «Canada's Wonderland» з відвідуваністю 3,76 млн осіб, який входить в рейтинг топ-20 найбільш відвідуваних тематичних парків Північної Америки.

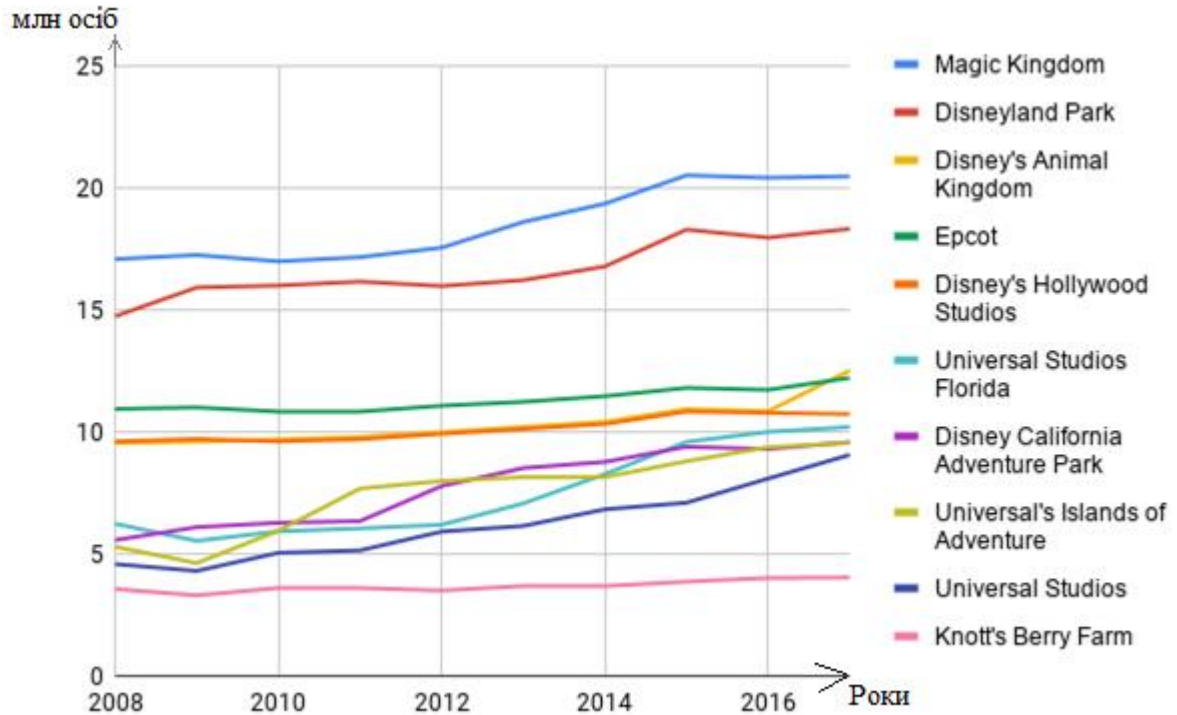

Рис. 2.2. Динаміка відвідуваності основних тематичних парків Північної Америки за роками (розроблено автором) [43]

Одночасно з консолідацією американських тематичних парків відбувається процес їх диверсифікації. У даному випадку цей процес веде до того, що малі парки займають ніші екзотичних тем. Наприклад, парки «Discovery Cove» з відвідуваністю близько 275 тис. осіб на рік та «Waldameer Park» є не тільки освітніми, але одночасно й ігровими центрами. Більшість же великих тематичних парків створюють «масові» продукти на основі всесвітньо відомих блокбастерів та анімації. Так, наприклад, кіностудія «Dream Works Animation» продає паркам «Universal Studios» права на використання образів з мультфільмів «Шрек», «Мадагаскар», «Кунг-фу Панда» для створення нових атракціонів. Тематичні парки-гіганти також диверсифікують свою діяльність. Вони здатні створювати безліч формул

відпочинку на основі базових компонентів, до яких відносяться розвага, спорт, відпочинок, технологія та культура. У США їх називають «парки-курорти». Такі парки є туристично-рекреаційними комплексами, що формують власні туристичні потоки. Вони проектуються з розрахунком на міжнародних туристів і на тривалий час їх перебування. «Парки-курорти» розміщуються переважно в південних штатах з великим рекреаційно-ресурсним потенціалом і розвинутою інфраструктурою (штати Флорида, Каліфорнія, Техас). Перетворення звичайних тематичних парків у туристські дестинації є сучасною тенденцією в парковій справі США та однією з головних його особливостей [45].

Одна з головних рис тематичних парків Північної Америки, зокрема США, полягає у неймовірній популярності, насамперед, серед самих американців. До причин, що пояснюють цей феномен, відносяться серед іншого особливості американського менталітету. Індивідуалізм разом з протестантизмом накладає відбиток і на культуру відпочинку американців, і на ставлення до нього, і на переваги у виборі напрямку подорожей. Відомо, що середньостатистичний американець проводить у відпустці лише 10 днів на рік, а бізнесмени відпочивають навіть менше, ніж їх працівники, – в середньому шість робочих днів у році. Це набагато нижче аналогічних показників для індустріально розвинених країн світу. Нетривалу відпустку багато американців намагаються використовувати максимально ефективно, купуючи тижневий тур в мультипарковий комплекс-курорт. Соціологічні опитування свідчать, що кожен третій американець надає перевагу проводити літні канікули в тематичних парках [40].

Тематичні парки користуються популярністю не тільки в американців. У туристів різних регіонів світу вони є одними з головних об'єктів відвідування у США.

2.2. Тематичні парки Європи, їх географічний аналіз

Європейський ринок тематичних парків значно менший, ніж у Північній Америці, однак є всесвітньо відомим завдяки розміщенню «Disneyland Park» у Франції.

Тематичні парки Європи поділяються на дві групи: одні мають багаторічну історію починаючи з XVI-XVII століття та є прототипами сучасних тематичних парків («Prater» у Відні, «Bakken» в Копенгагені та ін.), а інші – сучасні молоді парки, побудовані або з урахуванням концепції Діснея, або згідно власної ідеї («Futuroscope» в Пуатьє).

Виділяють п'ять поколінь європейських тематичних парків (Додаток Ж) [2].

Тематичні парки першого покоління створювалися в 1950–1960-і рр. Їх ще важко було відрізнити від парків розваг. Це були сімейні підприємства з невеликим числом відвідувачів. Типовими прикладами є парк «Efteling» (пізніше оновлений), відкритий в Нідерландах в 1952 році та «Phantasia Land», побудований в Німеччині в 1967 році.

Тематичні парки другого покоління зіграли важливу роль у поширенні цього феномена в 1970-х роках. У цей період тематичні парки розвивалися переважно в Західній та Північній Європі. Це були невеликі регіональні парки сімейного бізнесу, наприклад «Heide Park» або «Europa Park» в Німеччині.

Відкриття парку У. Діснея в Європі в середині 1980-х рр. спричинило появу нових ініціатив з боку інвесторів і провідних компаній. Зростання вільного часу та доходів населення супроводжувався бумом в будівництві нових тематичних парків та інвестуванням у вже існуючі парки. Особливо інтенсивно це відбувалося у Франції, де в другій половині 1980-х рр. був створений ряд тематичних парків, зокрема парки «Futuroscope», «Asterix». Франція перетворилася на епіцентр паркової справи в Європі, обійшовши

Німеччину. Ці процеси були характерні для третього покоління тематичних парків.

Наступне, четверте покоління парків з'являється разом з відкриттям паризького «Діснейленду», який мав великий вплив на європейську систему парків. Також на цьому етапі почалися активні злиття-поглинання тематичних парків, що призводили, з одного боку, до зникнення деяких парків, а з іншого – до появи транснаціональних паркових компаній.

Багато з європейських тематичних парків взяли за основу американську модель розвитку. Однак у Європі попит на розваги подібного роду не такий великий, як у Північній Америці, щоб виправдати величезні інвестиції, вкладені, наприклад, в Universal Studios або Disneyland. Проектувальники в Старому Світі мали більш скромні фінансові можливості та не такі великі земельні ділянки під будівництво. Проте, вони навчилися створювати одні з кращих парків і атракціонів у світі [40].

Однією з основних особливостей європейських тематичних парків є їх нижча, ніж в американських, капіталомісткість і, як результат, – вартість. З цим пов'язана ще одна особливість європейських тематичних парків – їх невеликі розміри та менша пропускну здатність. Якщо паризький «Disneyland» щорічно приймає близько 9,66 млн відвідувачів, то «Europa Park», який по відвідуваності займає друге місце в регіоні, слідує за ним з відливом у 4 млн осіб (Таблиця 2.3.). Багато парків з першої десятки в Європі належать парковим корпораціям, але при цьому вони не втрачають своєї специфіки (Додаток 3).

Таблиця 2.3.

**Кількість відвідувачів топ-10 тематичних парків Європи за 2017 рік
(розроблено автором)**

№ п/п	Назва тематичного парку	Місце розташування	Кількість відвідувачів за 2017 рік (млн осіб)
1	Disneyland Park	Марн-ла-Валле,	9,66

№ п/п	Назва тематичного парку	Місце розташування	Кількість відвідувачів за 2017 рік (млн осіб)
		Франція	
2	Europa-Park	Руст, Німеччина	5,7
3	Walt Disney Studios Park	Марн-ла-Валле, Франція	5,2
4	Efteling	Каатсхойвел, Нідерланди	5,18
5	Tivoli Gardens	Копенгаген, Данія	4,64
6	Port Aventura Park	Салоу, Іспанія	3,65
7	Liseberg	Гетеборг, Швеція	3,06
8	Gardaland	Гарда, Італія	2,6
9	Puy du Fou	Ле Епессом, Франція	2,26
10	Legoland Windsor	Віндзор, Великобританія	2,2

На Рис. 2.3. показано графік динаміки відвідуваності основних тематичних парків Європи за роками. Всі тематичні парки Європи демонструють незначне збільшення кількості відвідувачів у період з 2008 по 2017 роки, окрім «Disneyland», в якому з 2008 року зменшилась кількість відвідувачів. Причинами цього є теракти у 2009 та 2015 роках, що зменшило кількість туристичних потоків у Францію загалом. У 2012 та 2017 роках спостерігається збільшення відвідувачів завдяки святкуванню 20-ї та 25-ї річниці відкриття парку.

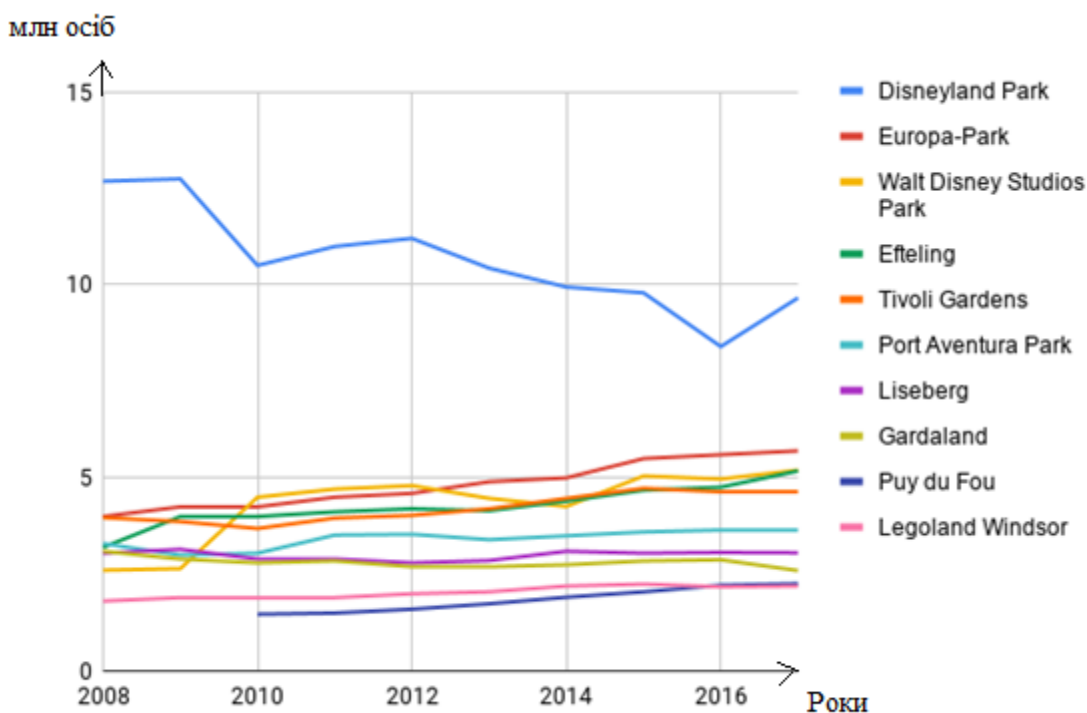

Рис. 2.3. Динаміка відвідуваності основних тематичних парків Європи за роками (розроблено автором)

У цілому, в Європі тематичні парки розвивалися повільніше, ніж у Північній Америці, особливо в США, і в набагато скромніших масштабах. З одного боку, це було пов'язано зі світовими війнами. З другого – з наявністю історичних пам'яток і різноманіттям культур. З третього – з відмінностями в мотивації відпочинку європейців і американців. Європейські тематичні парки на відміну від американських прагнули підкреслити регіональну специфіку, а не виділитися розмірами інвестицій.

Географія тематичних парків у Європі сьогодні охоплює переважно держави, що входять у Європейський Союз (Додаток К). Паркова справа більш розвинена в Західній Європі (Франція, Німеччина та Нідерланди), яка лідирує за основними показниками: кількістю найпопулярніших парків (9, серед яких «Disneyland Park», «Europa-Park», «Walt Disney Studios Park» та «Efteling» займають перші 4 місця в рейтингу відвідуваності тематичних парків Європи), кількістю відвідувань за 2017 рік (35,5 млн осіб), величиною

доходів. На другому місці Північна Європа (Велика Британія «Legoland Windsor», «Alton Towers», «Thorpe Park», Данія «Tivoli Gardens», «Legoland Billund» та Швеція «Liseberg», «Grona Lund», в якому за 2017 рік збільшилась кількість відвідувачів понад 10%), яка поступається Західній Європі за кількістю відвідувачів (19,1 млн осіб за 2017 рік), хоча демонструє збільшення туристичних потоків на 5% порівняно з 2016 роком. На третьому місці зі значним відставанням знаходяться тематичні парки Південної Європи (в Іспанії «Port Aventura» та «Parque Warner», в Італії «Gardaland») з відвідуваністю 8,1 млн осіб, на останньому – Центральна та Східна Європа, де немає великого тематичного парку, що входить до складу провідної двадцятки [44].

Великі тематичні парки зазвичай розташовані в безпосередній близькості до основних урбанізованих районів, а малі тяжіють до традиційних курортів. Одна частина з них зорієнтована на приймання іноземних туристів, що приїжджають у відпустку, інша – на екскурсантів з навколишніх районів. Співвідношення цих категорій відвідувачів варіюється від парку до парку. Європейські парки освоїли сегмент споживчого ринку, що складається, в основному, з одноденних відвідувачів. Наприклад, паризький «Disneyland», як і парки У. Діснея в США, на 60% «завантажений» туристами з-за кордону, тоді як в розташованому неподалік парку «Asterix», типовому для Європи, їх частка складає не більше 15% всіх відвідувачів [38].

Не зважаючи на те, що європейські парки поступаються американським за капіталомісткістю, пропускну здатністю, відвідуваністю і прибутковістю, останнім часом у парковій справі Європи відзначаються позитивні тенденції. Потенціал зростання, наявний тут в основному завдяки ринку країн Центральної та Східної Європи з дешевою землею та робочою силою, починає поступово освоюватися. Сьогодні концепції та формати європейських тематичних парків стають все більш різноманітними. Більш тривала історія їх формування вплинула на ставлення до подібних розваг

взагалі, а природно-культурна різноманітність зумовила підкреслення неповторності красот регіону в парках. Збільшується кількість тем, заснованих на місцевій культурній ідентичності. В цілому, простежується зміщення інтенсивності розвитку тематичних парків у Європі з півночі на південь [3].

Аналіз розвитку європейських тематичних парків показує деякі їх схожості з американськими парками такого роду: сприятливе їх положення щодо основних туристських потоків, відносна політична стабільність в регіоні, розвинена соціально-економічна сфера та туристська інфраструктура.

Разом з тим у розвитку тематичних парків європейським шляхом як і раніше є недоліки: «тематичні» помилки (вибір неактуальних тем), невисока частка ноу-хау, нестача експертних компаній, відсутність спеціалізованих операторів, низький рівень інвестиційної активності, залежність від локальних ринків, невисокі витрати (у порівнянні з Північною Америкою) населення на відпочинок і не настільки масове його залучення у споживання такого роду послуг. Вирішення цих проблем можливе завдяки консолідації, репозиціонуванню, реновації та реінвестуванню [41].

2.3. Географічний аналіз тематичних парків в Азіатсько-Тихоокеанському регіоні

Інтенсивний розвиток економіки Азіатсько-Тихоокеанського регіону, підвищення купівельної спроможності та в цілому рівня життя населення, зростання середнього класу – все це сприяло бурхливому зростанню тематичних парків у регіоні, який часто називають «регіоном майбутнього». Азіатсько-Тихоокеанський регіон продовжує демонструвати найвищі темпи зростання індустрії тематичних паркових розваг у світі (кількість відвідувачів у регіоні зросла у 2017 році на 5,5 % з 127,26 млн до 134,22 млн осіб порівняно з 2016 р.). Найбільш активними у цій сфері є Японія та Китай,

а останнім часом також Південна Корея. У цих країнах знаходяться тематичні парки, які лідирують за кількістю відвідувань в регіоні (Таблиця 2.4.). В Японії розміщується 4 тематичні парки з відвідуваністю 51 млн осіб у 2017 році, з них 3 тематичні парки «Tokyo Disneyland», «Universal Studios Japan» та «Tokyo Disney Sea» займають перші місця в рейтингу. У Китаї розміщується 13 тематичних парків з відвідуваністю 66,1 млн осіб. Найбільша кількість тематичних парків розміщується на півдні та на сході Китаю з відвідуваністю 25,8 млн осіб і 17,5 млн осіб відповідно, що зумовлено розвиненою економікою даної території, що направлена на розвиток туризму у країні в цілому. У Південній Кореї розташовується 2 тематичні парки з відвідуваністю 13 млн осіб вони займають 6 та 7 місце у рейтингу регіону за кількістю туристичних потоків. Частина їх належить національним компаніям, інша – транснаціональним. Перші три місця займають «філії» американських компаній-лідерів The Walt Disney Company і Universal Studios, які розташовані в Японії, 4 з 10 парків американського походження та 3 з них належать «The Walt Disney Company». Попри загальне домінування Японії, як країни з найбільшим числом найбільш відвідуваних тематичних парків в АТР, очевидно, що дуже високі темпи зростання тематичних паркових розваг у Китаї незабаром зможуть вивести його в лідери (Додаток Л). Проте, зростання кількості парків та їх відвідуваності на азіатському ринку стримується невисокими доходами відвідувачів, які не в змозі витратити великі кошти на розваги [35].

Таблиця 2.4.

**Кількість відвідувачів топ-10 тематичних парків АТР за 2017 рік
(розроблено автором)**

№ п/п	Назва тематичного парку	Місце розташування	Кількість відвідувачів за 2017 рік (млн осіб)
1	Tokyo Disneyland	Ураясу, Японія	16,6
2	Universal Studios Japan	Осака, Японія	14,93

№ п/п	Назва тематичого парку	Місце розташування	Кількість відвідувачів за 2017 рік (млн осіб)
3	Tokyo Disney Sea	Ураясу, Японія	13,5
4	Shanghai Disneyland Park	Шанхай, Китай	11,0
5	Chimelong Ocean Kingdom	Хенцінь, Китай	9,78
6	Lotte World	Сеул, Південна Корея	6,71
7	Everland	Сеул, Південна Корея	6,31
8	Hong Kong Disneyland	Гонконг, Китай	6,2
9	Nagashima Spa Land	Кувана, Японія	5,93
10	Ocean Park	Гонконг, Китай	5,8

Проаналізувавши статистичну інформацію динаміки туристичних потоків у тематичних парках АТР, нами було побудовано графік (Рис. 2.4.) відвідуваності у період з 2008 по 2017 роки. За даними графіка можна зробити висновок, що відвідуваність тематичних парків АТР постійно зростає, особливо в «Universal Studios Japan», який з 2010 року створює нові зони тематичного парку, тим самим збільшуючи кількість нових атракціонів та зацікавлення відвідувачів спробувати їх.

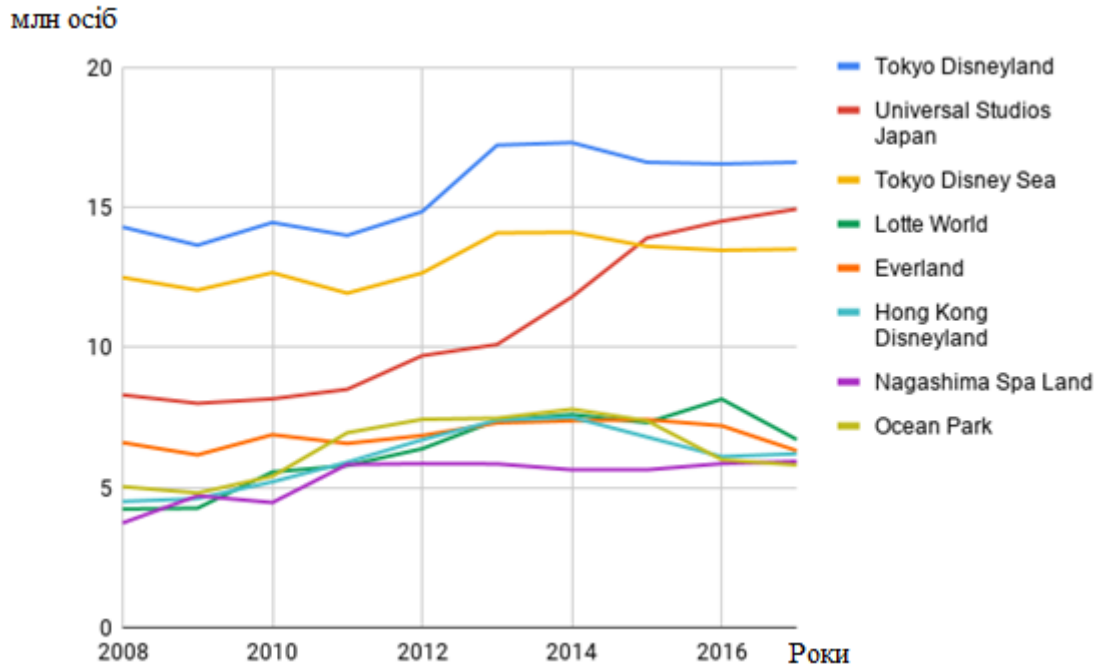

Рис. 2.4. Динаміка відвідуваності основних тематичних парків АТР за роками (розроблено автором)

Специфіку розвитку тематичних парків у цьому регіоні визначає особливий вплив культурної складової. Так, у різних частинах Азії поряд з природними, економічними та соціальними факторами розташування об'єктів (особливо призначених для відвідування людьми, в т.ч. тематичні парки) визначається за законами фен-шуй – китайського вчення про вплив просторових об'єктів один на одного та на людину. Або, наприклад, повсюдне незаконне використання китайськими аніматорами популярних діснеївських образів пояснюється тим, що китайська культура (на відміну від американської або європейської) не надає великого значення авторським правам і торговим маркам.

Спочатку розвиток тематичних парків відбувався в основному шляхом запозичення західних форматів і концепцій. Згодом проявилася одна з головних особливостей азіатської моделі розвитку тематичних парків – поєднання глобалізації з одного боку, та специфіки регіонального та локальних ринків – з іншого. Країни Азіатсько-Тихоокеанського регіону в

повній мірі змогли скористатися перевагою глобалізації: мобілізувати більш значні фінансові ресурси, отримати передові технології та залучити кваліфіковані кадри, запозичити ефективні бізнес-рішення в парковій справі [21].

Бум будівництва тематичних парків в Азіатсько-Тихоокеанському регіоні, головним чином в Японії, розпочався в 1980–і рр. Цьому сприяв феноменальний успіх токійського «Disneyland» – першого тематичного парку У.Діснея за кордоном, а також сприятлива економічна ситуація.

Розвиток тематичних парків у Китаї стикається з такими проблемами, як невисока рекреаційна цінність, невелика різноманітність тем, складність з доступом для відвідувачів, невеликі обсяги реінвестування і низька якість послуг. Появі унікальних парків подібного роду заважають повсюдна практика копіювання успішних проектів тематичних парків, надмірність пропозиції, нестача інновацій і обмежене розуміння потреб відвідувачів. Інша ситуація в японських тематичних парках, де працює система управління якістю на принципах добровільності, саморозвитку, групової ділової активності, взаємного розвитку, новаторства, економії й ощадливості, що сприяє появі конкурентоспроможного продукту. Найбільш відвідувані тематичні парки з «національним корінням» знаходяться у Республіці Корея «Lotte World», «Everland», з «транснаціональними корінням» – в Японії «Nagashima Spa Land», «Hakkeijima Sea Paradise». У Китаї основним районом розвитку тематичних парків є дельта р. Чжуцзян з Гуаньчжоу і Сянганом. Слідом ідуть Шанхай і Пекін. Найбільшими тематичними парками в Китаї є «World Landscape Park», «Chengdu Happy Valley» і «Guosetianxiang Theme Park». Слідом за цим «локомотивом» у розвитку тематичних розваг у Азії йдуть Малайзія, Таїланд і Сінгапур. Тут, в Куала-Лумпурі або Бангкоку, створення тематичних парків поставлено в центр стратегії подальшого розвитку цих міст. Більшість тематичних парків АТР базується на імпортованих західних концепціях, форматах і «ноу-хау». У свою чергу

державна участь у створенні привабливих умов для інвесторів є ключовим фактором для залучення найсильніших західних гравців на місцевий ринок тематичних паркових розваг з метою продажу ними як власне продукції, так і стилю життя.

В Азіатсько-Тихоокеанському регіоні виділяють вісім різновидів моделей тематичних парків (Таблиця 2.5.) [12].

Таблиця 2.5.

Моделі тематичних парків в АТР

№ п/п	Назва моделі	Характеристика
1	«Аборигенна модель»	Тематичні парки цього різновиду зустрічаються рідко. Вони знайомлять відвідувачів з першими переселенцями краю. Програми перебування в таких парках фокусуються на віруваннях, обрядах, традиціях, мистецтві, звичаях аборигенів і їх культурній самобутності. Типовим прикладом може служити парк «Тіарикаі», присвячений одній з найдавніших на планеті цивілізацій і культурі корінних жителів Австралії.
2	«Локальна модель»	Тематичні парки цього різновиду будуються навколо конкретних культур окремих народів і часто мають етнографічний відтінок. Вони прагнуть передати специфіку способу життя, особливості світовідчуття народу, «обіграти» найбільш яскраві типові риси його культури, легко впізнавані відвідувачами. Акцент в них робиться на самобутності місцевої культури та її відмінності від інших культур. Цей різновид моделі тематичного парку представлений китайськими парками «China Folk Culture Villages» (Китайська народна культура в селах), які розповідають про традиційне життя китайського села та «Splendid China» (Чудовий Китай).
3	«Глобальна модель»	Так в країнах Азіатсько-Тихоокеанського регіону називають американську модель тематичного парку, втілену The Walt Disney Company в Японії, Китаї та Австралії («Australia Dream World»). Згодом вона була адаптована до деяких азіатських парків.
4	«Змішана модель»	Вона займає проміжне положення між «глобальною» та «локальною» моделями. Тематичні парки цього типу показують місцеву специфіку. Вони дають уявлення про світ в цілому, його культурну різноманітність і на цьому загальному тлі підкреслюють самобутність культури конкретної спільності людей. Наприклад, тематичний парк «Gyeonggi World Tradition Folk Village» (Світові традиції - Корейська фольклорне село Кенчжу).
5	«Дивосвіт»	Це типово японський фольклорно-етнографічний різновид моделі тематичного парку. Він заснований на зацікавленості японців до інших країн та їхніх культур. В Японії відкрито кілька «іноземних сіл» – канадське, німецьке, датське, швейцарське,

		іспанське, голландське, російське та ін. У тематичних парках у найдрібніших подробицях відтворюється етнографічне середовище різних країн світу. Відвідувачі таких тематичних парків занурюються в культуру іншої країни, зокрема, завдяки можливості скуштувати національні страви та напої.
6	«Природна модель»	Одна з найпопулярніших моделей тематичних парків в Азії, яка представляє «репродукції» природних ландшафтів (парки зі штучними джунглями в Малайзії, сафари-парки в Китаї та Сінгапурі).
7	«Хай-тек»	Тематичні парки цього різновиду призначені для демонстрації різного роду технологій. До них, наприклад, можна віднести японський парк «Space World» («Світ космосу»).
8	«Імітаційна модель»	У деяких країнах Азії набули поширення тематичні парки, що є точною копією існуючих популярних парків в інших країнах. Наприклад, в Японії «Kurashiki Tivoli Park» в деталях відтворює атмосферу відомого в усьому світі датського парку «Tivoli Gardens».

2.4. Тематичні парки в інших регіонах світу

Тенденція останніх десятиліть полягає у розширенні географії тематичних парків у світі. Вони функціонують не тільки в Північній Америці, Європі та Азіатсько-Тихоокеанському регіоні. Збільшення кількості тематичних парків спостерігається і в інших регіонах, серед яких особливе місце займає Латинська Америка, де цей процес проявляється в різних формах.

У Латинській Америці найбільша кількість тематичних парків розміщується у Мексиці (4 парки: «Six Flags Mexico», «La Feria Chapultepec Magico», «Parque Xcaret» та «Plaza De Sesamo») з відвідуваністю 6,9 млн осіб (Додаток Н). У Бразилії та Колумбії по 2 тематичні парки з відвідуваністю 2,5 млн та 2,1 млн відповідно. У Гватемалі та Чилі розташовується по 1 тематичному парку, які займають 5 та 8 місце у рейтингу кількості туристичних потоків. Загалом тематичні парки цього регіону відвідали 14,461 млн осіб за 2017 рік, що є найменшим показником серед інших розглянутих нами регіонів (Таблиця 2.6.) [32].

Таблиця 2.6.

Кількість відвідувачів за роками топ-10 тематичних парків Латинської Америки (розроблено автором)

№ п/п	Назва тематичного парку	Місце розташування	Кількість відвідувачів за 2017 рік (млн осіб)
1	Six Flags Mexico	Мехіко, Мексика	2,61
2	Beto Carrero World	Санта-Катаріна, Бразилія	2,12
3	La Feria Chapultepec Magico	Мехіко, Мексика	1,59
4	Parque Mundo Aventura	Богота, Колумбія	1,5
5	Mundo Petapa	Гватемала, Гватемала	1,23
6	Parque Plaza Sesamo	Мехіко, Мексика	1,19
7	Salitre Magico	Богота, Колумбія	1,15
8	Fantasilandia	Сантьяго, Чилі	1,05
9	Hopi Hari	Сан Пауло, Бразилія	1,02
10	Theme Park Nacional del Cafe	Кіндія, Колумбія	0,96

млн осіб

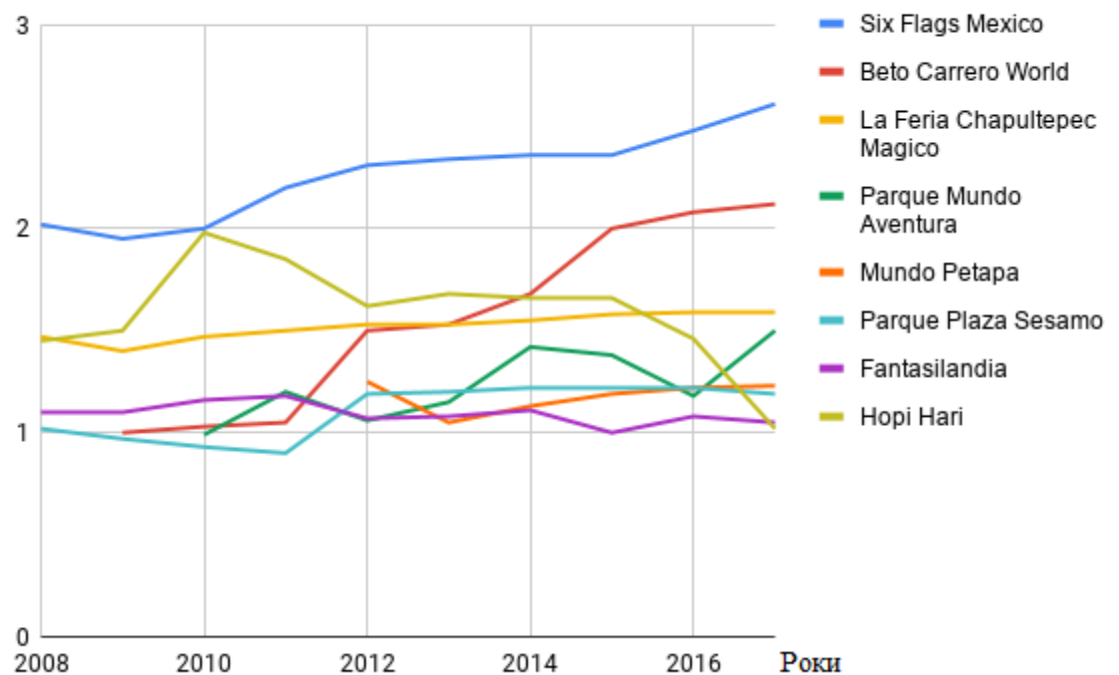

Рис. 1.5. Динаміка відвідуваності основних тематичних парків

Латинської Америки за роками (розроблено автором)

Індустрія паркових розваг в Бразилії фактично почала складатися лише в 1980-і рр. Така тривала затримка в розвитку була пов'язана з тим, що при владі в Бразилії тривалий час перебували військові, які не вважали індустрію розваг значущим сектором економіки та заборонили імпорт відповідних технологій та обладнання. Тільки в 1990-і в контексті загальної лібералізації економіки країни заборона була знята, уряд узяв курс на стимулювання туризму, були внесені зміни в податкове законодавство. Все це створило умови для появи тематичних парків і зростання їх числа в Бразилії. Більшість тематичних парків мали малі та середні розміри, були тісно пов'язані з торговими центрами. В інших країнах Латинської Америки невеликі парки місцевого значення концентруються навколо таких великих міст, як Сан Пауло та Богота.

В Африканському макрорегіоні останнім часом темпи зростання міжнародного туризму значно зросли, проте він все ще залишається серед аутсайдерів ринку тематичних паркових розваг. Це пояснюється соціально-економічною відсталістю більшості африканських країн, нерозвиненістю інфраструктури туризму, загрозою різних захворювань і політичною нестабільністю. З 52 країн макрорегіону тільки 7 найбільш цікаві туристам сьогодні: Туніс, Марокко, Мавританія, Кенія, Танзанія, Зімбабве та ПАР [36].

В Африці, за оцінками експертів, тематичні парки переважно будуть розвиватися в курортній зоні на узбережжі Середземного моря, які будуть розраховані на європейських і в меншій мірі азійських і північноамериканських туристів. Так, канадська фірма «Фореке» спроектувала невеликий тематичний парк «Karthage Adventureland» (Країна пригод в Карфагені) на околиці Тунісу, як складову частину туристичного комплексу. В інших африканських країнах також існують проекти будівництва тематичних парків. Так, в ПАР (провінція Квазулу-Натал)

планується відкрити великий парк, що складається з двох тематичних зон. Одна з них буде присвячена тваринам Африки, а інша – історії та культурі зулусів. У Нігерії втілюють дуже дорогий проект тематичного парку «African History» (Історія Африки).

Через політичну нестабільність, спалахи екстремізму, незрілість економічної системи, недостатню державну підтримку туризму та інших проблем у Близькосхідному макрореґіоні тематичні парки отримали невеликий розвиток тільки в деяких країнах: Ізраїлі, Єгипті й ОАЕ. У даному регіоні ключову роль у розвитку тематичних парків відіграє ОАЕ – найбільший торговий, фінансовий і туристичний центр у регіоні. Тут реалізується відразу кілька широкомасштабних проектів, один з них – будівництво «Dubailand». В Рас-ель-Хайма в районі Хор-курми будується тематичний парк з найвищим у світі штучним водоспадом. Парк буде складатися з двох частин – аквапарку «Ice Land Water Park» (Країна льоду) і власне тематичного парку «Planet Earth» (Планета Земля).

Цікавим є ізраїльський досвід створення тематичних парків. У цій країні знаходиться один з найбільших у світі парків-мініатюр (6000 м²) – «Mini Israel» (Міні-Ізраїль). Серед інших тематичних парків в Ізраїлі варто згадати «Biblical Zoo» (Біблійний зоопарк). У ньому зібрані всі тварини, що згадуються в Біблії. На базі зоопарку діє медичний центр, де лікують дитячі захворювання за допомогою тваринотерапії.

Південна Азія займає останнє місце серед туристських макрореґіонів за рівнем розвитку паркової справи. Половину всіх іноземних туристів приймає одна Індія, а державну підтримку туризму надають тільки на Мальдівських островах, в Непалі та Шрі-Ланці. Однак навіть в Індії, де працює понад 200 сімейних центрів розваг і більш як 50 локальних і регіональних парків розваг, за оцінками експертів, парк такого масштабу, як «Діснейленд» може з'явитися тільки через 10-12 років. Цьому має передувати врегулювання внутрішніх конфліктів, розвиток інфраструктури, захист торгових марок та

авторських прав, розвиток транспортної системи та системи утилізації відходів. Найбільш відомими тематичними парками Індії є «Planet Pogo» (Планета Пого) та «Bollywood» (Боллівуд) [33].

2.5. Географічний аналіз тематичних парків України

В Україні досвід організації тематичних розважальних парків надзвичайно малий, індустрія розваг представлена так званими «парками культури та відпочинку», пересувними «лунапарками» та аквапарками. Тематичних парків, на зразок «Disneyland» на теренах України ще не побудовано. Можна сказати, що ринок тематичних парків знаходиться на стадії розвитку. Беручи до уваги той факт, що у прогнозах експертів ВТО серед найпопулярніших видів туризму вказується розважальний туризм, проблематика створення тематичних парків в Україні нині є актуальною [31].

Невисокий середній дохід українця, його низька мобільність, недостатня місткість споживчого ринку паркових розваг та інші фактори перешкоджають будівництву в нашій країні великих тематичних парків типу «Діснейленду». В Україні представляється економічно доцільним створення невеликих тематичних парків поблизу великих регіональних центрів.

Аналіз літератури свідчить, що питанню дослідження стану та перспектив розвитку тематичних парків в Україні присвячено мало уваги. Серед вчених, для яких дане питання є актуальним відзначимо такі: Л.А. Савранчук, О.В. Богова, В.О. Сисак, Л.П. Казімірова.

На даний момент в Україні не існує тематичних парків, які б відповідали рівню світових стандартів. Популярним в Україні на сьогодні є створення аквапарків, причому попит на них зростає, які є привабливим об'єктом для інвестицій. Нами складена таблиця всіх аквапарків України, в якій проаналізовано місце розташування аквапарку, його площу, тип та кількість атракціонів. На основі даних таблиці нами створено картосхему розміщення

аквапарків на території України.

Нами складена таблиця і картосхема розміщення аквапарків на території України. Аналіз картосхеми показав, що всі аквапарки знаходяться або на узбережжі Чорного та Азовського морів, або у великих містах України, які є обласними центрами.

Першим тематичним парком в Україні державного рівня можна вважати туристичний центр «Парк Київська Русь», розташований в селі Копачів Обухівського району (34 кілометри від Києва). Це унікальний туристичний центр і майданчик для наукового та культурного розвитку. Колектив «Парку Київська Русь» спільно з провідними фахівцями в галузі історії, архітектури, етнографії та культурології з різних країн відтворюють архітектурний вигляд середньовічного міста – Дитинця Києва V–XIII століть, що займав площу 10 га.

Дитинець Києва відтворюється в його історичних розмірах, споруджуються будівлі, які існували в межах кордонів дитинця в V–XIII століттях: фортечний мур, палац князя Володимира, палац княгині Ольги, Федорівський монастир, Десятинна церква, Ярославів двір, ротонда, гридниця та інші — з максимальною історичною достовірністю, враховуючи знання археології, історії, етнографії, а також інші об'єкти, що зображають життя та побут давніх киян.

Парк розташовується в історичному місці, згаданому в літописах, яке максимально відповідає ландшафту та повторює рослинність Києва тисячолітньої давнини. Тут діють експозиції облогової техніки, історичних костюмів і обладунків V–XIII століть, музичних інструментів, музей середньовічного суднобудування. «Парк Київська Русь» пропонує безліч розваг для гостей: оригінальні театралізовані вистави, виступи кінно-трюкового театру, а також концерти кращих музичних колективів, які виконують середньовічну і етнічну музику. Щорічно в Парку проходять

міжнародні культурно-історичні фестивалі та чемпіонати з давніх видів спорту [24].

Ще одним прикладом невеликого тематичного парку є парк мініатюр, який знаходиться на березі Дніпра у Києві. Парк відкрився 23 червня 2006 року. Площа мініатюрного міста 1,8 га. Спочатку парк мав назву «Київ в мініатюрі», в ньому було представлено 50 моделей – візитних карток Києва: Хрещатик з Майданом Незалежності, Андріївська церква, Володимирський собор, комплекс Софія Київська, Михайлівський Золотоверхий монастир, Будинок з Химерами, Києво-Печерська Лавра, Золоті ворота, монумент «Батьківщина-мати» та багато іншого. З 2010 року колекція музею поповнилася макетами палаців Криму, замками Західної України, фортецями Поділля, іншими красивими пам'ятками, тому парк став називатися «Україна в мініатюрі», де представлено 48 макетів найбільш відомих пам'яток архітектури України.

Останнім часом через велику вартість та наявність незначної кількості невикористаної землі в центрі міст, а також з метою функціонувати цілий рік, парки стали розташовувати в торгівельно-розважальних центрах (криті парки). Яскравим прикладом, є тематичний парк «Галактика», побудований ТРЦ «Лавина» у Києві, який здобув статус Найбільшого критого парку розваг України (площа 23 тис. м²).

Основними причинами відсутності тематичних розважальних парків в Україні світового рівня, є значна капіталомісткість цих проектів; необхідність інвестування закордонних інвесторів, які були б готові вкладати значні кошти на довгий термін; сезонність відкритих територій; відсутність досвіду реалізації та управління подібними проектами та низька зацікавленість міжнародних операторів туризму та розваг українським ринком. Зацікавити інвесторів можна шляхом зниження орендної плати на землю, чи встановленням певних пільг на оподаткування прибутків перші п'ять років. Тому до реалізації таких масштабних проектів доцільно було б

залучати органи державної влади, як на державному, так і на місцевому рівнях [31].

2.6. Перспективи створення тематичного парку в Кривому Розі

З метою зміцнення позитивного туристичного іміджу Дніпропетровської області пропонується створення в Кривому Розі нового туристичного продукту – тематичного парку регіонального значення, який відповідатиме сучасним технічним і організаційним вимогам, активізуватиме внутрішній і в'їзний туризм, а також буде здійснювати функції культурно-пізнавального, спортивно-розважального характеру обласного рівня.

Останніми роками у місті Кривий Ріг активно розвивається промисловий туризм. Тому ми вважаємо актуальним створення тематичного парку цієї тематики.

Мета створення тематичного парку не тільки розважальна, а й просвітницька, а саме, поглиблення знань відвідувачів про процес видобування залізної руди кар'єрним і шахтним способами. Завдяки використанню проекторів будуть транслюватися фотохронологія та відеоматеріали видобутку залізної руди в діючих кар'єрах Кривого Рогу. Також ми пропонуємо встановлення інформаційних стендів, які будуть функціонувати в пізнавальній зоні, що показуватиме промисловий характер Кривого Рогу та у майбутньому сприятиме позиціонуванню міста як диференційованого центру промислового туризму. Завдяки використанню модифікацій гірничодобувної техніки в якості атракціонів, виконується головна мета створення цього парку. Відвідувачі можуть покататися на бульдозері, у ковші екскаватора, а також навчитися керувати технікою та копати ями за допомогою екскаватора. Ми пропонуємо назвати парк «Land of big mechanisms» («Земля великих механізмів»).

Розробка проекту тематичного парку як інструменту створення

позитивного промислового іміджу Кривого Рогу дуже складна, масштабна та відповідальна справа. Вона вимагає проведення комплексних досліджень в області економіки, екології (оцінка впливу на навколишнє середовище), інжинірингу, логістики та маркетингу. Також необхідно враховувати природно-кліматичні особливості території, характеристику туристичних потоків, стан і розвиток туризму. Крім вибору правильного розташування, необхідне виконання комплексу заходів для подальшого просування тематичного парку на регіональний рівень. Автор не має достатніх спеціальних знань з питань будівництва, ландшафтної архітектури, маркетингу, веб-дизайну. Але завдання написання кваліфікаційної роботи потребували створення схематичного зображення тематичного парку та його обґрунтування.

Тематичні парки не тільки мають велике пізнавальне, виховне значення для населення того чи іншого міста, його приміської зони, а й підвищують рекреаційну привабливість міста, збільшуючи потоки як вітчизняних, так і іноземних туристів, а значить і додатковий дохід до місцевого бюджету і зміцнення позитивного іміджу регіону в цілому. Все це можливо при правильній організації території парку, розумному поєднанні об'єктів, призначених для експозиції, і супутніх рекреаційних установ. Завдяки високому рівні благоустрою території та роботи обслуговчого персоналу, тематичний парк може бути досить дохідним закладом, що забезпечить, крім дозвілля, робочими місцями місцеве населення.

При підборі земельної ділянки під розміщення даного парку необхідно було враховувати наступні критерії:

- близькість розташування до центру міста (у нашому випадку до географічного центру);
- розташування парку поблизу або на узбережжі водних об'єктів;
- транспортна доступність і, по можливості, задовільний стан під'їзних шляхів (для зниження витрат на будівництво та ремонт доріг);

- можливість будівництва та розміщення комплексу об'єктів туристичної та допоміжної інфраструктури;
- відсутність або мінімум обмежень щодо господарського використання ділянок;
- високі відеоекологічні характеристики (привабливість ландшафтів).

Проаналізувавши дані критерії, нами було запропоновано побудувати тематичний парк на місцевості поблизу затопленого Октябрського гранітного кар'єру у місті Кривий Ріг. Створення тематичного парку на даній території підвищить рекреаційну привабливість Криворізького району, збільшуючи потоки туристів, а значить і додатковий дохід до місцевого бюджету і зміцнення позитивного іміджу області в цілому. Унікальний антропогенний рельєф буде залучати не тільки місцевих жителів, але і багато туристів, що підніме туристичну інфраструктуру міста на новий рівень.

У парку буде використовуватися справжня гірничодобувна техніка, пристосована для управління не тільки дорослими, але і дітьми, кожен з видів техніки є неповторним у своєму роді атракціоном. Крім водіння цих машин у парку можна буде покататися на екскаваторі або на каруселі – тракторі, що обертається на двох колесах. При цьому управляти технікою можуть як дорослі, так і діти. Крім розваг у парку можна пройти навчання та набути навичок управління новітньою технікою. Парк буде висококомфортабельним центром для розвитку, співробітництва і відпочинку туристів з використанням новітніх технологій сервісу й обслуговування.

Основні зони атракціонів, які включає проект тематичного парку:

Екстремальна зона атракціонів для дорослих. У ній розташовані атракціони, цікаві для активних відвідувачів, які бажають отримати чергову порцію адреналіну.

«Зіплайн» – екстремальний атракціон, являє собою швидкісний спуск по сталевому тросу через кар'єр.

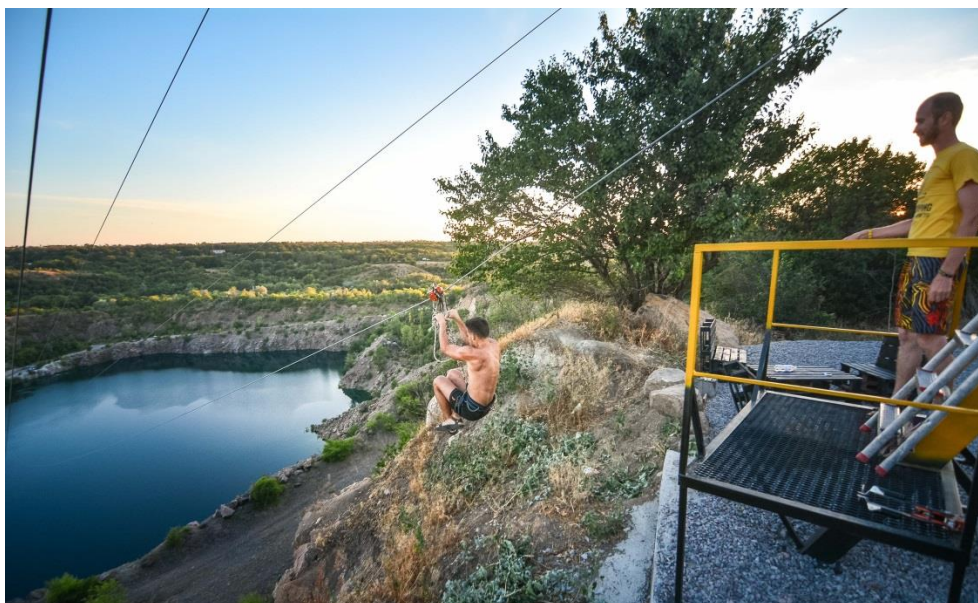

Рис.2.6. Атракціон «Зіплайн КР»

«Станція висоти» – екстремальний атракціон у вигляді підіймача, який зазвичай використовується у ремонті гірничих споруджень, піднімає шукачів гострих відчуттів вгору, досягаючи максимальної висоти 20 м.

Рис.2.7. Атракціон «Станція висоти»

«Екстремальне вивантаження» – атракціон, який імітує вивантаження гірської породи. Особливістю є те, що причіп модернізований сидіннями для 14 пасажирів, яких підіймають на висоту 10 метрів перед з імітованим скиданням свого вантажу.

Рис. 2.8. Атракціон «Екстремальне вивантаження»

«Навантажувальний ківш» – екстремальний екскаватор з переобладнаним ковшем для сидіння пасажирів. Крім того, що стріла буде по черзі опускатися вниз і підніматися вгору, одночасно з цим ківш з пасажирами буде обертатися навколо своєї осі.

Рис. 2.9. Атракціон «Навантажувальний ківш»

«Хто перший?» – змагання на міні-тракторах з подоланням смуги перешкод по бездоріжжю нікого не залишить байдужим.

Рис. 2.10. Атракціон «Хто перший?»

Сімейна зона атракціонів, яка розрахована як для дітей, так і для дорослих. Порядок розміщення атракціонів оснований на принципі чергування активності атракціонів та можливості участі всієї родини.

«Погляд з висоти» – атракціон, який одночасно підіймає пасажирів вгору на 10 метрів для найкращого огляду парку та переміщується по території.

Рис. 2.11. Атракціон «Погляд з висоти» [27]

«Знайди руду, якщо зможеш» – атракціон, який дає змогу відчути себе

машиністом екскаватору в кар'єрі.

Рис. 2.12. Атракціон «Знайди руду, якщо зможеш»

«Рибалка на екскаваторах» – спіймати плавучих качок зі ставка на міні-екскаваторі не так просто, як здається!

Рис. 2.13. Атракціон «Рибалка на екскаваторах»

«Family drive» – спробуйте покерувати самоскидом разом з дітьми.

Рис. 2.14. Атракціон «Family drive»

«Експрес доставка» – якщо захотілось відпочити, тоді сідайте в наш «потяг» та насолоджуйтеся сімейною поїздкою по парку.

Рис. 2.15. Атракціон «Експрес доставка»

Дитяча зона атракціонів розрахована для дітей віком від 3 до 14 років. Проект дитячих атракціонів ґрунтується на їх повній безпеці та дотриманні всіх норм використання гірничої техніки.

Карусель «Гірник» – переобладнаний екскаватор, який обов'язково

сподобається малечі.

Рис. 2.16. Атракціон «Гірник» [26]

«Раллі на тракторах» – сідайте за кермо одного з цих окремих міні-тракторів і приготуйтеся спалити гуму. Немає кращого способу перевірити свої навички водіння, подолавши смугу перешкод і отримати незабутні емоції.

Рис. 2.17. «Раллі на тракторах»

«Гірський боулінг» – ніяких спеціальних черевиків не потрібно для цієї гри в боулінг! Ваша «куля для боулінгу» прикріплена до стріли міні-екскаватора. Маніпулюйте рукою і подивіться, чи зможете ви збити всі кеглі.

Рис. 2.18. «Гірський боулінг»

«Збудуй вежу» – атракціон для найспритніших, завдання якого збудувати найвищу вежу з шин.

Рис. 2.19. Атракціон «Збудуй вежу»

Проект парку передбачає обладнання території касами, закладами харчування, стоянками, дитячими майданчиками, інформаційними стендами,

скверами, туалетами, медичним пунктом, зоною відпочинку біля води та магазинами з сувенірною продукцією. Тут кожен зможе знайти розвагу собі до смаку, відвідавши парк всією родиною (Додаток С).

Універсалізм проекту полягає в тому, що він може бути як соціальним, так і комерційним; як в цілому, так і частково проект може містити:

- фінансування і працездатність парку частково за рахунок бюджетних засобів міста;
- створення парку за рахунок інвестицій приватних осіб і фондів;
- надання можливості брати в оренду землю представникам малого та середнього бізнесу з метою комерційної діяльності та внесення податків до міського бюджету.

Створення тематичного парку дозволить отримати наступні результати:

- створення парку стане одним із найбільших соціальних проектів, спрямованих на активний відпочинок населення;
- вперше в Україні буде реалізовано адаптацію індустріальних ландшафтів у тематичний парк;
- парк стане візитною карткою Кривого Рогу як промислового міста з власним «Діснейлендом»;
- територія парку дозволить ще протягом кількох років доповнювати та розширювати інфраструктуру парку, що забезпечить розвиток тематичного парку та стимулюватиме збільшення кількості відвідувачів внаслідок створення нових атракціонів;
- створення нових робочих місць, що зменшить рівень безробіття у місті;
- збільшення прибутку міського бюджету шляхом виплати податків малого та середнього бізнесу;
- популяризація та профорієнтація молоді щодо вибору професії у процесі ознайомлення зі специфікою роботи гірничодобувної техніки та можливості самостійно управляти нею.

Під час проведення аналізу в Дніпропетровській області не було виявлено наявних конкурентів для запропонованого тематичного парку. Функціонування парку забезпечить сталий розвиток внутрішнього туризму в Придніпровському регіоні. Дніпропетровська область є однією з найбільш густонаселених, тут сконцентрована промисловість та сільськогосподарське виробництво, в Кривому Розі розташований аеропорт – все це створює позитивні умови для ефективного функціонування тематичного парку.

Загалом, для створення тематичних парків у Кривому Розі необхідно вирішити такі основні завдання: вирішення фінансових питань для практичної реалізації проектів; врахування регіональних аспектів організації дозвілля та національних традиційних форм розваг та дозвілля; стимулювання наукових досліджень у сфері дозвілля та розваг; розвиток міжнародного співробітництва з метою залучення іноземних інвесторів.

Висновки до розділу 2

1. Здійснивши географічний аналіз тематичних парків можна зробити наступні висновки:

– Північна Америка займає особливе місце на світовому ринку тематичних парків розваг. Вона має високі показники в світі за відвідуваністю тематичних парків, величиною їх доходів і розміром вкладених в них інвестицій, інноваційністю та унікальністю атракціонів, різноманітністю тематик і програм перебування відвідувачів у парках. У всіх тематичних парках Північної Америки у 2017 році відбулося зростання кількості відвідувачів на 2,3% у порівнянні з 2016 роком. На першому місці у США, так і у світі загалом, знаходиться тематичний парк «Magic Kingdom» з відвідуваністю 20,45 млн осіб за 2017 рік. У Флориді розміщуються 8 тематичних парків із загальною відвідуваністю 83,5 млн осіб, у Каліфорнії – 6 тематичних парків з відвідуваністю 47,4 млн осіб, які утворюють

мультипаркові курорти. За 2017 рік у «Disney's Animal Kingdom» (Флорида) та «Universal Studios Hollywood» (Каліфорнія) кількість відвідувачів зросла на 15,3% і 12% відповідно, що є найвищими показниками у регіоні. На 13 місці знаходиться єдиний тематичний парк у Канаді «Canada's Wonderland» з відвідуваністю 3,76 млн осіб, який входить в рейтинг топ-20 найбільш відвідуваних тематичних парків Північної Америки.

– Географія тематичних парків у Європі сьогодні охоплює переважно держави, що входять до Європейського Союзу. Паркова справа більш розвинена в Західній Європі (Франція, Німеччина та Нідерланди), яка лідирує за основними показниками: кількістю найпопулярніших парків (9, серед яких «Disneyland Park», «Europa-Park», «Walt Disney Studios Park» та «Efteling» займають перші 4 місця в рейтингу відвідуваності тематичних парків Європи), кількістю відвідувань за 2017 рік (35,5 млн осіб), величиною доходів. На другому місці Північна Європа (Велика Британія «Legoland Windsor», «Alton Towers», «Thorpe Park», Данія «Tivoli Gardens», «Legoland Billund» та Швеція «Liseberg», «Grona Lund»), в якій за 2017 рік збільшилась кількість відвідувачів понад 10%. Цей регіон поступається Західній Європі за кількістю відвідувачів (19,1 млн осіб за 2017 рік), хоча демонструє збільшення туристичних потоків на 5% порівняно з 2016 роком. На третьому місці зі значним відставанням знаходяться тематичні парки Південної Європи (в Іспанії «Port Aventura» та «Parque Warner», в Італії «Gardaland») з відвідуваністю 8,1 млн осіб., на останньому – Центральна та Східна Європа, де немає великого тематичного парку, що входить до складу провідної двадцятки.

– Азіатсько-Тихоокеанський регіон характеризується інтенсивним розвитком тематичних парків, він продовжує демонструвати найвищі темпи зростання індустрії тематичних паркових розваг у світі (кількість відвідувачів у регіоні зросла у 2017 році на 5,5 % з 127,26 млн до 134,22 млн осіб порівняно з 2016 р.). Найбільш активними у цій сфері є Японія та Китай,

а останнім часом також Південна Корея. В Японії розміщується 4 тематичні парки з відвідуваністю 51 млн осіб у 2017 році, з них 3 тематичні парки «Tokyo Disneyland», «Universal Studios Japan» та «Tokyo Disney Sea» займають перші місця в рейтингу. У Китаї розміщується 13 тематичних парків з відвідуваністю 66,1 млн осіб. Найбільша кількість тематичних парків розміщується на півдні та на сході Китаю з відвідуваністю 25,8 млн осіб і 17,5 млн осіб відповідно, що зумовлено розвинутою економікою даної території, що направлена на розвиток туризму у країні в цілому. У Південній Кореї розташовується 2 тематичні парки з відвідуваністю 13 млн осіб.

В АТР виділяють вісім різновидів моделей тематичного парку, серед яких аборигенна, локальна, змішана, глобальна, дивосвіт, хай-тек, природна, імітаційна.

– Тенденція останніх десятиліть полягає в розширенні географії тематичних парків у світі. Вони функціонують не тільки в Північній Америці, Європі та Азіатсько-Тихоокеанському регіоні. Підйом паркової справи спостерігається і в інших регіонах, серед яких особливо виділяється Латинська Америка та Близькій Схід, де активно розробляються нові проекти тематичних парків.

– В Африканському макрорегіоні останнім часом темпи зростання міжнародного туризму значно зросли, проте він все ще залишається серед аутсайдерів ринку тематичних паркових розваг. Це пояснюється соціально-економічною відсталістю більшості африканських країн, нерозвиненістю інфраструктури туризму, загрозою різних захворювань і політичною нестабільністю.

2. Нами розроблено картосхему розміщення 25 найбільш відвідуваних тематичних парків світу за 2017 рік та проаналізовано динаміку туристичних потоків за останні роки. У світі за кількістю тематичних парків перше місце займає АТР (Японія, Китай, Південна Корея та Сінгапур), де розташовуються 11 з 25 найбільш відвідуваних тематичних парків світу, на другому місці

знаходиться Північна Америка (США), де розміщується 9 з 25 тематичних парків, на третьому місці – Європа (Франція, Німеччина, Нідерланди та Данія).

Аналіз туристичних потоків тематичних парків за регіонами вказує на панівне положення тематичних парків Північної Америки (112,5 млн осіб за 2017 р.), яке вони зберігають з моменту відкриття першого парку Disney. Найбільші темпи зростання кількості відвідувачів характерні для тематичних парків АТР, деякі з них збільшили кількість відвідувачів більше, ніж на 10 % у порівнянні з 2016 роком.

Загальна кількість відвідувань 25 найбільших тематичних парків за 2017 рік становила 243,9 млн осіб, що на 4,7 % більше, ніж за 2016 рік. Цей показник демонструє стабільний розвиток у порівнянні з попередніми роками та значний обсяг надходжень. Перші 10 позицій у рейтингу відвідувань тематичних парків всього світу займають парки Disney. Звичайно, поширеність цих парків забезпечується популярністю бренду «Disneyland», що входить до десятки найдорожчих світових брендів.

3. Ринок тематичних парків в Україні знаходиться на стадії розвитку. На даний момент в Україні не існує тематичних парків, які б відповідали рівню світових стандартів. Популярним в Україні на сьогодні є створення аквапарків, попит на які постійно зростає. Нами складена таблиця та картосхема розміщення аквапарків на території України. Аналіз картосхеми показав, що всі аквапарки знаходяться або на узбережжі Чорного та Азовського морів, або у великих містах України, які є обласними центрами.

4. У роботі розроблено проект створення у Кривому Розі тематичного парку обласного значення. Територіально тематичний парк передбачається розмістити на території затопленого Октябрського гранітного кар'єру. Унікальний антропогенний рельєф буде залучати не тільки місцевих жителів, але і багато туристів, що підніме туристичну інфраструктуру міста на новий рівень. Автор пропонує тематичний парк назвати «Land of Big mechanisms»

(«Земля Великих механізмів»). Мета створення тематичного парку не тільки розважальна, а й просвітницька, а саме, поглиблення знань відвідувачів про процес видобування залізної руди кар'єрним і шахтним способами. Завдяки використанню проекторів буде транслюватися фотохронологія та відео видобутку залізної руди в діючих кар'єрах Кривого Рогу. Також ми пропонуємо встановлення інформаційних стендів, які будуть функціонувати в пізнавальній зоні, що показуватиме промисловий характер Кривого Рогу та у майбутньому сприятиме позиціонуванню міста як диференційованого центру промислового туризму. Завдяки використанню модифікацій гірничодобувної техніки в якості атракціонів, виконується головна мета створення цього парку.

РОЗДІЛ 3. МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО ВИВЧЕННЯ ТЕМАТИЧНИХ ПАРКІВ НА ЗАНЯТТЯХ ФАКУЛЬТАТИВУ «ГЕОГРАФІЯ ТУРИЗМУ»

3.1. Факультативні заняття у практиці роботи школи

Реформування загальноосвітньої та професійної школи спрямоване на різнобічний розвиток, виховання і соціалізацію особистості, її підготовку до самостійного життя. Воно ставить перед учителем вимоги щодо формування компетентностей, потрібних для успішної самореалізації в житті завдяки оптимальному поєднанню різноманітних форм, засобів і методів педагогічного впливу на учнів, активізації в них стійкого інтересу до пізнання світу. Одним з напрямків підвищення ефективності навчального процесу географії є факультативні заняття.

Факультатив – одна з форм навчання, спрямована на розширення науково-теоретичних знань і практичних навичок учнів, розвиток їх пізнавальних інтересів, творчих здібностей та формування професійної орієнтації учнів, оволодіння методами наукових досліджень [7].

Велику увагу щодо вивчення ролі факультативних курсів у засвоєнні знань учнів та впровадженню їх у практику роботи школи приділяли такі відомі вчені, як В.І. Кизенко, В.Ю. Грюнберг, Л.М. Панчешнікова, Г.П. Аксакалова, О.Я. Скуратович та багато інших. Вони довели, що формування знань і вмінь пов'язані з розумовим розвитком учнів та обробкою таких логічних операцій, як узагальнення, встановлення причинно-наслідкових зв'язків між явищами.

Факультативні заняття впроваджено в шкільну практику як одну з ефективних форм групового диференційованого навчання, бо, на відміну від інших форм навчання, для неї характерна спільність пізнавальних інтересів учнів, їхнє позитивне ставлення до вивчення обраної галузі, пізнавальна

активність.

Мета факультативу – поглиблення загальноосвітніх знань, створення умов для максимального розвитку особистості дитини, її творчих здібностей, створення основи для усвідомленого вибору й освоєння професійних освітніх програм.

У школі факультативні заняття вводяться з певними цілями:

- 1) розширення кругозору учнів;
- 2) розвиток мислення;
- 3) формування активного пізнавального інтересу до предмета;
- 4) розвиток просторової уяви;
- 5) сприяння професійній орієнтації учнів;
- 6) вивчення відомостей про історію розвитку науки [5].

Один з головних принципів факультативу – актуалізація географічного матеріалу та широка міжпредметна координація знань.

Метою організації факультативів з географії є формування високого рівня географічних знань, ознайомлення з сучасними досягненнями науки й техніки, сприяння усвідомленому вибору професії учнем і підготовки його до активної участі в суспільній діяльності, підвищення рівня фізико- та економіко-географічної освіти.

Географічні факультативи сприяють вирішенню таких завдань:

- розвитку географічного мислення;
- озброєнню школярів більш повними знаннями про загальні географічні закономірності Землі, про населення земної кулі і його розміщення;
- озброєнню школярів системою умінь роботи з різними джерелами географічної інформації (картами, довідниками і т.д.);
- знайомству з широким колом професій, що спираються на географічні знання та вміння.

На відміну від інших форм позакласних робіт, факультативний курс

надає учням великий обсяг науково-теоретичних знань, розвиває здібності, формує світогляд. Факультатив включає учнів у різні форми самостійної діяльності за допомогою використання на заняттях евристичного, проблемного, частково-пошукового методів, поєднує строгість викладу матеріалу з цікавістю, володіє великими можливостями в формуванні культури мислення учнів.

Факультативні заняття дозволяють розширити зміст освіти, пізнавальну активність, різнобічні інтереси та здібності учнів, долучити школярів до науково-дослідної роботи, реалізувати шкільний компонент освітнього закладу.

Вони приносять велику користь не тільки учням, а й самому вчителю. Вони змушують його користуватися літературою і таким чином оновлювати та поглиблювати свої знання, побічно підвищуючи якість класної роботи та виявляти здібних учнів, які бажають продовжувати освіту [6].

Вивчення шкільних факультативів дозволило провести систематизацію знань про мету проведення факультативних занять. Згідно з цим критерієм існує декілька класифікацій факультативних курсів.

1. Класифікація факультативів за змістом освіти (за В.І. Кизенко) [7]:

- факультативи з поглибленого вивчення навчальних предметів;
- факультативи з вивчення додаткових дисциплін;
- факультативи міжпредметні факультативи.

2. Класифікація факультативів за розвиваючою метою (за В.І. Кизенко) [7]:

- факультативи, що розкривають зміст різних видів діяльності людини в сферах матеріальної та духовної культури;
- факультативи, що розкривають розвиток людської цивілізації та її проблеми, місце та значення досвіду людини в світі;
- факультативи, що розкривають структуру особистості, умови розвитку її психічних функцій, значення і способи самовизначення і

самовдосконалення;

– факультативи, що розкривають сутність і значення людського спілкування, визначають рівень розвитку особистості, її здібності.

Кожен з видів факультативу може поділятися залежно від дидактичної мети на теоретичні, практичні, комбіновані [8].

1) Теоретичні факультативи організують для поглибленого вивчення окремих тем, розділів, обговорення складних теоретичних проблем, узагальнення та систематизації знань. Методи та прийоми при цьому можуть бути як традиційними (пояснення, розповідь, бесіда), так і частково-пошуковими, дослідними (уявний експеримент, формуючий експеримент, порівняння, зіставлення). Теоретичні факультативні заняття проводять у формі лекцій, семінарських занять, науково-теоретичних конференцій.

Структура теоретичних факультативів передбачає обґрунтування актуальності теми, її теоретичного і практичного значення, створення проблемних ситуацій. Розкриття проблеми здійснюють у формі викладу матеріалу вчителем, виступів учнів з рефератами, доповідями.

2) Практичні факультативні заняття проводять з метою формування навичок і вмінь на основі поглиблення теоретичних знань. Учні при цьому виконують лабораторні роботи, навчальні завдання практичного спрямування. При цьому вчитель розкриває практичну значущість проблеми, що ставить учнів в умови пошуку шляхів її вирішення, здійснює керівництво, контроль і корекцію навчально-пізнавальної діяльності учнів; спільно з учнями обговорює результати заняття та підбиває підсумки.

Структура практичних факультативів передбачає постановку завдань, обґрунтування їх актуальності, практичного значення; розв'язання задач і конкретизація результатів роботи; обговорення результатів, підбиття підсумків роботи.

3) Комбіновані факультативні заняття проводять у формі науково-практичних конференцій, комбінованих лекційно-практичних, семінарсько-

практичних або практичних занять. Їх структура залежить від дидактичних завдань, від яких залежить різноманітність поєднання компонентів. Учні на початку заняття самостійно розкривають опрацьовану теорію, потім індивідуально виконують дослідження. Під час обговорення результатів роботи учні підбивають підсумки заняття загалом [8].

Різнманітність факультативів забезпечує розвиток здібностей учнів, формування вмінь винахідництва та творчості конструювання, прогнозування, розв'язання прикладних завдань, проведення експерименту та теоретичного пошуку. Усе це забезпечує високу навчальну активність учнів у процесі факультативного заняття.

Ефективність факультативного заняття значною мірою залежить від ступеня творчого управління вчителем цим процесом; використання проблемного підходу, раціонального поєднання форм і методів навчання; індивідуального підходу, здійснення професійної орієнтації учнів; зв'язку навчання з досягненнями науки та практики.

Факультативи з географії проводяться за спеціальними програмами (Міністерства освіти та науки України або авторськими), погодженими з програмами обов'язкових предметів, організовуються за вибором і бажанням учнів. Вони є важливим доповненням до змісту загальноосвітньої підготовки учнів, сприяють формуванню інтересів до теоретичних знань і практичної діяльності. Від обов'язкових уроків вони відрізняються новизною, більшою глибиною змісту, створенням психологічної установки в учнів виключно на творче, продуктивне засвоєння. Найважливішим елементом факультативної форми є творчо-практичні заняття. Вони служать засобом розвитку творчого потенціалу, трудових і професійних умінь і навичок.

Факультативне навчання підпорядковане меті та завданням шкільної освіти, тому його загальні функції збігаються з функціями обов'язкового навчання, розвивальною, освітньою і виховною метою. Щоб їх реалізувати факультативні заняття мають більше потенційних можливостей, ніж

обов'язкові, що зумовлено їх організаційними особливостями (добровільність вибору, порівняно малий кількісний склад груп, психолого-педагогічні особливості учнів). Ефективність системи навчання зростає якщо знання та вміння, набуті на факультативних заняттях, учні активно використовують на уроках, коли здійснюється взаємозв'язок завдань, змісту і методів навчання в усіх організаційних формах класно-урочної системи.

Однією з форм організації факультативних занять можуть бути семінари. В системі факультативних занять лабораторно-практичні заняття та практикуми повинні займати провідне місце. Завдання їх при цьому не може зводитися до ілюстрування засвоєних іншими методами наукових понять, вони стають одним з самостійних джерел нових знань, що добуваються учнями експериментальним шляхом. Доцільно, щоб практикуми завершували вивчення великих тем і розділів програми факультативного курсу [6].

Теоретичний рівень факультативів дозволяє послідовне поєднання лабораторних робіт і практикумів з лекційним викладом знань і семінарських занять.

Специфіка факультативних курсів дозволяє вирішувати складні проблеми: підвищення інтересу до наук, забезпечення високого теоретичного рівня знань, орієнтація учнів щодо вибору життєвого шляху.

Особливу значущість у ході факультативних занять знаходить індивідуальний підхід і самостійність у процесі вивчення змісту курсу в силу того, що учень має право сам вибрати вид діяльності, заняття у відповідності зі своїми інтересами, схильностями і здібностями. Відсутність обов'язкового мінімуму знань і вмінь, якими повинні оволодіти учні, дає вчителю можливість застосовувати індивідуальний підхід до кожного учня з урахуванням його здібностей. З іншого боку, зацікавленість і добровільний вибір учнями факультативів створює сприятливий ґрунт для отримання, розуміння і засвоєння нових знань. Також завдяки широкому використанню проблемного навчання досягається розвиток індивідуальних творчих

здібностей учнів [5].

3.2. Методичні рекомендації щодо вивчення тематичних парків на факультативі «Географія туризму»

Факультативний курс «Географія туризму» викладається у старшій школі та розрахований на 35 год. Даний курс читається з метою більш глибокого ознайомлення учнів з туристичними ресурсами різних регіонів світу та України, туристично-рекреаційними центрами різних країн, тенденціями та перспективами розвитку міжнародного та національного туризму. У процесі навчання учні засвоюють основні поняття та визначення туризму як сфери діяльності.

Даний курс передбачає проведення практичних робіт, метою яких є розвиток вміння використовувати набуті знання на практиці, працювати з довідковими матеріалами, оформлювати результати роботи у вигляді презентації, рекламного проспекту, туристичного маршруту тощо. Учні, працюючи над виконанням практичних робіт, ознайомляться в повному обсязі з географією та історією певної території, традиціями та звичаями її жителів, природними, архітектурними та мистецькими пам'ятками, збагачуючи цим свої знання та розвиваючи світогляд.

Основними завданнями факультативного курсу «Географія туризму» є:

- 1) формування в учнів геопросторового мислення;
- 2) сприяння розумінню ними передумов формування тісних зв'язків між культурами, релігіями, традиціями різних країн світу;
- 3) поглиблення вміння працювати з різними джерелами географічної інформації, практично застосовувати набуті знання та навички;
- 4) розвиток в учнів усвідомлення того, що Україна є невід'ємною складовою світового туристичного простору, з багатим і різноманітним туристично-рекреаційним потенціалом;

5) виховування інтересу та поваги до здобутків культури та мистецтва різних народів світу, до їхнього історичного минулого та сьогодення.

Факультатив «Географія туризму» має на меті ознайомити старшокласників з базовими поняттями та основними положеннями даної галузі географічної науки, сприяти формуванню в них нового географічного світогляду та мислення, цивілізованого та поміркованого підходу до моделювання відносин у системі «природа – людина», ознайомити з професією менеджера туризму, навчитися орієнтуватися в новій галузі людської діяльності та приймати обґрунтовані рішення.

Вивчення даного курсу сприяє розвитку в учнів географічного мислення, формування уявлення про природу як середовище проживання людини. Значення даного курсу в тому, що він дозволяє розширити кругозір, поглибити знання учнів в області географії, сприяє її економізації, дозволяє впровадити елементи географії туризму у зміст краєзнавчих досліджень.

Вивчення тематичних парків було б доречним у рамках теми «Географія дозвілля» на факультативі «Географія туризму». Програма факультативу «Географія туризму» затверджена Міністерством освіти і науки не розрахована на розгляд тематичних парків, тому ми пропонуємо при вивченні теми «Географія дозвілля» зробити акцент саме на вивченні тематичних парків, які мають велику соціально-економічну значимість. Вони відіграють важливу роль у регіональному розвитку та нерідко виступають центрами, навколо яких утворюються своєрідні курорти нового покоління. Тематичні парки, перетворившись в суспільно значуще явище, залишаються все ж слабо вивченими, особливо в нашій країні. Тому на дану тему ми пропонуємо виділити 2 заняття практичного спрямування для більш детального розгляду особливостей розвитку та поширення тематичних парків у світі та перспективи їх створення в Україні.

Під час даних занять розглядається інформація про тематичні парки та здійснюється територіальний аналіз їх розміщення. Метою вивчення даної

теми є сформувати в учнів систему знань про тематичні парки, їх географічні особливості в світі.

Ми пропонуємо при використанні матеріалу про тематичні парки на факультативі «Географія туризму» використовувати проектний метод навчання.

В останні роки, у зв'язку з модернізацією географічної освіти, збільшився інтерес до використання методу проектів.

Метою використання проектних технологій на факультативах з географії є активізація пізнавальної діяльності для формування ключових компетенцій школярів і підвищення рівня їх навчальних досягнень. Тематика проектних завдань повинна бути широкою та задовольняти інтереси учнів, також важливим є структурування змісту проекту із зазначенням поетапних результатів.

Переваги використання методу проектів на факультативі:

- творча робота забезпечує активізацію пізнавальної діяльності учнів;
- розвиток вмінь збирати інформацію з різних джерел, аналізувати її та використовувати для виконання проекту;
- формування навичок взаємодії та взаємодопомоги в групі при вирішенні задач;
- високий рівень організації, який повинен забезпечити здатність самостійно здійснювати різні види діяльності.

Використання технології проектної діяльності учнів створює широкі можливості для розвитку особистості. В основу проектів покладено розвиток пізнавальних, творчих інтересів учнів, вміння самостійно конструювати свої знання, вміння орієнтуватися в інформаційному просторі, розвиток критичного мислення [7].

Метод проектів завжди орієнтований на самостійну діяльність учнів (індивідуальну, парну, групову), яку вони виконують протягом певного відрізка часу. Метод проектів передбачає вирішення певної проблеми за

допомогою різних прийомів, засобів навчання, інтегрованих знань та з творчості. Так за допомогою програм Microsoft Word, Microsoft Power Point, Microsoft Office Publisher учні під керівництвом вчителя створюють проекти. При цьому вони звертаються до ресурсів Інтернету, матеріалів підручників, енциклопедій, науково-популярної та художньої літератури. Використання інформаційних технологій під час розробки проектів значною мірою підвищує пізнавальну активність учнів, робить навчання цікавим і приносить плідні результати.

Використання методу проекту в роботі з теми «Тематичні парки» дозволяє врахувати індивідуальні інтереси та мотиви учнів, які формують внутрішню мотивацію до навчання.

Проаналізувавши навчальну літературу з факультативу «Географія туризму», ми пропонуємо методичні розробки занять, де будуть вивчатися тематичні парки.

Методичні розробки занять для факультативу «Географія туризму»

Тема: «Аналіз розвитку та регіональних особливостей тематичних парків у світі»

Мета: ознайомити учнів з поняттям «тематичний парк», проаналізувати розвиток та регіональні особливості тематичних парків у світі; розвивати вміння аналізувати статистичну інформацію, вдосконалювати вміння роботи з контурною картою, навчити учнів робити узагальнення та висновки; виховувати любов до туристичної діяльності.

Тип заняття: практична робота.

Обладнання: контурні карти, атласи, роздатковий матеріал, відеоматеріали, ноутбук.

Хід заняття

I. ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ МОМЕНТ

1. Привітання учнів, перевірка відсутніх, перевірка готовності учнів до заняття.

II. ВИКОНАННЯ ПРАКТИЧНОЇ ЧАСТИНИ

Завдання 1.

Дайте визначення поняття «тематичний парк». Користуючись таблицею 1.2 та додатковою літературою складіть схему «Етапи розвитку тематичних парків у світі».

Завдання 2.

Систематизуйте інформацію про найбільші тематичні парки світу та заповніть таблицю.

Найбільші тематичні парки світу

Назва	Рік заснування	Місце розташування	Тематика	Розважальна інфраструктура	Кількість відвідувачів за рік
«Діснейленд»					
«Дісней Уорлд»					
«Сі Уорлд»					
«Орlando Юніверсал Студіоз»					
«Євродіснейленд»					
«Футуроскоп»					
«Астерікс»					
«Країна Мумій-тролів»					
«Санта-Парк»					
«Порт Аventura»					
«Земля міфів»					
«Європа-парк»					
«Фантазіяленд»					
«Мувіворлд»					

«Леголенд»					
------------	--	--	--	--	--

Завдання 3.

Перегляньте відеоматеріал «Топ – 15 відвідуваних тематичних парків світу за 2017 рік». На основі переглянутого матеріалу складіть картосхему «15 найбільш відвідуваних тематичних парків світу за 2017 рік», вказавши кількість відвідувачів. Проаналізуйте регіональні особливості поширення найбільш відвідуваних тематичних парків.

III. ПІДСУМОК ЗАНЯТТЯ. РЕФЛЕКСІЯ

IV. ДОМАШНЄ ЗАВДАННЯ

- 1) Підготувати груповий проект на одну із запропонованих тем:
 1. «Паризький Діснейлед – казка для всієї родини».
 2. «Токійський Діснейленд – найпопулярніший тематичний парк Азії».
 3. «Ferrari World – найбільший та найекстримальніший тематичний парк у світі».
 4. «Еуропа-Park – вся Європа в одному місці».

Тема: «Тематичні парки – світ незабутніх пригод»

Мета: ознайомити учнів з найвідомішими тематичними парками світу, поглибити знання учнів про індустрію дозвілля, розвивати вміння аналізувати інформацію з інтернет-джерел; формувати вміння та навички учнів до творчого підходу з проектування, вдосконалювати вміння роботи у групі, розвивати вміння аналізувати, порівнювати, узагальнювати, систематизувати та самостійно працювати під час реалізації своїх ідей в творчі проекти; виховати відповідальність, ініціативність і творче ставлення до справи.

Форма проведення: захист проектів.

Обладнання: відеоматеріали, презентації, ноутбук, доповіді учнів.

Хід заняття

I. ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ МОМЕНТ

1. Привітання учнів, перевірка відсутніх, перевірка готовності учнів до заняття.

II. МОТИВАЦІЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ УЧНІВ

Сьогодні ми з Вами поринемо у світ пригод! На минулому уроці ми познайомилися з поняттям «тематичний парк» та його особливостями. Вашим випереджальним завданням було підготувати групові міні-проекти на одну із запропонованих тем. Тому зараз, Ви у ролі «експертів» з даних тем, представите результати ваших досліджень.

III. ЗАХИСТ ПРОЕКТІВ

➤ Приклади тем проектів, які можуть бути запропоновані учням заздалегідь:

1. «Паризький Діснейлед – казка для всієї родини».
2. «Токійський Діснейленд – найпопулярніший тематичний парк Азії».
3. «Ferrari World – найбільший та найекстримальніший тематичний парк у світі».
4. «Europa-Park – вся Європа в одному місці».

➤ Етапи роботи над проектом (повідомлено учням заздалегідь):

1. Підготовчий:

- вибір теми та цілей проекту;
- визначення кількості учасників проекту, склад групи;
- обговорення теми з вчителем, визначення цілей;
- ознайомлення з суттю проектної діяльності, мотивування учнів, допомога у визначенні цілей.

2. Планування роботи:

- визначення джерел інформації;
- планування способів збору й аналіз інформації;
- планування підсумкового представлення результату;

- встановлення критеріїв оцінки результатів;
- розподіл обов'язків серед членів команди;
- вироблення плану дій учнів ;
- визначення термінів роботи.

3. Пошукова діяльність:

- збір інформації;
- визначення особливостей тематичного парку;
- дослідження учнів;
- керування вчителя, організація та координація дій у разі потреби.

4. Результати:

- формування висновків;
- оформлення результатів роботи;
- спостереження та поради вчителя.

5. Захист проекту:

- виступ кожної групи.

1. Захист учнівського проекту.

(Учні захищають свої проекти)

2. Можливі питання для обговорення.

1. Етапи роботи над проектом?
2. Що цікавого та корисного для себе ви взяли під час роботи над проектом?
3. Які комп'ютерні програми використовували?
4. Який тематичний парк Ви б хотіли відвідати?

IV. ПІДБИТТЯ ПІДСУМКІВ ТА ОЦІНЮВАННЯ УЧНІВ

Оцінювання діяльності учнів. Підведення підсумків. Аналіз вчителем помилок та недоліків, визначення особистого вкладу кожного учня у виконання роботи.

Довідкова інформація

- 1) Паризький Діснейлед – це унікальний комплекс парків розваг, що

знаходиться в Марн-ля-Валле, невеликому містечку недалеко від Парижа (32 км). Щорічно сюди приїжджають більше дванадцяти мільйонів туристів, з усіх куточків світу. На його території є два парки, розділених за тематикою – Walt Disney Studios Park і Disneyland Park.

Парк налічує сорок дев'ять атракціонів у п'яти тематичних зонах. Залізнична колія проходить по периметру парку та має зупинки на Main Street, USA, Frontierland, Fantasyland і Discoveryland. Дороги до різних частин розходяться від центру, де розташований замок Сплячої красуні «Le Château de la Belle au Bois Dormant».

Main Street, USA (Головна вулиця, США)

На Головній вулиці США, що починається з входу до Діснейленду, розташовані залізничний вокзал, мерія, численні магазинчики та ресторани. Дорога веде до замку Сплячої красуні, центральної частини парку.

Вулиця побудована в стилі рідного міста Волта Діснея Марселін, штат Міссурі, американського міста кінця XIX – початку XX століття.

Frontierland (Прикордонна країна)

Країна Дикого Заходу XIX століття. Вхід пролягає через Форт Комсток, у якій виставлені воскові герої часів Громадянської війни «Legends of the Wild West» Біллі Буфало, золотошукачі, шериф та ін. До найпопулярнішого атракціону належать американські гірки «Big Thunder Mountain», стилізоване під покинуте містечко золотошукачів, які осквернили святу для індіанців гору. Проклятою копальнею і навколо гори на великій швидкості їздить паровоз без машиністів. До інших атракціонів відносяться замок з привидами «Phantom Manor», майданчик для дитячих ігор «Pocahontas Indian Village», прогулянки озером на індіанському каное «River Rogue Keelboats» і пароплавах «Марк Твен» і «Моллі Браун» (.

Adventureland (Країна пригод)

Тема Adventureland – екзотичні пригоди. Вхід до цієї частини парку лежить через східний базар, натхнений «Тисячею і однією ніччю» і

пригодами Синдбада-мореплавця.

Основні атракціони: пригоди Індіани Джонса у давньому загубленому місті («Indiana Jones and the Temple of Peril»), подорож у світ «Піратів Карибського моря» («Pirates of the Caribbean»), будинок Робінзона Крузо на верхівці дерева («La Cabane des Robinson»), таємничі печери на Острові Пригод («Adventure Isle») та ін

Fantasyland (Країна фантазії)

Ця частина Діснейленду розрахована на наймолодших відвідувачів. Атракціони пов'язані з героями мультфільмів Волта Діснея. У центрі знаходиться Замок Сплячої Красуні, до якого веде розвідний арочний міст. На першому поверсі знаходиться галерея, яка розповідає історію Сплячої Красуні. У Fantasyland розташовані атракціони Білосніжка та сім гномів («Blanche-Neige et les Sept Nains»), Пригоди Піноккіо («Les Voyages de Pinocchio»), Карусель Ланселот («Le Carrousel de Lancelot»), Політ Пітера Пена («Peter Pan's Flight»), літаюче слоненя Дамбо («Dumbo the Flying Elephant»), лабіринт Аліси в Країні Чудес, карусель «Божевільне чаювання», подорож у маленькому цирковому потязі «Casey Jr. — le Petit Train du Cirque», круїз на мініатюрному човнику («Le Pays des Contes de Fees»), подорож на човнику «Це маленький світ» («it's a small world»), де співають і танцюють ляльки різних країн світу.

Discoveryland (Країна відкриттів)

Концепція «Країни відкриттів» сформована на ідеях європейської культури, зокрема Леонардо да Вінчі, Герберта Веллса та Жуля Верна. Найпопулярніший атракціон — американські гірки «Space Mountain: Mission 2». Сконструйований у ретро-футуристичному стилі з величезною гарматою початку XIX століття за мотивами науково-фантастичного пригодницького роману Ж. Верна «Із Землі на Місяць».

У приміщенні Відеополіса проходять театралізовані шоу-мюзикли (з 2010 – «CineDisney»).

Інші атракціони цієї частини парку: «Buzz Lightyear Laser Blast» за мотивами мультфільму «Історія іграшок 2», мандрівка орбітою планети на борту космічного корабля «Orbitron», «Таємниці «Наутилуса» («Les Mysteres du Nautilus») за мотивами роману Ж. Верна «20000 льє під водою» та ін.

Walt Disney Studios Park (Парк кіностудії Волта Діснея)

Парк кіностудії Волта Діснея – другий парк Паризького Діснейленду, де для відвідувачів відтворюють процес зйомок фільмів. Парк розділений на чотири тематичних сектори: Front Lot, Animation Courtyard, Production Courtyard і Back Lot, які представляють різні частини Голівуду.

Головний бульвар (Front Lot) створений у стилі Сансет-бульвар у Лос-Анджелесі. У секторі Production Courtyard знаходиться знімальний майданчик, на якому відвідувачів залучають до зйомок фільму. Сектор Animation Courtyard знайомить зі світом диснейвської мультиплікації. На натуральному знімальному майданчику Back Lot відтворюють спецефекти та трюки [25].

2) Діснейленд в Токіо став першим, побудованим за межами США у 1983 році. Цей парк розваг – одна з головних визначних пам'яток Японії – розташований в місті Ураясу та займає площу близько 47 гектарів.

Вся територія парку поділена на 7 тематичних зон, крім яких тут є також готелі, ресторани, магазини, паркування та інша туристична інфраструктура. Між об'єктами курорту прокладена залізниця.

Перша тематична зона – «Країна Фантазій» – це замок Попелюшки, польоти Пітера Пена, який літає слоненя Дамбо і інші відомі мультяшки.

«Країна Пригод» умовно ділиться на дві зони. Перша – тропічні джунглі, а друга – атракціони про «Піратів Карибського моря».

«Місто мультиків» – ця зона розваг є передмістям, в якому проживають знамениті персонажі світу Діснея. Дональда Дака, Чіпа та Дейла, Міккі Мауса та безліч інших героїв можна зустріти під час прогулянки, привітатися з ними або сфотографуватися. Атракціони на цій ділянці призначені

виключно для дітей.

«Країна майбутнього» запрошує здійснити мандрівку в космос. Тут багато технологічних і футуристичних атракціонів.

«Країна Дикого Заходу» – це світ ковбоїв зі справжньою річкою і американськими гірками, які розфарбовані під поїзда, які дійсно існували за часів Дикого Заходу.

Найменша зона – «Країна Звірят», де можна покататися в човні-колоді, ну і остання зона – «Світовий базар», де можна купити будь-які сувеніри [30].

3) «Ferrari World» – це тематичний парк Феррарі, розташований на острові Яс в Абу-Дабі. Він розміщується під величезним дахом на території площею понад 86 тисяч м² і вважається найбільшим парком у світі, що знаходиться в приміщенні.

У парку «Світ Феррарі» знаходиться 20 атракціонів, багато з яких унікальні, єдині у своєму роді. Головним елементом парку є скляний тунель гігантських розмірів. Саме в ньому розташовуються всі численні атракціони парку. Один з найбільш популярних у відвідувачів атракціонів – це, звичайно, імітатор гонки Формули 1.

Однак безсумнівною «перлиною» парку можна вважати американські гірки під назвою «Formula Rossa». Вони вважаються найбільш швидкісними гірками в світі, їх максимальна швидкість становить 240 км / ч.

Крім атракціонів, в парку існує місце, що символізує історію знаменитої італійської компанії «Ferrari». Його називають «маленькою Італією», тут гості можуть прогулятися по набережній Амальфі, побачити Венецію і Колізей [29].

4) «Europa-Park» – найбільший парк розваг в Німеччині і другий за відвідуваністю парк розваг в Європі після Діснейленду в Парижі. Знаходиться в містечку Руст на південному заході Німеччини. Був відкритий у 1975 році, розташовується на площі 90 гектарів і поділений на 16

тематичних частин – країн. Кожна країна в парку має свої особливості. Європа парк є унікальним у своєму роді парком, відвідавши який можна побувати відразу в декількох європейських країнах, таких як Австрія, Велика Британія, Німеччина, Голландія, Іспанія, Італія, Росія, Франція, Швейцарія, країни Скандинавії, Греція, Португалія, Ісландія, а також можна відвідати Шоколадну Землю, дивовижну Країну вікінгів і чудовий Палацовий парк.

Тут також запропоновано понад сто різноманітних магазинів та багато шоу. До парку належать п'ять готелей, дім для гостей, місце для кемпінгу та кінотеатр. В мініатюрній «Європі» можна за один день побувати в різних куточках Європи — випити чашечку капучино на Piazza, оточеної архітектурними шедеврами в стилі ренесанс і бароко, побувати у справжньому Валійському селі зі старим водяним млином. Поруч з Німецьким бульваром знаходиться романтичний палацовий парк: тихий, наповнений чудовим квітковим ароматом. Тут знаходиться замок Бальтасар — одна з найстаріших фортець Європи, побудована в 1442 році [28].

Таким чином, після розробки занять можна дати декілька рекомендацій щодо підвищення ефективності формування знань про тематичні парки у факультативному курсі «Географія туризму». Ми вважаємо доречним використання нетрадиційних форм проведення факультативних занять, а саме: заняття-форум, заняття-екскурсія, прес-конференція, рольові ігри, заняття з проблемною тематикою, заняття-подорожі, заняття-брифінги. Крім цього, використання на заняттях наочних методів навчання включає використання відеофільмів, презентацій різних тематичних парків, картосхем розміщення тематичних парків, показ ілюстрацій, схем будови тематичних парків, що дає змогу ефективніше подати інформацію з нової теми. Результативним є використання дослідницької, практичної та проектної діяльності. Логічним завершенням вивчення курсу мають стати власні проекти маршрутів екскурсій по тематичним паркам з показом

відеопрезентацій. У процесі вивчення факультативного курсу вчителю рекомендується використовувати практичні роботи, аналіз статистичних матеріалів, а також проблемні та творчі питання, що передбачають активність учнів у процесі навчання.

Під час викладання навчального матеріалу на факультативі повинні враховуватись наступні характеристики:

- доступність підбраного матеріалу для розуміння учнів;
- сприяти розвитку мислення учнів;
- розкриття причинно-наслідкових зв'язків, взаємозв'язку науки з практикою;
- співвідношення між теоретичним і практичним навчанням;
- професійна спрямованість факультативного курсу.

Висновки до розділу 3

1. Факультатив – навчальний курс, спрямований на розширення науково-теоретичних знань і практичних навичок учнів, розвиток їх пізнавальних інтересів, творчих здібностей та формування професійної орієнтації учнів, оволодіння методами наукових досліджень.

2. Метою організації факультативів з географії є формування високого рівня географічних знань, ознайомлення з сучасними досягненнями науки й техніки, сприяння усвідомленому вибору професії учнем і підготовки його до активної участі в суспільній діяльності, підвищення рівня фізико- та економіко-географічної освіти.

3. Факультативний курс «Географія туризму» викладається у 10-11 класах протягом року і розрахований на 35 год. Він має на меті ознайомити старшокласників з базовими поняттями та основними положеннями даної галузі географічної науки, сприяти формуванню в них нового географічного світогляду та мислення. Вивчення тематичних парків було б доречним у

рамках теми «Географія дозвілля». Нами було розроблено плани-конспекти занять з тем: «Аналіз розвитку та регіональних особливостей тематичних парків у світі» та «Тематичні парки – світ незабутніх пригод».

4. Нами розроблено методичні рекомендації щодо підвищення ефективності формування знань про тематичні парки на факультативі «Географія туризму». Ми вважаємо доречним використання нетрадиційних форм проведення факультативних занять, а саме: заняття-форум, заняття-екскурсія, прес-конференція, рольові ігри, заняття з проблемною тематикою, заняття-подорожі, заняття-брифінги. Крім цього, використання на заняттях наочних методів навчання включає використання відеофільмів, презентацій різних тематичних парків, картосхем розміщення тематичних парків, показ ілюстрацій, схем будови тематичних парків, що дає змогу ефективніше подати інформацію з нової теми. Результативним є використання дослідницької, практичної та проектної діяльності. Логічним завершенням вивчення курсу мають стати власні проекти маршрутів екскурсій по тематичним паркам з показом відеопрезентацій. У процесі вивчення факультативного курсу вчителю рекомендується використовувати практичні роботи, аналіз статистичних матеріалів, а також проблемні та творчі питання, що передбачають активність учнів у процесі навчання.

ВИСНОВКИ

1. Аналіз наукової літератури засвідчив, що немає єдиного погляду на трактування поняття «тематичний парк». Проаналізувавши літературу, ми сформулювали власне визначення, за яким тематичні парки – це високотехнологічні пізнавально-розважальні парки, які об'єднані між собою конкретною темою. Як правило, кожен великий тематичний парк є багатофункціональним, однак провідна функція, що є головною в програмі парку, надає йому яскраво виражену художню та образну спрямованість.

2. Проаналізувавши різні підходи до класифікації тематичних парків, ми запропонували класифікувати тематичні парки за їх призначенням. Виділили такі види тематичних парків: географічні, історичні, морські, парки-атракціони, сафарі-парки, космічні. Сучасні тематичні парки отримали глобальне поширення та впливають на культуру населення, динаміку соціальних процесів, регіональний розвиток, економіку.

Вивчення історії виникнення та розвитку тематичних парків світу дозволило виділити п'ять етапів, обумовлених просторово-структурними зрушеннями, що відбувалися в різний час під впливом різноманітних факторів.

3. Здійснивши географічний аналіз тематичних парків можна зробити наступні висновки:

– Північна Америка займає особливе місце на світовому ринку тематичних парків розваг. Вона має високі показники в світі за відвідуваністю тематичних парків, величиною їх доходів і розміром вкладених в них інвестицій, інноваційністю та унікальністю атракціонів, різноманітністю тематик і програм перебування відвідувачів у парках. У Північній Америці розташовано 9 з 15 найбільших тематичних парків світу з відвідуваністю понад 8 млн осіб на рік. У всіх тематичних парках Північної Америки у 2017 році відбулося зростання кількості відвідувачів на 2,3% у

порівнянні з 2016 роком. На першому місці у США, так і у світі загалом, знаходиться тематичний парк «Magic Kingdom» з відвідуваністю 20,45 млн осіб за 2017 рік. У Флориді розміщуються 8 тематичних парків із загальною відвідуваністю 83,5 млн осіб, у Каліфорнії – 6 тематичних парків з відвідуваністю 47,4 млн осіб, які утворюють мультипаркові курорти. За 2017 рік у «Disney's Animal Kingdom» (Флорида) та «Universal Studios Hollywood» (Каліфорнія) кількість відвідувачів зросла на 15,3% і 12% відповідно, що є найвищими показниками у регіоні.

– Географія тематичних парків у Європі сьогодні охоплює переважно держави, що входять у Європейський Союз. Паркова справа більш розвинена в Західній Європі (Франція, Німеччина та Нідерланди), яка лідирує за основними показниками: кількістю найпопулярніших парків (9, серед яких «Disneyland Park», «Europa-Park», «Walt Disney Studios Park» та «Efteling» займають перші 4 місця в рейтингу відвідуваності тематичних парків Європи), кількістю відвідувань за 2017 рік (35,5 млн осіб), величиною доходів. На другому місці Північна Європа (Велика Британія, Данія та Швеція). Цей регіон поступається Західній Європі за кількістю відвідувачів (19,1 млн осіб за 2017 рік), хоча демонструє збільшення туристичних потоків на 5% у порівнянні з 2016 роком. На третьому місці зі значним відставанням знаходяться тематичні парки Південної Європи (в Іспанії «Port Aventura» та «Parque Warner», в Італії «Gardaland») з відвідуваністю 8,1 млн осіб.

– Азіатсько-Тихоокеанський регіон характеризується інтенсивним розвитком тематичних парків, він продовжує демонструвати найвищі темпи зростання індустрії тематичних паркових розваг у світі (кількість відвідувачів у регіоні зросла у 2017 році на 5,5 % у порівнянні з 2016 р.). Найбільш активними у цій сфері є Японія та Китай, а останнім часом також Південна Корея. В Японії розміщується 4 тематичні парки з відвідуваністю 51 млн осіб у 2017 році, з них 3 тематичні парки «Tokyo Disneyland», «Universal Studios Japan» та «Tokyo Disney Sea» займають перші місця у

регіональному рейтингу. У Китаї розміщується 13 тематичних парків з відвідуваністю 66,1 млн осіб. Найбільша кількість тематичних парків розташовується на півдні та на сході Китаю (з відвідуваністю 25,8 млн осіб і 17,5 млн осіб відповідно) що зумовлено розвинутою економікою даної території, яка направлена на розвиток туризму у країні в цілому. У Південній Кореї розташовуються 2 тематичні парки з відвідуваністю 13 млн осіб.

В АТР виділяють вісім різновидів моделей тематичного парку, серед яких аборигенна, локальна, змішана, глобальна, дивосвіт, хай-тек, природна, імітаційна.

– Тенденція останніх десятиліть полягає в розширенні географії тематичних парків у світі. Вони функціонують не тільки в Північній Америці, Європі та Азіатсько-Тихоокеанському регіоні. Підйом паркової справи спостерігається і в інших регіонах, серед яких особливо виділяється Латинська Америка та Близькій Схід, де цей процес проявляється в різних формах.

4. Нами розроблено картосхему розміщення 25 найбільш відвідуваних тематичних парків світу за 2017 рік та проаналізовано динаміку туристичних потоків за останні роки. У світі за кількістю тематичних парків перше місце займає АТР (Японія, Китай, Південна Корея та Сінгапур), де розташовуються 11 з 25 найбільш відвідуваних тематичних парків світу, на другому місці знаходиться Північна Америка (США), де розміщується 9 з 25 тематичних парків, на третьому місці – Європа (Франція, Німеччина, Нідерланди та Данія).

Аналіз туристичних потоків тематичних парків за регіонами вказує на лідируюче положення тематичних парків Північної Америки (112,5 млн осіб за 2017 р.), яке вони зберігають з моменту відкриття першого парку Disney. Найбільші темпи зростання кількості відвідувачів характерні для тематичних парків АТР, деякі з них збільшили кількість відвідувачів більше, ніж на 10 % у порівнянні з 2016 роком.

Загальна кількість відвідувань 25 найбільших тематичних парків за 2017 рік становила 243,9 млн осіб, що на 4,7 % більше, ніж за 2016 рік. Цей показник демонструє стабільний розвиток у порівнянні з попередніми роками та значний обсяг надходжень. Перші 10 позицій у рейтингу відвідувань тематичних парків всього світу займають парки Disney. Звичайно, поширеність цих парків забезпечується популярністю бренду «Disneyland», що входить до десятки найдорожчих світових брендів.

5. Ринок тематичних парків в Україні знаходиться на стадії розвитку. На даний момент в Україні не існує тематичних парків, які б відповідали рівню світових стандартів. Популярним в Україні на сьогодні є створення аквапарків, попит на які постійно зростає.

Нами складена таблиця та картосхема розміщення аквапарків на території України. Аналіз картосхеми показав, що всі аквапарки знаходяться або на узбережжі Чорного та Азовського морів, або у великих містах України, які є обласними центрами.

У роботі розроблено проект створення у Кривому Розі тематичного парку обласного значення. Територіально тематичний парк передбачається розмістити на території біля затопленого Октябрського гранітного кар'єру. Унікальний антропогенний рельєф буде залучати не тільки місцевих жителів, але і багато туристів, що підніме туристичну інфраструктуру міста на новий рівень. Автор пропонує тематичний парк назвати «Land of Big mechanisms» («Земля Великих механізмів»). Мета створення тематичного парку не тільки розважальна, а й просвітницька, а саме, поглиблення знань відвідувачів про процес видобування залізної руди кар'єрним і шахтним способами. Завдяки використанню проекторів буде транслюватися фотохронологія та відео видобутку залізної руди в діючих кар'єрах Кривого Рогу. Також ми пропонуємо встановлення інформаційних стендів, які будуть функціонувати в пізнавальній зоні, що показуватиме промисловий характер Кривого Рогу та у майбутньому сприятиме позиціонуванню міста як диференційованого

центру промислового туризму. Завдяки використанню модифікацій гірничодобувної техніки в якості атракціонів, виконується головна мета створення цього парку.

б. Вивчення тематичних парків було б доречним у рамках теми «Географія дозвілля» на факультативі «Географія туризму». Нами було розроблено плани-конспекти занять з тем: «Аналіз розвитку та регіональних особливостей тематичних парків у світі» та «Тематичні парки – світ незабутніх пригод».

Нами розроблено методичні рекомендації щодо підвищення ефективності формування знань про тематичні парки на факультативі «Географія туризму». Ми вважаємо доречним використання нетрадиційних форм проведення факультативних занять, а саме: заняття-форум, заняття-екскурсія, прес-конференція, рольові ігри, заняття з проблемною тематикою, заняття-подорожі, заняття-брифінги. Крім цього, використання на заняттях наочних методів навчання включає використання відеофільмів, презентацій різних тематичних парків, картосхем розміщення тематичних парків, показ ілюстрацій, схем будови тематичних парків, що дає змогу ефективніше подати інформацію з нової теми. Результативним є використання дослідницької, практичної та проектної діяльності. Логічним завершенням вивчення курсу мають стати власні проекти маршрутів екскурсій по тематичним паркам з показом відеопрезентацій. У процесі вивчення факультативного курсу вчителю рекомендується використовувати практичні роботи, аналіз статистичних матеріалів, а також проблемні та творчі питання, що передбачають активність учнів у процесі навчання.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Александрова А.Ю. Легендарные предприниматели в мировой индустрии туризма. Уолтер Дисней / А.Ю. Александрова // Современные проблемы сервиса и туризма. – 2008. – № 7. – С. 17–20.
2. Александрова А.Ю. Тематичні парки світу: навчальний посібник / А.Ю. Александрова, О.Н. Седінкіна. – М.: КНОРУС, 2011. – 208 с.
3. Бгатов А.П. География тематических парков в Европе / А.П. Бгатов, Д.А. Бгатов // Теория и практика международного туризма: сб. статей / под ред. А.Ю. Александровой. – М.: КРОКУС, 2003. – С. 417–431.
4. Вергунов А.П. Ландшафтне проектування / А.П. Вергунов, М.Ф. Денисов, С.С. Ожегов. – М.: Вища школа, 1991. – 237 с.
5. Волкова Н.П. Педагогіка: Посібник для студентів вищих навчальних закладів / Наталія Павлівна Волкова. – К.: Видавничий центр «Академія», 2002. – 618 с.
6. Зайченко І.В. Педагогіка: Навчальний посібник / Іван Васильович Зайченко. – К.: Освіта України, КНТ, 2008. – 528 с.
7. Кизенко В.І. Педагогічні функції і зміст факультативного навчання в основній школі / В.І. Кизенко // Педагогіка і психологія. – 1997. – №2. – С. 24–32.
8. Логвиненко Н.П. Факультативи як форма організації та індивідуалізації навчання старшокласників / Логвиненко Н.П. // Українська література в загальноосвітній школі. – 2011. – № 9. – С. 43–48.
9. Мальська М.П. Міжнародний туризм і сфера послуг: Підручник / М.П. Мальська, Н.В. Антонюк, Н.М. Ганич. – К.: Знання, 2008. – 661 с.
10. Николаенко Д.В. Рекреационная география / Дмитрий Васильевич Николаенко. – М.: Владос, 2001. – 288 с.
11. Савранчук Л.А. Тематичні парки як різновиди антропогенних розважальних комплексів / Л.А. Савранчук // Культурний ландшафт: теорія і

практика. – Вінниця: ПП ТД «Едельвейс», 2010. – С. 157-161.

12. Сединкина О.Н. Экономико-географические аспекты развития тематических парков в мире / О.Н. Сединкина // Вестник Национальной академии туризма. – 2009. – № 2 (10). – С. 37–40.

13. Сединкина О.Н. Экономико-географические преимущества транснационализации тематических парков / О.Н. Сединкина // Материалы XIV Междунар. конф. студ., аспирантов и молодых ученых. – М.: СП «Мысль», 2007. – С. 249–250.

14. Сичова А.В. Ландшафтна архітектура: навчальний посібник для вузів / Алла Василівна Сичова. – [2-е изд, испр.] – М.: ОНКС 21 століття, 2004. – 111 с.

15. Стальная В.А. Базовые категории понятийного аппарата индустрии развлечений / В.А. Стальная // Вестник НАТ. – 2008. – №4 (8). – С.18-21.

16. Терлеева О.Н. Влияние процессов диснеизации на современный туристический бизнес / О.Н. Терлеева // Туризм и рекреация: фундаментальные и прикладные исследования. – М.: Советский спорт, 2008. – С. 352–357.

17. Терлеева О.Н. Транснационализация тематических парков как одна из экономико-географических закономерностей развития индустрии туризма на современном этапе / О.Н. Терлеева // Туризм и рекреация на пути устойчивого развития (отечественные и зарубежные исследования). – М.: Советский спорт, 2008. – С. 92–103.

18. Третьякова Т.Н. Анимационная деятельность в социально-культурном сервисе и туризме: учебное пособие / Татьяна Николаевна Третьякова. – М.: Академия, 2008. – 278 с.

19. Фіцула М.М. Педагогіка: Навч. посіб. для студ. вищих пед. закл. освіти / Михайло Миколайович Фіцула. – К.: Академія, 2003. – 544 с.

20. Шикіна О.В. Застосування франчайзингу, як методу управління підприємствами сфери розваг / О.В. Шикіна // Матеріали II міжнародної

науково-практичної конференції «Управлінські науки в сучасному світі». – Київ, 2015. – С. 223–226.

21. Hendry J. Foreign country theme parks: a new theme or an old Japanese pattern? / J. Hendry // Social science Japan journal, 2000. – 3 (2). – С. 207–220.

22. Енциклопедичний словник-довідник з туризму – [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://leksika.com.ua/11390314/turizm/park_tematichnyi

23. Міхо О.І. Перспективи використання об'єктів індустрії розваг для розвитку туризму [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://tourlib.net/statti_ukr/miho4.htm

24. Офіційний сайт парку «Київська Русь» [Електронний ресурс]: – Режим доступу: <http://www.parkkyivrus.com>

25. Офіційний сайт тематичного парку «Disneyland Paris» [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://www.disneylandparis.com/en-us/>

26. Офіційний сайт тематичного парку «Diggerland» у Великій Британії [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://www.diggerland.com/>

27. Офіційний сайт тематичного парку «Diggerland» у США [Електронний ресурс] – Режим доступу: https://www.diggerlandusa.com/?doing_wp_cron=1544461264.3979580402374267578125

28. Офіційний сайт тематичного парку «Europa-Park» [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://www.europapark.de/en>

29. Офіційний сайт тематичного парку «Ferrari World» [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://www.ferrariworldabudhabi.com/>

30. Офіційний сайт тематичного парку «Токуо Disneyland» [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://www.tokyodisneyresort.jp/en/index.html>

31. Офіційний сайт UnWTO. Tourism: 2020 Vision [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.unwto.org/facts/eng/vision.htm>

32. Camp D. / Economics Research Associates. London: Theme Park Attendance Report / Американська асоціація економічних досліджень – ERA (Economic Research Associates). URL: [Електронний ресурс] / D. Camp, C. Ann – Режим доступу: <http://www.econres.com>.

33. Clave S. The Global Theme Park Industry [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://ru.scribd.com/doc/190509956/The-Global-Theme-Park-Industry>

34. Complete List of USA Theme parks [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://www.themeparkcoupons.org/usa/theme-parks/>

35. International Association of Amusement Parks and Attractions [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://www.iaapa.org/pressroom/Amusement_Park_Industry_Statistics.asp

36. Jones C. The future role of theme parks in international tourism. [Електронний ресурс] / C. Jones, J. Robinett, T. Zito. – Режим доступу: http://www.erasf.com/erasf_12.12.2006

37. Madison K. Tomorrowland: The Future of Theme Parks [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://www.amazon.co.uk/Tomorrowland-Future-Theme-Madison-Kelley/dp/1641370343/>

38. Milman A. The contribution of theme parks and attractions to the social and economic sustainability of destinations/ [Електронний ресурс] – Режим доступу: https://www.researchgate.net/publication/242348310_The_contribution_of_theme_parks_and_attractions_to_the_social_and_economic_sustainability_of_destinations

39. Most Visited Theme Parks in USA [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://www.mapsofworld.com/usa/usa-maps/most-visited-theme-parks.html>

40. Scott A. Theme Park [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://www.press.uchicago.edu/ucp/books/book/distributed/T/bo6166007.html>

41. Schuckert M. Success Factors of Theme Parks [Електронний ресурс] –

Режим доступа:

http://www.academia.edu/329316/Success_Factors_of_Theme_Parks_An_Exploratory_Study

42. The Top Amusement Parks in the USA [Электронный ресурс]: – Режим доступа: <https://theculturetrip.com/north-america/usa/new-york/articles/the-top-theme-parks-in-the-u-s/>

43. Theme Index and Museum Index 2017: The Global Attractions Attendance Report [Электронный ресурс] – Режим доступа: http://www.teaconnect.org/images/files/TEA_268_653730_180517.pdf

44. Theme Parks-EU – is your guide to European theme parks [Электронный ресурс] – Режим доступа: <https://themeparks-eu.com>

45. Theme Parks-US – is your guide to the best theme parks in the United States [Электронный ресурс] – Режим доступа: <https://www.themeparks-us.com/>

46. Top 10 Theme Parks in the USA [Электронный ресурс] – Режим доступа: <http://www.mytravelguideposts.com/2017/02/top-10-theme-parks-in-usa.html>

47. Top 20 most visited theme parks in Europe revealed [Электронный ресурс] – Режим доступа: <https://themeparks-eu.com/news/top-20-most-visited-theme-parks-in-europe-revealed>

ДОДАТКИ

Додаток А

Таблиця А. 1.1

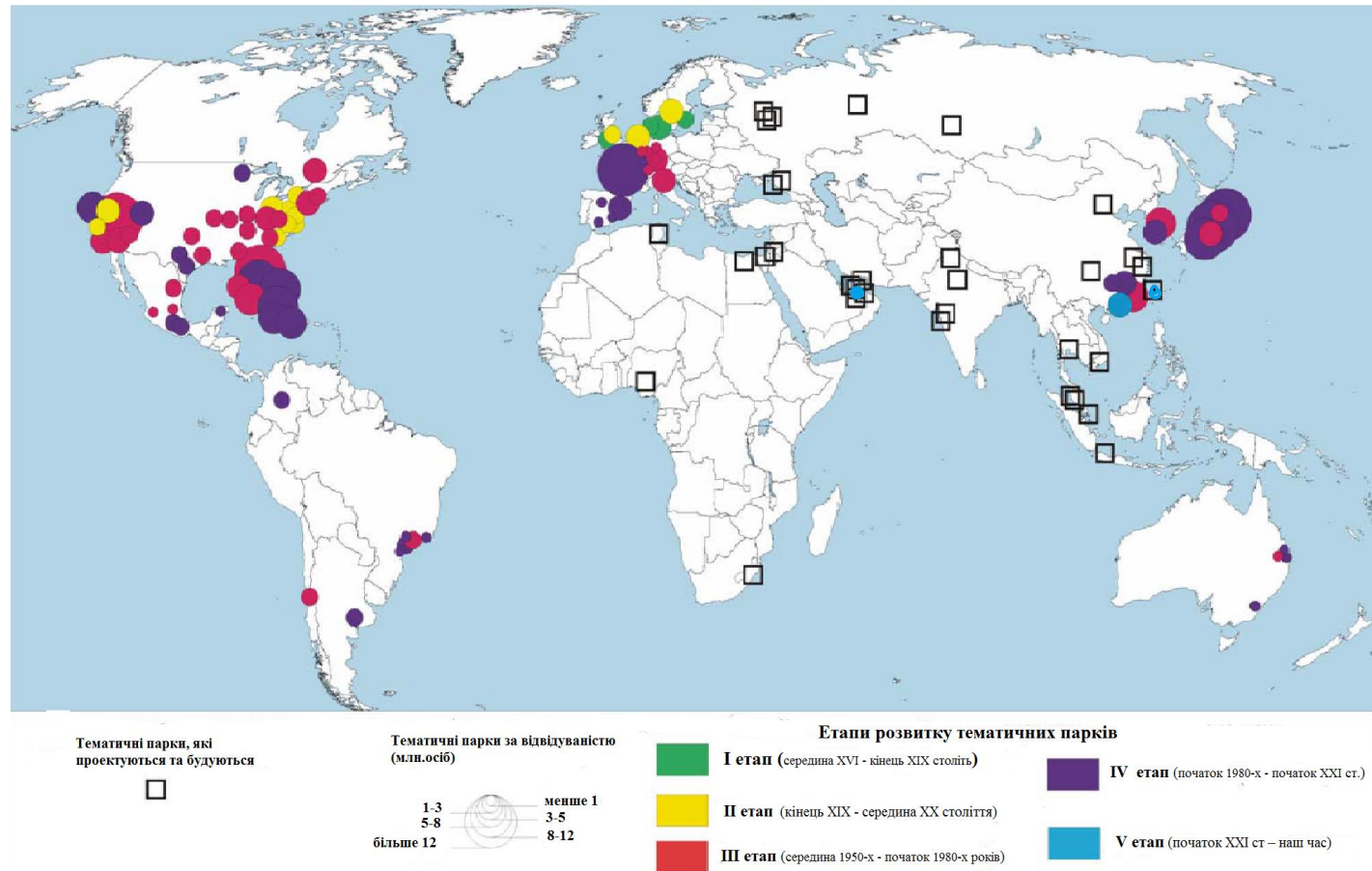
Класифікація тематичних парків світу за призначенням (розроблено автором)

№ п/п	Види тематичних парків	Особливості	Приклади	Країни
1	Історичні	Відтворюють давні історичні міста або споруди, архітектурні пам'ятки, дають змогу відчувати атмосферу минулого	«Terra Mitica»	Іспанія
			«Jurassic Park»	США
			«Puy du Fou»	Франція
			«Port Aventura»	Іспанія
			«Pharaonic village»	Єгипет
2	Географічні	Репрезентують різні країни, відтворюючи окремі райони або міста («парки мініатюр»)	«Italy in Miniature»	Італія
			«Huis Ten Bosch»	Японія
			«Madurodam»	Нідерланди
			«Durban Mini Town»	ПАР
			«Київ у мініатюрі»	Україна
3	Морські	Аквапарки та океанаріуми	«AquaFan»	Італія
			«Sea world»	США
			«Seagaia Ocean Dome»	Японія
			«Sea world»	Австралія
			«Dream Island»	Україна
4	Парки атракціонів	Тематичні парки, присвячені атракціонам. Основою декорацій слугують популярні мультфільми або комп'ютерні ігри	«Futuroscope»	Франція
			«Disney World»	США

Продовж. табл. А. 1.1

			«Asterix»	Франція
			«Hansa Park»	Німеччина
			«Tokyo Disneyland»	Японія
5	Сафарі-парки	Присвячені полюванню на диких тварин чи їх спогляданню	«Safari World»	Таїланд
			«Wild Safari»	США
			«Amboseli»	Кенія
			«Тайган»	Україна
			«Chobe»	Ботсвана
6	Космічні	Експерсії центрами міжпланетних досліджень, присвячені дослідженню космосу	«Space Town»	Франція
			«The Garden of Cosmic Speculation»	Шотландія
			«John F. Kennedy Space Center»	США
			«Містечко космонавтів»	Росія

Додаток Б

Картоschema 1.2. Етапи розвитку тематичних парків світу з відвідуваністю понад 1 млн осіб [2]

Додаток В
Таблиця В. 2.1

Кількість відвідувачів за роками топ-25 тематичних парків світу (розроблено автором)

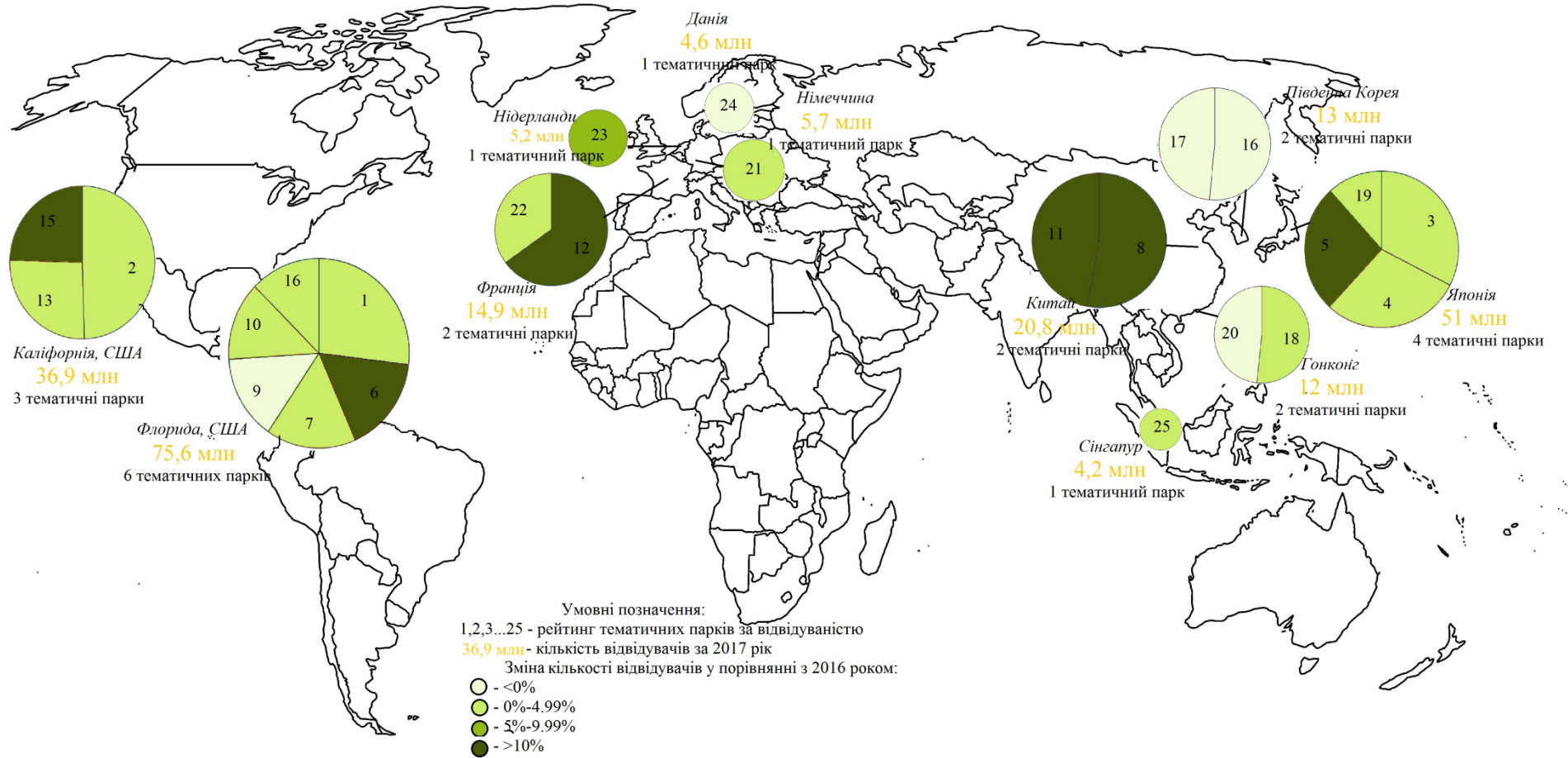
№ п/п	Назва тематичного парку	Місце розташування	Кількість відвідувань за роками (млн осіб)									
			2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
1	Magic Kingdom	Буена-Віста, Флорида, США	17,06	17,23	16,97	17,14	17,53	18,58	19,33	20,49	20,39	20,45
2	Disneyland Park	Анахайм, Каліфорнія, США	14,72	15,9	15,98	16,14	15,96	16,2	16,76	18,27	17,94	18,3
3	Tokyo Disneyland	Ураясу, Японія	14,29	13,64	14,45	13,99	14,84	17,21	17,3	16,6	16,54	16,6
4	Universal Studios Japan	Осака, Японія	8,3	8,0	8,16	8,5	9,7	10,1	11,8	13,9	14,5	14,93
5	Tokyo DisneySea	Ураясу, Японія	12,49	12,0	12,66	11,93	12,65	14,08	14,1	13,6	13,46	13,5
6	Disney's Animal Kingdom	Буена-Віста, Флорида, США	9,54	9,59	9,68	9,78	9,99	10,19	10,4	10,92	10,84	12,5
7	Epcot	Буена-Віста, Флорида, США	10,93	10,99	10,82	10,82	11,06	11,29	11,45	11,79	11,71	12,2
8	Shanghai Disneyland Park	Шанхай, Китай	-*	-	-	-	-	-	-	-	5,6	11,0
9	Disney's Hollywood Studios	Буена-Віста, Флорида, США	9,6	9,7	9,6	9,69	9,91	10,11	10,31	10,82	10,77	10,72
10	Universal Studios Florida	Орlando, Флорида, США	6,23	5,53	5,92	6,04	6,19	7,06	8,26	9,58	9,99	10,19

Прожовж. табл. В. 2.1

11	Chimelong Ocean Kingdom	Хенцінь, Китай	-	-	-	-	-	-	5,5	7,48	8,47	9,78
12	Disneyland Paris	Марн-ла-Валле, Франція	12,68	12,74	10,5	10,99	11,2	10,43	9,94	10,36	8,4	9,66
13	Disney California Adventure Park	Анахайм, Каліфорнія, США	5,56	6,09	6,28	6,34	7,77	8,51	8,76	9,38	9,29	9,57
14	Universal's Islands of Adventure	Орландо, Флорида, США	5,29	4,62	5,94	7,67	7,98	8,14	8,14	8,79	9,36	9,54
15	Universal Studios Hollywood	Сан-Фернандо, Каліфорнія, США	4,58	4,3	5,04	5,14	5,91	6,14	6,82	7,09	8,08	9,05
16	Lotte World	Сеул, Південна Корея	4,23	4,26	5,55	5,78	6,38	7,4	7,6	7,31	8,15	6,71
17	Everland	Сеул, Південна Корея	6,6	6,16	6,88	6,57	6,85	7,3	7,38	7,42	7,2	6,31
18	Hong Kong Disneyland	Гонконг	4,5	4,6	5,2	5,9	6,7	7,4	7,5	6,8	6,1	6,2
19	Nagashima Spa Land	Кувана, Японія	3,73	4,7	4,46	5,82	5,85	5,84	5,63	5,87	5,85	5,93
20	Ocean Park Hong Kong	Гонконг	5,03	4,8	5,4	6,95	7,43	7,47	7,79	7,38	5,99	5,8
21	Europa-Park	Руст, Німеччина	4,0	4,25	4,25	4,5	4,6	4,9	5,0	5,5	5,6	5,7
22	Walt Disney Studios Park	Марн-ла-Валле, Франція	2,61	2,65	4,5	4,71	4,8	4,47	4,26	4,44	4,97	5,2
23	Efteling	Каатсхойвел, Нідерланди	3,2	4,0	4,0	4,12	4,20	4,15	4,4	4,68	4,76	5,18
24	Tivoli Gardens	Копенгаген, Данія	3,97	3,87	3,69	3,96	4,03	4,2	4,47	4,73	4,64	4,64
25	Universal Studios Singapore	Сінгапур	-	-	2,0	3,41	3,48	3,65	3,84	4,2	4,1	4,22

* тематичний парк не збудований

Додаток Г

Картоschema 2.1. Зміна кількості відвідувачів найбільших тематичних парків світу в 2017 році у порівнянні з 2016 роком (розроблено автором)

Додаток Д
Таблиця Д. 2.2

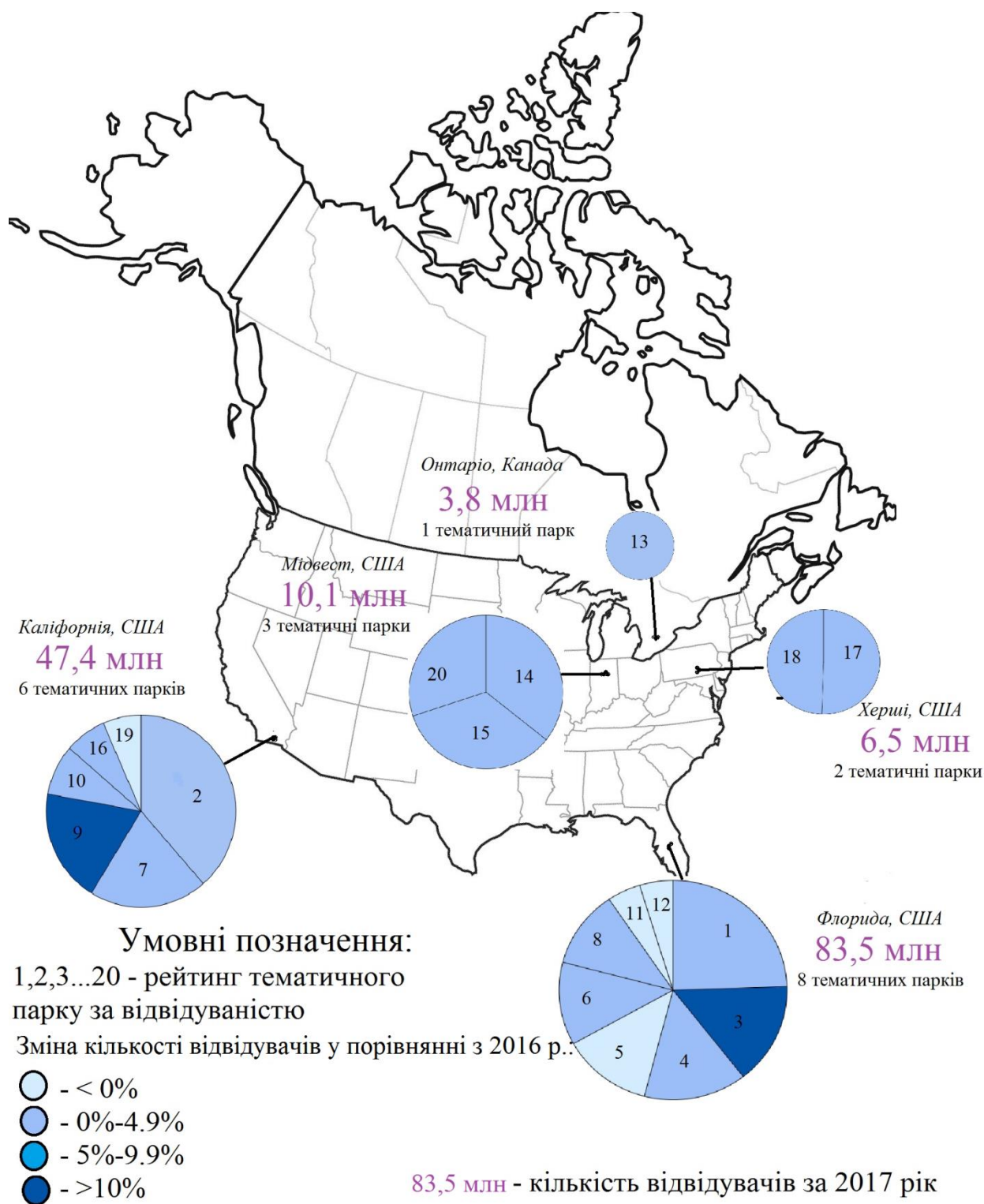
Кількість відвідувачів за роками топ-10 тематичних парків Північної Америки (розроблено автором)

№ п/п	Назва тематичного парку	Місце розташування	Кількість відвідувачів за роками (млн осіб)										
			2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
1	Magic Kingdom	Флорида, США	17,06	17,06	17,23	16,97	17,14	17,53	18,58	19,33	20,49	20,39	20,45
2	Disneyland Park	Каліфорнія, США	14,87	14,72	15,9	15,98	16,14	15,96	16,20	16,76	18,27	17,94	18,30
3	Disney's Animal Kingdom	Флорида, США	9,49	9,54	9,59	9,68	9,78	9,98	10,19	10,4	10,92	10,84	12,5
4	Epcot	Флорида, США	10,93	10,93	10,99	10,82	10,82	11,06	11,22	11,45	11,79	11,71	12,2
5	Disney's Hollywood Studios	Флорида, США	9,51	9,60	9,70	9,60	9,69	9,91	10,11	10,31	10,82	10,77	10,72
6	Universal Studios Florida	Флорида, США	6,2	6,23	5,53	5,92	6,04	6,19	7,06	8,26	9,58	9,99	10,19
7	Disney California Adventure Park	Каліфорнія, США	5,68	5,56	6,09	6,27	6,34	7,77	8,51	8,76	9,38	9,29	9,57
8	Universal's Islands of Adventure	Флорида, США	5,43	5,29	4,62	5,94	7,67	7,98	8,14	8,14	8,79	9,36	9,54
9	Universal Studios Hollywood	Каліфорнія, США	4,7	4,58	4,30	5,04	5,14	5,91	6,14	6,82	7,09	8,08	9,05

Продовж. табл. 2.2

№ п/п	Назва тематичого парку	Місце розташування	Кількість відвідувачів за роками (млн осіб)										
			2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
10	Knott's Berry Farm	Каліфорнія, США	3,63	3,56	3,3	3,6	3,6	3,5	3,68	3,68	3,86	4,01	4,03
11	SeaWorld Orlando	Флорида, США	5,8	5,92	5,8	5,1	5,2	5,35	5,09	4,68	4,77	4,4	3,96
12	Busch Gardens Tampa Bay	Флорида, США	4,4	4,41	4,1	4,2	4,28	4,34	4,08	4,12	4,25	4,16	3,96
13	Canada's Wonderland	Онтаріо, Канада	3,25	3,38	3,16	3,38	3,48	3,65	3,58	3,54	3,61	3,72	3,76
14	Cedar Point	Огайо, США	3,12	3,19	2,94	3,05	3,14	3,22	3,38	3,24	3,5	3,6	3,6
15	Kings Island	Огайо, США	3,05	3,12	3,0	3,11	3,14	3,2	3,2	3,23	3,33	3,38	3,46
16	Six Flags Magic Mountain	Каліфорнія, США	.*	-	2,5	2,6	2,7	2,8	2,9	2,84	3,1	3,33	3,36
17	Hersheypark	Пенсільванія, США	2,94	2,84	2,8	2,89	2,94	3,14	3,18	3,21	3,27	3,27	3,3
18	Six Flags Great Adventure	Нью Джерсі, США	2,72	2,76	2,63	2,7	2,7	2,65	2,8	2,8	3,05	3,22	3,23
19	SeaWorld San Diego	Каліфорнія, США	4,26	4,14	4,2	3,8	4,29	4,44	4,31	3,79	3,52	3,52	3,1
20	Six Flags Great America	Іллінойс, США	-	-	-	-	-	-	-	-	2,78	2,95	3,03

* тематичний парк не збудований

Картоschema 2.2. Зміна кількості відвідувачів найбільших тематичних парків Північної Америки у 2017 році у порівнянні з 2016 роком (розроблено автором)

П'ять поколінь європейських тематичних парків

№ п/п	Тематичний парк	Місце розташування	Країна	Рік відкриття
Балтійсько-Північноморське покоління («протопарки»)				
1	«Bakken»	Копенгаген	Данія	1583
2	«Tivoli Gardens»	Копенгаген	Данія	1843
3	«Grona Lund»	Стокгольм	Швеція	1883
4	«Blackpool Pleasure Beach»	Блекпул	Великобританія	1896
5	«Plezhelend»	Сауспорт	Великобританія	1912
6	«Liseberg»	Гетеборг	Швеція	1923
7	«Alton Tower»	Стаффордшир	Великобританія	1924
Північноморське покоління (перше покоління)				
8	«Efteling»	Каатсойвел	Нідерланди	1952
9	«Madurodam»	Гаага	Нідерланди	1952
10	«Duinrell»	Вассенаар	Нідерланди	1965
11	«Phantasia Land»	Брюль	Німеччина	1967
12	«Legoland»	Біллунд	Данія	1968
Німецьке покоління (друге покоління)				
13	«Holiday Park»	Хасслох	Німеччина	1971
14	«Alton Towers»	Алтон	Великобританія	1974
15	«Europa Park»	Руст	Німеччина	1975
16	«Gardaland»	Кастельноуводель-Гарда	Італія	1975
17	«Six Flags»	Вавр	Бельгія	1975

№ п/п	Тематичний парк	Місце розташування	Країна	Рік відкриття
18	«Hanza park»	Сірксдорф	Німеччина	1977
19	«Heide Park»	Зольтау	Німеччина	1978
20	«Thorpe Park»	Чертсі	Великобританія	1979
Французьке покоління (третє покоління)				
21	«Futuroscope»	Пуатьє	Франція	1986
22	«Chessington World of Adventures»	Чессінгтон	Великобританія	1987
23	«Frontierland»	Моркемб	Великобританія	1987
24	«Asterix»	Плаї	Франція	1989
25	«Mirabilandia»	Равенна	Італія	1992
Іспанське (Середземноморське) покоління (четверте покоління)				
26	«Disneyland Paris»	Марн-ла-Валле	Франція	1992
27	«Port Aventura»	Салоу	Іспанія	1995
28	«Warner Brothers Movie World»	Боттроп	Німеччина	1996
29	«Legoland Windsor»	Віндзор	Великобританія	1996
30	«Isla Magica»	Севілья	Іспанія	1997
31	«Terra Mitica»	Бедідорм	Іспанія	2001
32	«Warner Brothers Movie World»	Мадрид	Іспанія	2002
33	«Legoland Deutschland»	Гюнцбург	Німеччина	2002
34	«Walt Disney Studios Park»	Марн-ла-Валле	Франція	2002

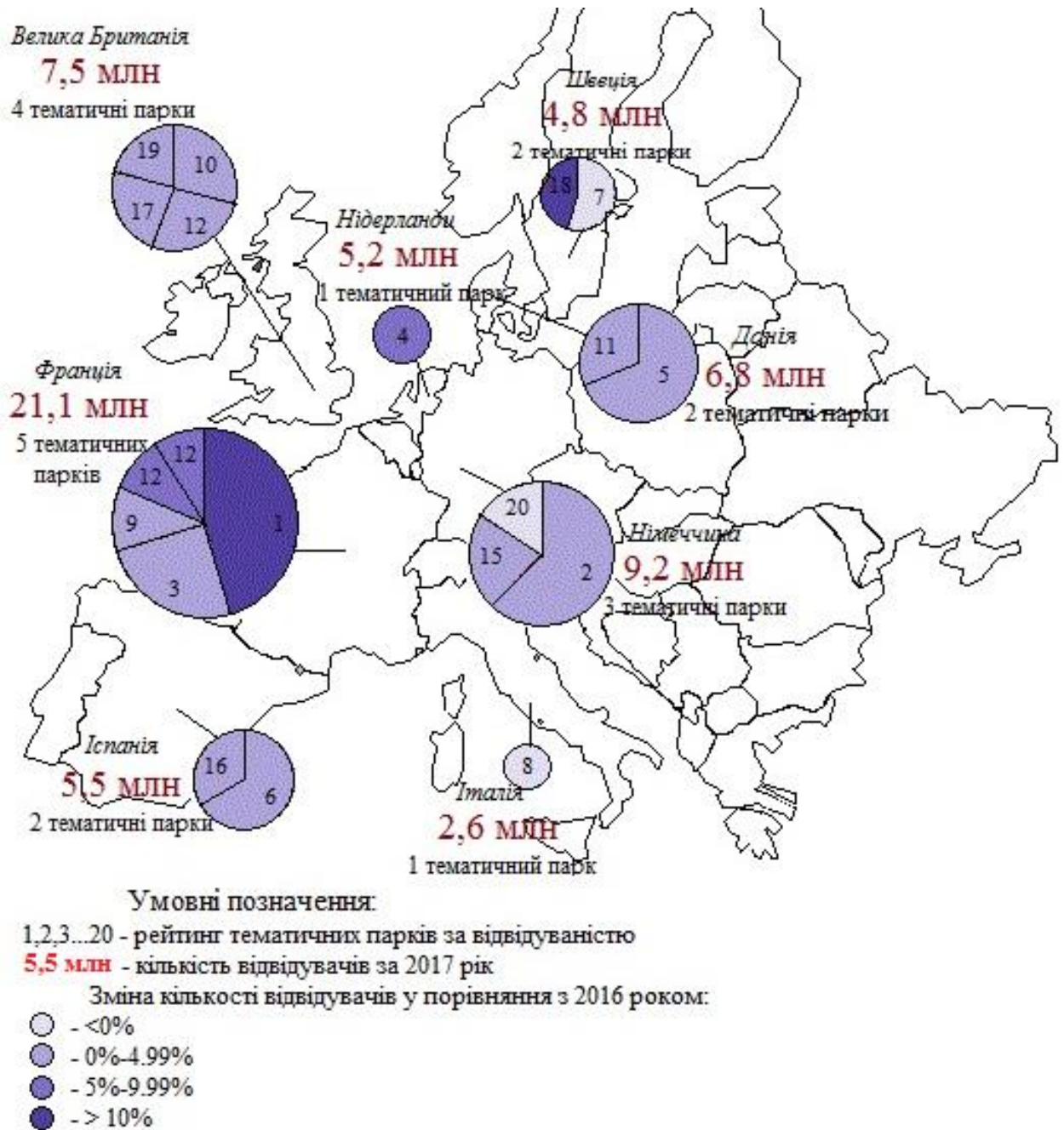
Кількість відвідувачів за роками топ-10 тематичних парків Європи (розроблено автором)

№ п/п	Назва тематичного парку	Місце розташування	Кількість відвідувачів за роками (млн осіб)									
			2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
1	Disneyland Park	Марн-ла-Валле, Франція	12,68	12,74	10,5	10,99	11,2	10,43	9,94	9,79	8,40	9,66
2	Europa-Park	Руст, Німеччина	4,0	4,25	4,25	4,5	4,6	4,9	5,0	5,5	5,6	5,7
3	Walt Disney Studios Park	Марн-ла-Валле, Франція	2,61	2,65	4,5	4,71	4,8	4,47	4,26	5,05	4,97	5,2
4	Efteling	Каатсхойвел, Нідерланди	3,2	4,0	4,0	4,12	4,2	4,15	4,4	4,68	4,76	5,18
5	Tivoli Gardens	Копенгаген, Данія	3,97	3,87	3,69	3,96	4,03	4,2	4,47	4,73	4,64	4,64
6	Port Aventura Park	Салоу, Іспанія	3,3	3,0	3,05	3,52	3,54	3,4	3,5	3,6	3,65	3,65
7	Liseberg	Гетеборг, Швеція	3,05	3,15	2,9	2,9	2,8	2,86	3,1	3,05	3,07	3,06
8	Gardaland	Гарда, Італія	3,1	2,9	2,8	2,85	2,7	2,7	2,75	2,85	2,88	2,6
9	Puy du Fou	Ле Епессом, Франція	-*	-	1,47	1,5	1,6	1,74	1,91	2,05	2,22	2,26
10	Legoland Windsor	Віндзор, Великобританія	1,81	1,9	1,9	1,9	2,0	2,05	2,2	2,25	2,18	2,2
11	Legoland Billund	Біллунн, Данія	1,65	1,65	1,65	1,6	1,65	1,8	1,92	2,05	2,09	2,12
12	Alton Towers	Елтон, Велика Британія	2,52	2,65	2,75	2,65	2,4	2,5	2,57	1,92	1,98	2,0

Прод. табл. 3. 2.4

№ п/п	Назва тематичного парку	Місце розташування	Кількість відвідувачів за роками (млн осіб)									
			2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
	Futuroscope	Жоне-Клан, Франція	1,6	1,7	1,82	1,74	1,7	1,46	1,66	1,8	1,9	2,0
	Parc Asterix	Плаї, Франція	1,8	1,82	1,66	1,59	1,72	1,62	1,8	1,8	1,85	2,0
15	Phantasialand	Брюль, Німеччина	1,9	1,95	1,85	1,75	1,75	1,75	1,84	1,9	1,99	1,99
16	Parque Warner Madrid	Сан Мартін, Іспанія	1,1	1,45	1,19	1,2	1,2	1,16	1,46	1,64	1,8	1,84
17	Thorpe Park	Чертсі, Велика Британія	1,7	1,87	1,85	1,9	1,80	2,0	2,1	1,8	1,8	1,8
18	Gröna Lund	Стокгольм, Швеція	-	-	1,3	1,46	1,40	1,5	1,31	1,46	1,51	1,69
19	Chessington World	Чессінгтон, Велика Британія	-	1,3	1,4	1,4	1,3	1,5	2,05	1,64	1,67	1,52
20	Heide Park	Зольтау, Німеччина	1,33	1,4	1,35	1,35	1,3	1,4	1,47	1,52	1,54	1,4

* - тематичний парк не збудований

Картоschema 2.3. Зміна кількості відвідувачів найбільших тематичних парків Європи в 2017 році у порівнянні з 2016 роком (розроблено автором)

Додаток Л
Таблиця Л. 2.5

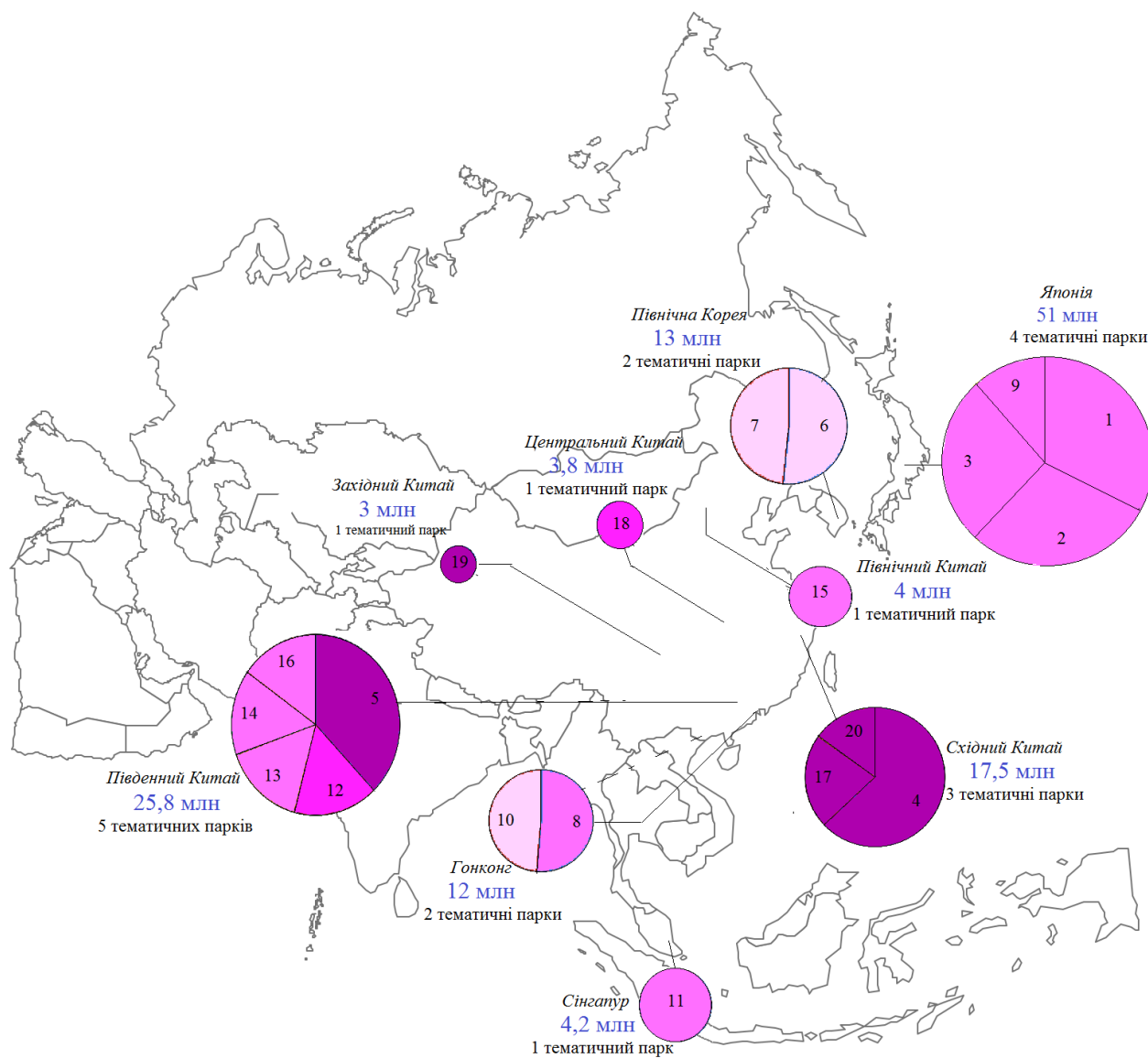
Кількість відвідувачів за роками топ-10 тематичних парків АТР (розроблено автором)

№ п/п	Назва тематичного парку	Місце розташування	Кількість відвідувачів за роками (млн осіб)									
			2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
1	Tokyo Disneyland	Ураясу, Японія	14,29	13,64	14,45	13,99	14,84	17,21	17,3	16,6	16,54	16,6
2	Universal Studios Japan	Осака, Японія	8,3	8,0	8,16	8,5	9,7	10,1	11,8	13,9	14,5	14,93
3	Tokyo Disney Sea	Ураясу, Японія	12,49	12,04	12,66	11,93	12,65	14,08	14,1	13,6	13,46	13,5
4	Shanghai Disneyland Park	Шанхай, Китай	-*	-	-	-	-	-	-	-	5,6	11,0
5	Chimelong Ocean Kingdom	Хенцінь, Китай	-	-	-	-	-	-	5,5	7,48	8,47	9,78
6	Lotte World	Сеул, Південна Корея	4,23	4,26	5,55	5,78	6,38	7,4	7,6	7,31	8,15	6,71
7	Everland	Сеул, Південна Корея	6,6	6,16	6,88	6,57	6,85	7,3	7,38	7,42	7,2	6,31
8	Hong Kong Disneyland	Гонконг, Китай	4,5	4,6	5,2	5,9	6,7	7,4	7,5	6,8	6,1	6,2
9	Nagashima Spa Land	Кувана, Японія	3,73	4,7	4,46	5,82	5,85	5,84	5,63	5,63	5,85	5,93
10	Ocean Park	Гонконг, Китай	5,03	4,8	5,4	6,95	7,43	7,47	7,79	7,38	5,99	5,8

Прод. табл. Л. 2.5

№ п/п	Назва тематичого парку	Місце розташування	Кількість відвідувачів за роками (млн осіб)									
			2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
11	Universal Studios Singapore	Сінгапур	-	-	2,0	3,41	3,48	3,65	3,84	4,2	4,1	4,22
12	Chimelong Paradise	Ґуанчжоу, Китай	-	2,4	2,41	2,7	2,97	3,2	3,35	3,61	3,86	4,18
13	Window of the World	Шеньчжень, Китай	-	2,5	2,65	3,12	3,17	3,25	3,6	3,44	3,91	3,98
14	OCT East	Шеньчжень, Китай	-	-	3,53	3,89	4,19	3,95	3,78	3,94	3,96	3,96
15	Happy Valley	Пекін, Китай	-	2,3	2,73	3,43	3,05	3,1	3,34	3,74	3,83	3,95
16	Happy Valley	Шеньчжень, Китай	3,18	2,8	3,05	3,89	3,21	3,28	3,3	3,25	3,86	3,9
17	Fantawild Oriental Heritage	Нінбо, Китай	-	-	-	-	-	-	-	-	3,44	3,82
18	Fantawild Adventure	Чженчжоу, Китай	-	-	-	-	-	-	-	2,82	3,50	3,81
19	Happy Valley	Ченду, Китай	-	2,4	2,21	2,44	2,44	2,56	2,58	2,59	2,34	2,97
20	Happy Valley	Шанхай, Китай	-	-	-	-	-	2,27	2,36	2,34	2,39	2,64

* - тематичний парк не збудований

Умовні позначення:

1,2,3...20 - рейтинг тематичних парків за відвідуваністю

4,2 млн - кількість відвідувачів за 2017 рік

Зміна кількості відвідувачів у порівнянні з 2016 роком:

- - <0%
- (light pink) - 0%-4.99%
- (medium pink) - 5%-9.99%
- (dark pink) - > 10%

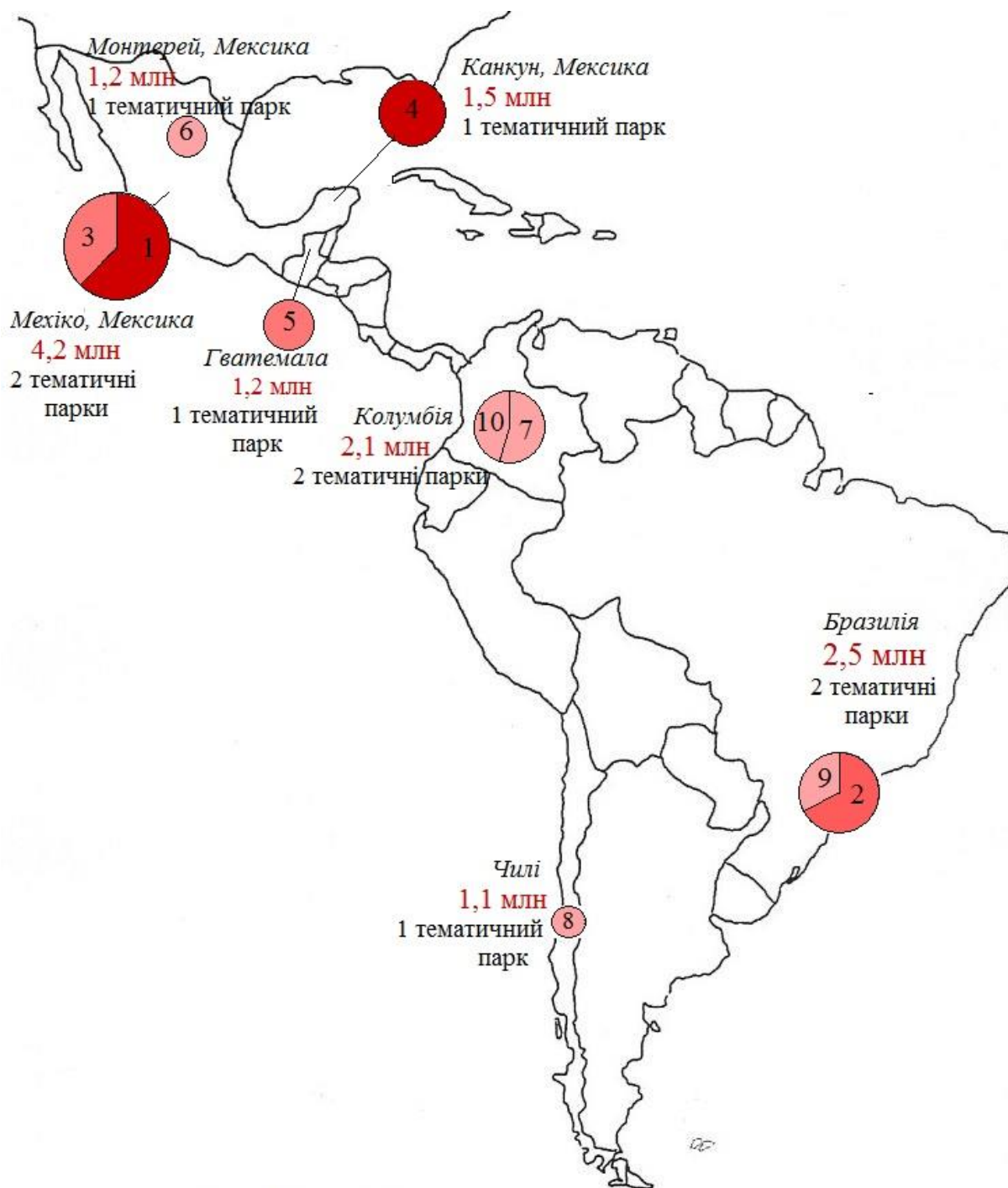
Картоschema 2.4. Зміна кількості відвідувачів найбільших тематичних парків АТР в 2017 році у порівнянні з 2016 роком (розроблено автором)

Додаток Н
Таблиця Н. 2.6

Кількість відвідувачів за роками топ-10 тематичних парків Латинської Америки (розроблено автором)

№ п/п	Назва тематичного парку	Місце розташування	Кількість відвідувачів за роками (млн осіб)									
			2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
1	Six Flags Mexico	Мехіко, Мексика	2,02	1,95	2,0	2,2	2,31	2,34	2,36	2,36	2,48	2,61
2	Beto Carrero World	Санта-Катаріна, Бразилія	-*	1,0	1,03	1,05	1,5	1,53	1,68	2,0	2,08	2,12
3	La Feria Chapultepec Magico	Мехіко, Мексика	1,47	1,4	1,47	1,5	1,53	1,53	1,55	1,58	1,59	1,59
4	Parque Xcaret	Канкун, Мексика	-	-	0,99	1,2	1,06	1,15	1,42	1,38	1,18	1,5
5	Mundo Petapa	Гватемала, Гватемала	-	-	-	-	1,25	1,05	1,13	1,19	1,22	1,23
6	Plaza De Sesamo	Монтерей, Мексика	1,02	0,97	0,93	0,9	1,19	1,2	1,22	1,22	1,22	1,19
7	Salitre Magico	Богота, Колумбія	-	-	-	-	-	-	-	-	1,18	1,15
8	Fantasilandia	Сантьяго, Чилі	1,1	1,1	1,16	1,18	1,07	1,08	1,11	1,0	1,08	1,05
9	Hopi Hari	Сан Пауло, Бразилія	1,45	1,5	1,98	1,85	1,62	1,68	1,66	1,66	1,46	1,02
10	Theme Park Nacional del Cafe	Кіндія, Колумбія	-	-	-	-	-	-	-	1,0	1,05	0,96

* - тематичний парк не збудований

Умовні позначення:

1,2,3...10 - рейтинг тематичних парків за відвідуваністю

1,1 млн - кількість відвідувачів за 2017 рік

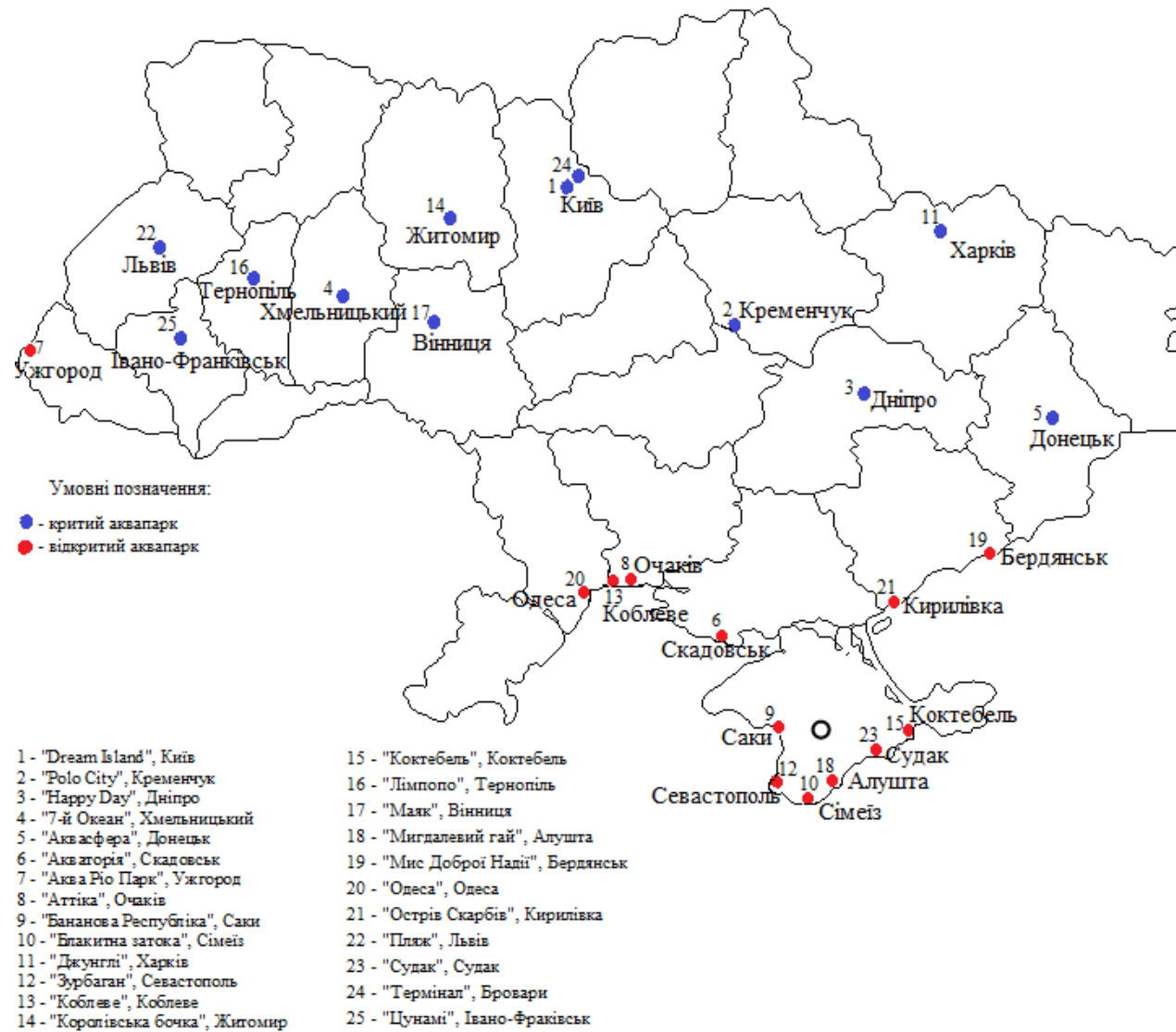
Зміна кількості відвідувачів у порівнянні з 2016 роком:

- - <0%
- - 0%-4.99%
- - 5%-9.99%

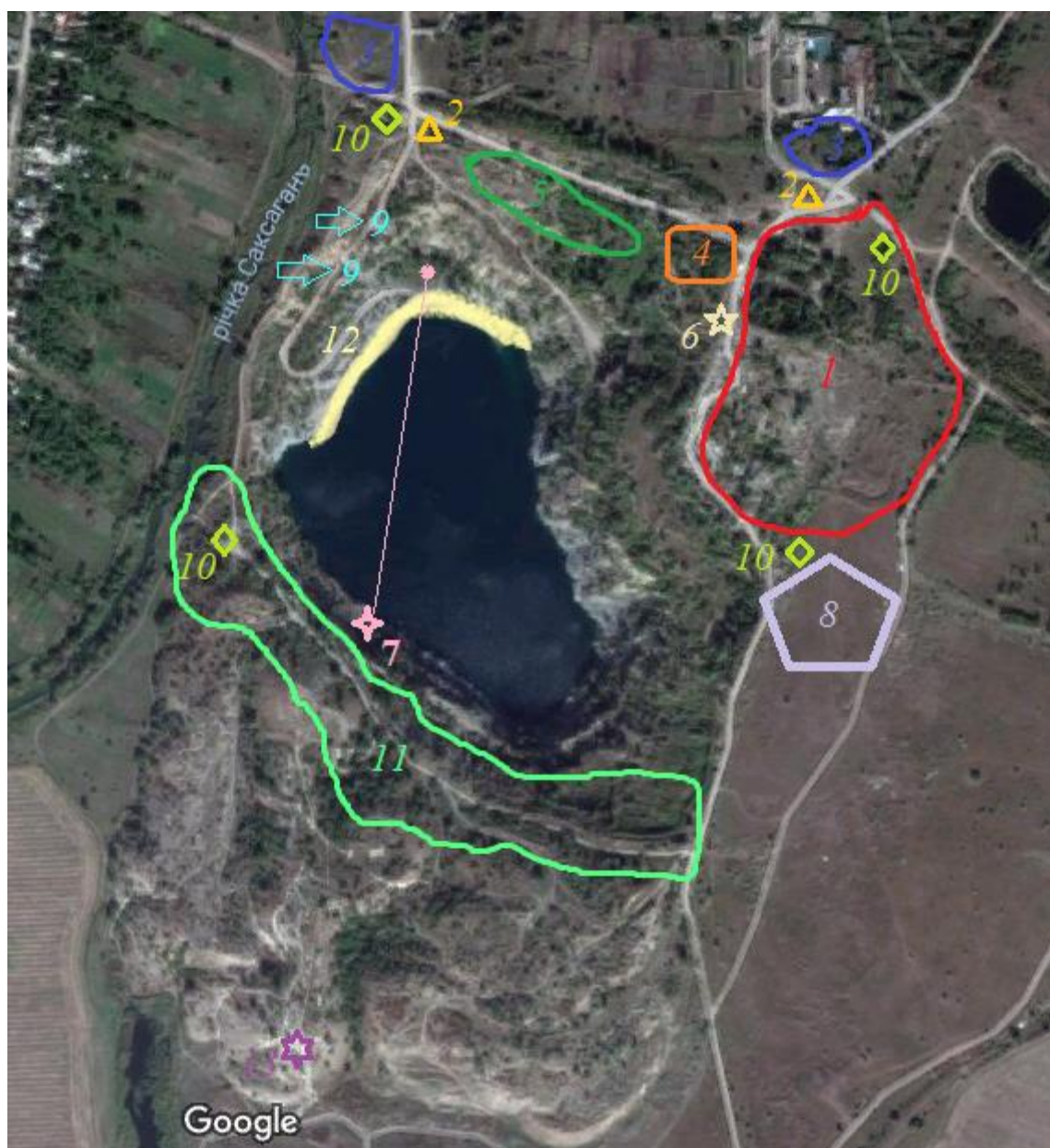
Картоschema 2.5. Зміна кількості відвідувачів найбільших тематичних парків Латинської Америки у 2017 році у порівнянні з 2016 роком (розроблено автором)

Аквапарки України (розроблено автором)

№ п/п	Назва	Місце знаходження	Рік відкриття	Тип	Площа, тис. м ²	Кількість атракціонів
1	Dream Island	Київ	2011	критий	24	25
2	Polo City	Кременчук	2016	критий	10	6
3	Happy Day	Дніпро	2016	критий	16	7
4	7-й Океан	Хмельницький	2015	критий	12	8
5	Аквафера	Донецьк	2012	критий	24	8
6	Акваторія	Скадовськ	2013	відкритий	5	8
7	Аква Ріо Парк	Ужгород	2012	відкритий	7	7
8	Аттіка	Очаків	2011	відкритий	7	10
9	Бананова Республіка	Саки	2005	відкритий	40	25
10	Блакитна затока	Сімеїз	2001	відкритий	23	12
11	Джунглі	Харків	2007	критий	11	11
12	Зурбаган	Севастополь	2005	відкритий		15
13	Коблеве	Коблеве	2007	відкритий	11	16
14	Королівська бочка	Житомир	2016	критий	6	9
15	Коктебель	Феодосія, смт Коктебель	2007	відкритий	40	24
16	Лімпопо	Тернопіль	2005	критий	4,2	10
17	Маяк	Вінниця	2008	критий	5,5	7
18	Мигдалевий гай	Алушта	2004	відкритий	27	13
19	Мис доброї надії	Бердянськ	2006	відкритий	50	31
20	Одеса	Одеса	2013	відкритий	7	11
21	Острів Скарбів	Кирилівка	2010	відкритий	60	34
22	Пляж	Львів	2008	критий	14	9
23	Судак	Судак	2003	відкритий	20	12
24	Термінал	Бровари	2011	критий	20,5	11
25	Цунамі	Івано-Франківськ	2010	критий	5	10

Картосхема 2.6. Розміщення аквапарків України (розроблено автором)

Умовні позначення:

1 – зона атракціонів	8 – зона з проєкторами
2 – каса	9 – інформаційні стенди
3 – стоянка	10 – туалет
4 – сувенірні магазини	11 – садово-паркова зона для відпочинку
5 – заклади харчування	12 – зона відпочинку біля води
6 – медичний пункт	13 – оглядовий майданчик
7 – Зіплайн	

Схема проекту тематичного парку «Land of Big mechanisms» (розроблено автором)